

BOSNA I HERZEGOVINA –БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА- BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERZEGOVINE -ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ-
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

JAVNA USTANOVA CENTAR ZA EDUKACIJU SUDIJA I TUŽILACA
JAVNA USTANOVA CENTAR ZA EDUKACIJU SUDACA I TUŽITELJA
ЈАВНА УСТАНОВА ЦЕНТАР ЗА ЕДУКАЦИЈУ СУДИЈА И ТУЖИЛАЦА
PUBLIC INSTITUTION CENTRE FOR JUDICIAL AND PROSECUTORIAL TRAINING OF FBiH

PROGRAM POČETNE OBUKE I PROGRAM STRUČNOG USAVRŠAVANJA ZA 2023. GODINU

decembar 2022. godine

SADRŽAJ

PREDGOVOR.....	3
UKRATKO O CENTRU	5
METODOLOGIJA I REALIZACIJA STRUČNOG USAVRŠAVANJA.....	6
NAČINI REALIZACIJE	10

POČETNA OBUKA STRUČNIH SARADNIKA

1.1.GENERACIJA 2023/2025-PRVA GODINA	14
1.2. GENERACIJA 2022/2024-DRUGA GODINA.....	16
1.3. GENERACIJA 2021/2023-TREĆA GODINA	18
2. OBUKA ZA PRIPRAVNIKE U PRAVOSUDNIM INSTITUCIJAMA	21

KONTINUIRANA OBUKA

3.PROGRAM OBUKE NOVOIMENOVANIH SUDIJA I TUŽILACA PREMA PROGRAMU VSTV-a BOSNE I HERCEGOVINE.....	26
OBUKE O LJUDSKIM PRAVIMA U OKVIRU PROGRAMA OBUKE NOVOIMENOVANIH SUDIJA I TUŽILACA	27
ZAJEDNIČKE OBUKE ZA NOVOIMENOVANE SUDIJE I TUŽIOCE TOKOM 2023	28
3.2. TEME I SEMINARI ZA NOVOIMENOVANE TUŽIOCE	37
3.3. TEME I SEMINARI ZA NOVOIMENOVANE SUDIJE	40

KONTINUIRANA OBUKA SUDIJA I TUŽILACA

4. EVROPSKO PRAVO	47
5. LJUDSKA PRAVA	48
6. USTAVNO PRAVO	56
7. KRIVIČNO PRAVO	57
8. MEĐUNARODNO HUMANITARNO PRAVO-RATNI ZLOČINI	77
9. SPECIJALISTIČKE OBUKE	78
9.1. OBUKA U SARADNJI SA UNODC	78
9.2. KOORDINACIONI SASTANCI TUŽILACA IZ FBIH I RS KOJI RADE NA MALOLJETNIČKOM REFERATU.....	80
9.3. SPECIJALISTIČKA OBUKA: SEKSUALNO ISKORIŠTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE DJECE U DIGITALNOM OKRUŽENJU	80
9.4. PROGRAM SPECIJALISTIČKE OBUKE SUDIJA I TUŽILACA PREMA ZAKONU O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU	84

9.5. SPECIJALISTIČKA OBUKA USAID JACA	89
10. PREKRŠAJNO PRAVO	95
11. GRAĐANSKOPRAVNA OBLAST	96
12. IZVRŠNO PRAVO	107
13. RADNO PRAVO	108
14. PRIVREDNO PRAVO	109
15. VANPARNIČNI POSTUPAK	112
16. UPRAVNO PRAVO	115
17. PORODIČNO PRAVO	117
18. MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO	119
19. PROFESIONALNA ETIKA.....	120
20. OBUKE ZA SUDSKI I TUŽILAČKI MENADŽMENT	124
RAZVOJ SISTEMA MENTORSTVA U SUDOVIMA I TUŽILAŠTVIMA.....	131
21. POSEBNE TEME	134
22. EDUKACIJA EDUKATORA	141
23. UČENJE NA DALJINU	143
24. STUDIJSKE POSJETE I SEMINARI KOJI SE ODRŽAVAJU U INOZEMSTVU	147
25. SAVJETOVANJA U SARADNJI CENTRA ZA EDUKACIJU SUDIJA I TUŽILACA U FEDERACIJI BIH	148
ZAJEDNIČKA SAVJETOVANJA.....	149
PRIJAVNI OBRASCI.....	150

PREDGOVOR

Poštovane/i,

Imam posebnu čast i zadovoljstvo predstaviti Vam Program početne obuke i program stručnog usavršavanja za 2023. godinu (u nastavku: Program).

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine svake godine, u okviru svoje zakonske djelatnosti, kreira i realizuje godišnji Program.

Centar je izvršio konsultacije sa svim domaćim i međunarodnim organizacijama koje učestvuju u organizaciji stručnog usavršavanja nosilaca pravosudnih funkcija u Bosni i Hercegovini. Svakako da dobar dio programa proizilazi iz projekata međunarodne zajednice, međunarodnih institucija i organizacija koji se odnose na podršku, saradnju i jačanje pravosudne zajednice u Bosni i Hercegovini, što ima odraza i na edukaciju nosilaca pravosudnih funkcija.

Neizostavan korak u kreiranju Programa su izvještaji Evropske komisije o napretku Bosne i Hercegovine, preporuke Stalne komisije za edukaciju VSTV te brojni drugi strateški dokumenti – nacionalni i entitetski, koji za predmet imaju edukaciju pravosuđa. U tom smislu, svi ovi dokumenti su u izradi Programa razmatrani i uvažene preporuke.

Realizacija Programa prilagođena je u najvećoj mogućoj mjeri finansijskim i drugim mogućnostima Centra, kao i pravosudnih institucija. Program je kreiran kao i svi prethodni sa naglaskom na tradicionalni način realizacije uživo radionica, seminara, obuka i konferencija kao i online obuka.

Nastojali smo pripremiti nove teme, obogatiti sadržaje rada, zastupiti mnoge pravne oblasti, naglasiti i pospješiti teme iz oblasti etike, ljudskih prava i privrednog prava, aktuelizirati teme i prakse iz građanskog i krivičnog prava, sa akcentom na borbu protiv korupcije, organiziranog kriminala i jačanje kapaciteta pravosudnih institucija; trgovine ljudima, nasilja u porodici i zaštite i postupanja sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku.

Uvažavajući sve naprijed navedeno, kao i obaveze prema strateškim dokumentima u Bosni i Hercegovini, kreirali smo Program početne obuke i program stručnog usavršavanja za 2023. godinu, koji obuhvata: početnu obuku stručnih saradnika i savjetnika uposlenih u institucijama pravosuđa, obuku za pripravnike u pravosudnim institucijama FBiH, program početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca u pravosudnim institucijama FBiH, program specijalističke obuke sudija i tužilaca prema Zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, zaštite djeteta u digitalnom okruženju, specijalističke obuke iz oblasti pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao i niz specijalističkih obuka za sudije i tužioce u domenu korupcije i

organiziranog kriminala, digitalne forenzike, finansijskih istraga kroz višegodišnje planove i programe cjeloživotnog učenja i kontinuiranu obuku sudija i tužilaca.

Programom početne obuke i programom stručnog usavršavanja za 2023. godinu planirano je održavanje 12 edukativnih aktivnosti iz Programa početne obuke, 4 edukativne aktivnosti u okviru obuke za pripravnike u pravosudnim institucijama, Posebna obuka za novoimenovane sudija i novoimenovane tužioce, obuka za rukovodni kadar u pravosudnim institucijama, 2 dvodnevne edukativne aktivnosti u okviru programa specijalističke obuke sudija i tužilaca prema Zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, tri specijalističke obuke na temu seksualnog iskorištavanja djece u digitalnom okruženju, specijalistička obuka za sudije koji rade na predmetima korupcije, individualna specijalizacija tužilaca u oblasti korupcije i organizovanog kriminala, obuke za rukovodni kadar, edukacije edukatora, obuka sudija mentora, nastavak obuke konsultativnih tužilaca mentora te više od 115 edukativnih aktivnosti iz programa kontinuirane obuke i 8 savjetovanja: XXI savjetovanje iz krivične oblasti u Neumu, XVII savjetovanje iz građanske oblasti na Jahorini, Tradicionalno savjetovanje iz građanske oblasti u Neumu, Oktobarski pravnički dani u Banja Luci, XVI savjetovanje tužilaca u Bosni i Hercegovini u Neumu, VII savjetovanje iz prekršajne oblasti i Savjetovanje iz porodičnog prava u Mostaru.

Nadamo se da ćete u ponuđenim edukativnim aktivnostima odabrati one koje će Vam pomoći da postignete još bolje rezultate u svom radu.

S poštovanjem,

DIREKTOR
Dr. sc. Arben Murtezić

UKRATKO O CENTRU

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine (u nastavku: Centar) osnovan je Zakonom o Centru za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine FBiH", br. 24/02, 40/02, 59/02 i 21/03). Centar je, u skladu sa Zakonom, javna ustanova sa posebnim ciljem i ima svojstvo pravnog lica.

1. Pod nadzorom VSTV BiH, Centar organizira kontinuirano stručno usavršavanje sudija i tužilaca.

2. Prema uputama i pod nadzorom VSTV BiH, Centar organizira nastavu za početnu obuku osoba koje se namjeravaju baviti profesijom sudije ili tužioca.

Cilj Centra je da, pod nadzorom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, osigura da se programi edukacije za sudije i tužioce utvrđuju i provode u smislu kriterija otvorenosti, stručnosti i nepristrasnosti, koji čine sastavni dio obavljanja sudske i tužilačke djelatnosti.

Upravni odbor Centra je organ upravljanja i sastoji se od devet članova, predstavnika sudskih i tužilačkih organa, profesionalnih udruženja i istaknutih pravnih stručnjaka. Članove Upravnog odbora proglašava Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH. Prvi sastav Upravnog odbora imenovan je u septembru 2002. godine.

Centrom rukovodi direktor Centra. Unutrašnju organizaciju Centra čine dva odsjeka: Odsjek za programske i edukativne poslove i Odsjek za finansijske, pravne i opće poslove.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine dužna je da osigura godišnji budžet za rad Centra.

Centar treba da osigura stručno usavršavanje u oblasti tumačenja i primjene materijalnih i procesnih zakona, etičkih standarda, najnovijih naučnih i stručnih dostignuća u oblasti prava, sudske i tužilačke prakse drugih zemalja, te u drugim oblastima koje odredi Upravni odbor Centra.

METODOLOGIJA I REALIZACIJA STRUČNOG USAVRŠAVANJA

OPŠTA I POSEBNA PRAVILA O OBAVEZNOJ OBUCI KOJA ĆE SE PRIMJENJIVATI U 2023. GODINI.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu:Vijeće) je ramatrajući Programe početne obuke i programe stručnog usavršavanja Centara Odlukom o odobravanju programa početne obuke i stručnog usavršavanja za 2023. godinu broj: 07-13-3-72-3/2023 od 17.01.2023. godine, uputilo nosioce pravosudnih funkcija na niz obaveznih obuka tokom 2023. godine i obavezalo nosioce pravosudnih funkcija na pohađanje obuke prema referatu na kojem rade.

Odlukom se određuju opšta i posebna pravila o obaveznoj obuci koja će se primjenjivati u 2023. godini.

Prema navedenoj odluci VSTV BiH Opšta pravila o obaveznoj obuci:

- a) obuka novoimenovanih sudija i tužilaca prema Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca će se odvijati najkasnije u prvih šest (6) mjeseci nakon preuzimanja dužnosti. Obuka novoimenovanih sudija i tužilaca odvijaće se prema Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca koji je usvojilo VSTV BiH i koja je navedena kao sastavni dio ovog Programa, kao posebna obuka za novoimenovane sudije i tužioce, koji su u obavezi pohađati cijelokupni Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca.
- b) obavezna obuka za sudije i tužioce će trajati 3 (tri) dana minimalno prema referatu na kojem rade, a deset (10) maksimalno u skladu sa Odlukom o minimalnom obimu početne obuke i stručnog usavršavanja sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini broj: 07-13-3-2195-6/2018 od 24.10.2018. godine VSTV-a BiH;
- c) Ukoliko rukovodilac pravosudne institucije planira rasporediti nosioca pravosudne funkcije na drugi referat, oomgućiće mu pohađanje obuka koje su vezsane i za novi referat, ako procijeni opravdanim;
- d) Sudije i tužioci koji su tokom godine na dužem odstustvu zbog bolovanja, porodijskog i/ili drugog opravdanog odsustva učestvuju u edukaciju proporcionalno prisustvu na poslu;

Posebna pravila o obaveznoj obuci:

- a) Nosioci pravosudnih funkcija koji nisu u prethodnoj godini završili onlone obuku o etici i integritetu obavezuju se na pohađanje Online modula o etici, integritetu i sprečavanju sukoba interesa. Nakon završetka obuke i

sticanja certifikata o tome, obuka će se priznati kao jedan dan obavezne obuke;

- b) Svi rukovodioci pravosudnih institucija koji nisu tokom 2022. godine pohađali obuku na temu "Uloga predsjednika sudova i glavnih tužilaca u očuvanju integriteta pravosudnih institucija" dužni su to učiniti u toku 2023. godine
- c) Svi novi rukovodioci pravosudnih institucija, a koji to nisu učinili tokom 2022. godine obavezuju se i na pohađanje obuka na teme:
  - 1. Izgradnja liderskih i upravljačkih kapaciteta u pravosudnim institucijama
  - 2. Proaktivna uloga predsjednika sudova
  - 3. Elektronski alati za menadžere
  - 4. Savremeno komuniciranje s javnošću
- d) Svi novi predsjednici sudskih odjeljenja, a koji to nisu uradili tokom 2022. godine, obavezuju se na pohađanje obuke na temu Proaktivna uloga šefova odjeljenja u rukovođenju odjeljenjem.
- e) Rukovodioci će navedene obuke pohađati po preuzimanju dužnosti i proporcionalno zastupljenosti obuka u programima.
- f) Na obuke navedene pod stavkama c) i d) mogu se prijaviti i nosioci pravosudnih funkcija koji se namjeravaju kandidovati na rukovodne funkcije.
- g) Članovi Vijeća u stalnom angažmanu nisu u obavezi pohađati edukaciju dok taj angažman traje. Ostali članovi Vijeća će pohađati obuke kao i svi nosioci pravosudnih funkcija.

Vijeće još jednom podcrtava važnost da se nosioci pravosudnih funkcija edukuju na teme koje su vezane za referat(e) na kojem rade. Izuzetak od ovog pravila su situacije kada rukovodilac pravosudne institucije planira rasporediti nosioca pravosudne funkcije na drugi referat u kom slučaju mu može odobriti pohađanje i drugih obuka vezanih za novi referat, te obuke iz oblasti rukovođenja i rukovodnih vještina na koja se mogu prijaviti i lica koja se namjeravaju kandidovati na rukovodne funkcije.

Vijeće je u 2022. godini za sve uvelo obaveznost online obuke na temu etike, integriteta i sprečavanja sukoba interesa, kao i obaveznost obuke za predsjednike sudova i glavne tužioce na temu njihove uloge u očuvanju integriteta pravosudnih institucija. Pored toga, uvodi se i obavezno pohađanje pojedinih obuka za nove rukovodioce pravosudnih institucija, te nove

predsjednike sudskih odjeljenja, kako bi u prvoj godini po preuzimanju dužnosti razvili vještine neophodne za funkcionalno rukovođenje sudovima i tužilaštvima.

Provjerom podataka dostavljenih od strane Centara za edukaciju sudija i tužilaca F BiH i RS, vidljivo je da nisu svi rukovodioci adekvatno prošli obavezne obuke te se njihova obaveznost prolongira i za 2023. godinu za one rukovodioce koji ovu obavezu nisu ispunili.

Smatrajući nezaobilaznom ulogu rukovodilaca u obezbjeđenju da svi nosioci pravosudnih funkcija pohađaju adekvatne obuke, VSTV BiH u saradnji sa upravnim odborima entitetskih centara za edukaciju i Pravosudnom komisijom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine želi značajno povećati ne samo kvalitet edukaciju, nego i kvalitet pravosuđa u cjelini.

Uzimajući u obzir ljudske resurse Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine, budžete pravosudnih institucija u Federaciji Bosne i Hercegovine, upute i Odluku o odobravanju programa početne obuke i stručnog usavršavanja Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, postojeću edukatorsku zajednicu, vrijeme i novac potrebne za kvalitetno planiranje stručnog usavršavanja, u 2023. godini edukacija će biti organizirana u skladu sa sljedećim:

- a) edukacija će se organizirati u formi centralizirane i regionalne obuke;
- b) edukacija će se odvijati u salama i putem elektronskog učenja (e-učenje);
- c) dio obuke i realizacije programa stručnog usavršavanja sudija i tužilaca sigurno će se odvijati online putem cisco webex komunikacijske platforme, ovisno o trajanju epidemije i mjera organizacije rada u svrhu zaštite života i zdravlja;
- d) obavezna obuka će trajati 3 (tri) dana minimalno prema referatu na kojem rade, a deset (10) maksimalno u skladu sa Odlukom o minimalnom obimu početne obuke i stručnog usavršavanja sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini broj: 07-13-3-2195-6/2018 od 24.10.2018. godine VSTV-a BiH;
- e) Svi nosioci pravosudnih funkcija, koji to nisu završili tokom 2022. godine obavezuju se na pohađanje Online modula o etici, integritetu i sprečavanju sukoba interesa. Obuka će se postepeno realizirati putem patforme učenja na daljinu Centra. Sve pravosudne institucije će biti blagovremeno informisane o vremenu, dužini trajanja i mogućnosti pristupa obuci u određenom period za nosioce pravosudnih funkcija. Svaka institucija će tokom godine imati jedan period u kojem će svi nosioci pravosudnih funkcija moći pristupiti online obuci prema svom slobodnom vremenu.
- f) specijalistička obuka prema Zakonu o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku trajat će 4 (četiri) dana; Specijalistička obuka bit će realizovana kroz 4 tematske cjeline odnosno 2 dvodnevna seminara. Za ispunjenje uvjeta sticanja sertifikata u skladu sa Zakonom, sudija/tužilac mora proći sve četiri tematske cjeline obuke,

odnosno četiri dana specijalističke obuke, ne postoji mogućnost kumuliranja drugih seminara iz kontinuirane obuke. Time će u cjelini ispuniti uvjete za sticanje certifikata za postupanje u predmetima kroz primjenu Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku.

- g) obuka novoimenovanih sudija i tužilaca prema Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca će se odvijati najkasnije u prvih šest (6) mjeseci nakon preuzimanja dužnosti. Obuka novoimenovanih sudija i tužilaca odvijat će se prema Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca koji je usvojilo VSTV BiH i koja je navedena kao sastavni dio ovog Programa, kao posebna obuka za novoimenovane sudije i tužioce.
- h) prijavljivanje sudija i tužilaca na edukativne aktivnosti vršit će isključivo predsjednici sudova i glavni tužioc. Predsjednik suda/glavni tužilac je dužan sudiji/tužiocu koji je prvi put imenovan na ovu funkciju omogućiti pohađanje cjelokupnog Programa obuke za novoimenovane sudije/tužioce koji je utvrđen od strane VSTV-a.

Centralizirana obuka podrazumijeva obuku koja će biti održana u prostorijama Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH, Sarajevo, ulica Halida Nazečića broj 4. Izuzetno, edukativne aktivnosti, koje se realizovaju u saradnji s međunarodnim organizacijama, povremeno će biti organizirane u drugim objektima (sale hotela, sudova ili tužilaštava).

Regionalna obuka podrazumijeva obuku koja će se realizovati u regionalnim centrima: Bihaću, Mostaru, Zenici i Tuzli. Nastojeći da preduprijedimo finansijske troškove pravosudnih institucija, Centar organizuje regionalnu obuku i preporučuje predsjednicima sudova i glavnim tužiocima da nosioce pravosudnih funkcija, prema pravnim oblastima i referatu na kojem rade, prijavljuju na jednu edukativnu aktivnost u okviru centralizirane obuke i ostale aktivnosti iz regionalne obuke.

Ovakav način izvođenja obuke omogućava razmjenu mišljenja i iskustva između učesnika iz cijele FBiH/BiH i umrežavanje nosilaca pravosudnih funkcija. Na isti način sam Centar za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH je u mogućnosti da više vremena posveti pripremi edukativnih aktivnosti, koja za cilj ima poboljšanje kvaliteta stručnog usavršavanja sudija i tužilaca u BiH.

Učenje na daljinu (e-učenje) kao vid obuke će tokom 2023. godine u programu Centra biti realizovano kroz dalju dogradnju programa iz bazičnog u napredni oblik.

Centar za edukaciju sudija i tužilaca će u saradnji sa pravosudnim institucijama voditi evidenciju o rezultatima realizacije programskih aktivnosti, kao i o učešću svakog sudije/tužioca na konkretnim programskim aktivnostima.

Obuka pripravnika u pravosudnim institucijama nije obavezna obuka. Prisustvo ovoj obuci je dobrovoljno i zavisi od finansijskih mogućnosti pravosudnih institucija i prijave polaznika od strane rukovodilaca pravosudnih institucija.

Imajući u vidu potrebu osiguranja viših standarda i kvaliteta obuke sudija i tužilaca, te broj nosilaca pravosudnih funkcija kojima Centar mora osigurati propisanu obaveznu obuku na godišnjem nivou, sugeriramo predsjednicima sudova¹ i glavnim tužiocima, u skladu sa Odlukom VSTV-a o minimalnom obimu početne obuke i stručnog usavršavanja sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini, te ovim programom, prijavljuju nosioce pravosudnih funkcija na teme koje su vezane za referat(e) na kojem rade.

---

¹ Mišljenje CCJE br 19. – „O ulozi predsjednika sudova“ navodi: „Stručno usavršavanje i edukacija sudija je često organizovana od centralne institucije te kao rezultat toga, predsjednici sudova često u ovom segmentu imaju ograničenu ulogu. Predsjednici sudova trebaju savjetovati institucije za edukaciju pravosuđa o specifičnim potrebama u edukaciji. Oni su ti koji koriste posebna stečena znanja i ekspertizu. Štaviše, predsjednici imaju važnu ulogu u poticanju sudija da učestvuju u relevantnim edukacijama i da stvore uslove za to.“

NAČINI REALIZACIJE

Seminari su forme obuke koji imaju funkciju da upoznaju veću grupu polaznika (do 50) sa određenim pravnim institutom ili poslovnom vještinom. Mogu biti instruktivni, koji imaju naglasak na pristup *ex chatedra* i napredni, koji služe za produbljivanje znanja koje su polaznici stekli na nekom ranijem, instruktivnom seminaru, a na kojima se od polaznika može tražiti da aktivnije participiraju u diskusiji.

Radionice predstavljaju obrazovne aktivnosti namijenjene manjem broju polaznika (25 do 30), sa naglaskom na interaktivni pristup i aktivnu ulogu učesnika radionice.

Okrugli stolovi predstavljaju mjesto razmjene ideja, stavova, prijedloga, mišljenja, pitanja i odgovora.

Konferencije su obrazovne aktivnosti u kojima izlagači (ne samo sudije i tužioc) prezentiraju i diskutiraju svoj rad, sastoje se od više kratkih i konciznih prezentacija (trajanje maksimalno 30 minuta), koje obično prati diskusija. Pored prezentacija, konferencije u svom sadržaju također mogu imati panel grupe za diskusiju, okrugle stolove i radionice. Izlaganja mogu dobiti pisanu formu u vidu priloga za zbornik radova sa konferencije.

Savjetovanja predstavljaju obrazovne aktivnosti na kojima se na multidisciplinarni način razmatraju aktuelna pitanja iz jedne ili više srodnih pravnih oblasti.

Učenje na daljinu (e-učenje) je interaktivno učenje online korištenjem elektroničke tehnologije, pohađa se van tradicionalne sale za obuku, u vrijeme i mjestu koje učesniku najviše odgovara uz prethodno zakazani kratki pripremni sastanak u Centru.

POČETNA OBUKA STRUČNIH SARADNIKA

1. POČETNA OBUKA STRUČNIH SARADNIKA I SAVJETNIKA U PRAVOSUĐU²

U skladu sa Zakonom o Centru za edukaciju sudija i tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine i Zakonom o Centru za edukaciju sudija i javnih tužilaca Republike Srpske, prema uputstvima i pod nadzorom VSTV BiH, a na osnovu odobrenog trogodišnjeg programa, Centri organiziraju početnu obuku za osobe koje se namjeravaju baviti profesijom sudije ili tužioca. Polaznicima koji uspješno okončaju Program početne obuke centri dodjeljuju Uvjerenje o završenoj početnoj obuci. Ovaj program predviđa provođenje obuke kroz četiri modula na godišnjem nivou, što u trogodišnjem periodu znači da će stručnim saradnicima biti pružena obuka iz 12 modula.

U 2023. godini provodi se početna obuka za tri generacije polaznika:

- Generacija 2023/2025 (1. godina - Moduli I-IV)
- Generacija 2022/2024 (2. godina - Moduli I-IV)
- Generacija 2021/2023 (3. godina - Moduli I-IV)

Module iz treće godine mogu pohađati samo polaznici koji su uspješno okončali sve module iz 1. godine i sve module iz 2. godine Programa početne obuke.

Module iz druge godine mogu pohađati samo polaznici koji su uspješno okončali sve module iz 1. godine Programa početne obuke.

Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijava predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Module iz prve godine (generacija 2023/2025) pohađaju stručni saradnici i stručni savjetnici koji su počeli sa radom u pravosudnim institucijama u BiH u drugom dijelu 2022. godine (nisu bili obuhvaćeni Programom početne obuke za 2022. godinu), kao i saradnici koji su počeli sa radom u 2023. godini do **01. 08. 2023. godine**.

---

² Preporuka Komiteta ministara Vijeća Evrope Rec (2010) te Mišljenja CCJE br. 1,3,4,9,10 i 11) i Evropska povelja o zakonima za sudije jasno ukazuju na potrebu kreiranja programa početne obuke.

1.1. GENERACIJA 2023/2025 – PRVA GODINA

1.1. 1. SEMINAR: MODUL I – NOSIOCI PRAVOSUDNE FUNKCIJE I DRUŠTVO

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 11. i 12. septembra 2023. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su počeli sa radom u pravosudnim institucijama u BiH u drugom dijelu 2022. godine i u 2022. godini do 01. 08. 2023. godine

Teme seminara:

- Položaj nosilaca pravosudnih funkcija
- Organizacija pravosuđa u BiH
- Profesionalni i etički standardi
- Ravnopravnost spolova unutar pravosudnih institucija

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

1.1.2. SEMINAR: MODUL II - GRAĐANSKA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 12. i 13. oktobra 2023. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su počeli sa radom u pravosudnim institucijama u BiH u drugom dijelu 2021. godine i u 2022. godini do 01. 08. 2022. godine

Teme seminara:

- Prethodni postupak
- Pripremno ročište i glavna rasprava
- Aspekti primjene ZPP-a na sporove male vrijednosti
- Alternativno rješavanje sporova
- Sudske odluke

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

1.1.3. SEMINAR: MODUL III - KRIVIČNA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 23. i 24. novembra 2023. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su počeli sa radom u pravosudnim institucijama u BiH u drugom dijelu 2022. godine i u 2023. godini do 01. 08. 2023. godine

Teme seminara:

- Principi krivičnog postupka
- Istraga

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

1.1.4. SEMINAR: MODUL IV - IZVRŠNA I VANPARNIČNA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 07. i 08. decembra 2023. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su počeli sa radom u pravosudnim institucijama u BiH u drugom dijelu 2022. godine i u 2023. godini do 01. 08. 2023. godine

Teme seminara:

- Upoznavanje sa podobnošću izvršne isprave
- Postupanje po žalbi i prigovoru - pravni lijekovi u izvršnom postupku
- Odgađanje i obustava izvršenja
- Izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave
- Načela vanparničnog postupka
- Ostavinski postupak

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

Napomena:

U drugoj polovini 2023. godine planirani su seminari prve godine početne obuke. Programom je navedena jedna grupa prve godine. Centar zadržava pravo da, po potrebi, u zavisnosti od broja novoimenovanih stručnih saradnika tokom 2023. godine, formira dvije grupe, odnosno 8 seminara prve godine početne obuke.

1.2. GENERACIJA 2022/2024 - DRUGA GODINA

1.2.1. SEMINAR: MODUL I – EVROPSKA KONVENCIJA I RAVNOPRAVNOST SPOLOVA³³

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 05. i 06. juna 2023. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali prvu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijave predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Evropska konvencija u kontekstu prava garantiranih članovima 5., 6. i 14.
- Ravnopravnost spolova

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

1.2.2. SEMINAR: MODUL II - GRAĐANSKA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 11. i 12. septembra 2023. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali prvu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijave predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Pripremno ročište
- Glavna rasprava sa posebnim osvrtom na dokaze
- Mjere osiguranja

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

---

³³ Mišljenje br. 10 CCJE naglašava potrebu da se u obuci izučava evropski sistem zaštite ljudskih prava, ali i pravna stečevina Evropske unije i hijerarhija pravnih akata Evropske unije.

1.2.3. SEMINAR: MODUL III - KRIVIČNA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 19. i 20. oktobra 2023. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali prvu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijave predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Postupak po optužnici
- Glavni pretres
- Metodologija izrade presude

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

1.2.4. SEMINAR: MODUL IV - IZVRŠNA I UPRAVNA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 09. i 10. novembra 2023. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali prvu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijave predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Izvršenje i protivizvršenje
- Vrste izvršenja
- Prethodni upravni postupak
- Ispitivanje upravnog akta

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

1.3. GENERACIJA 2021/2023 - TREĆA GODINA

1.3.1. SEMINAR: MODUL I – GRAĐANSKA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 27. i 28. februara 2023. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali drugu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijave predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Metodologija izrade presude u građanskim stvarima
- Uvod presude
- Izreka presude
- Obrazloženje presude
- Jezik sudskih odluka
- Žalbeni postupak i rasprava pred drugostepenim sudom

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

1.3.2. SEMINAR: MODUL II – KRIVIČNA OBLAST

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum: 23. i 24. marta 2023. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali drugu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijave predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Redovni i vanredni pravni lijekovi
- Skraćeni krivični postupci

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

1.3.3. SEMINAR: MODUL III – ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA, MEDIJACIJA I ARBITRAŽA⁴

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 18. i 19. aprila 2023. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali drugu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu prijava predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine..

Teme seminara:

- Konflikt
- Alternativno rješavanje sporova
- Medijacija u BiH
- Pojam i načela postupka medijacije
- Sud i medijacija
- Arbitraža
- Poređenje postupaka rješavanja sporova

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

1.3.4.SEMINAR: MODUL IV – NOSIOCI PRAVOSUDNIH FUNKCIJA I DRUŠTVO

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 29. i 30. maja 2023. godine

Ciljna grupa: Stručni saradnici i stručni savjetnici koji su uspješno okončali drugu godinu Programa početne obuke. Raspored polaznika po seminarima vrši isključivo Centar na osnovu

---

⁴ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2021. godinu, u poglavlju 2.2. „Vladavina zakona i temeljna prava“, u dijelu koji se odnosi na kvalitet pravosuđa, navodi da je primjena sudske nagodbe i alternativnog rješavanja sporova nedovoljno zastupljena, te je u okviru reformskih mjera za povećanje efikasnosti potrebno bolje istražiti i promovisati mogućnosti koje nude metode alternativnog rješavanja sporova, posebno mirenja i medijacije, u skladu sa evropskim standardima i najboljom praksom.

Mišljenje br 6. CCJE također preporučuje obuku u pogledu alternativnih načina rješavanja sporova.

prijava predsjednika sudova i glavnih tužilaca, a u skladu s evidencijama Centra o ispunjenim uvjetima iz prethodne godine.

Teme seminara:

- Općenito o komunikaciji
- Uspostavljanje saradnje i postavljanje pitanja
- Neverbalna komunikacija
- Aktivno slušanje
- Komunikacija u sudnici - transakcioni pristup
- Asertivno komuniciranje, nasuprot pasivnosti i agresivnosti

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

2.OBUKA ZA PRIPRAVNIKE U PRAVOSUDNIM INSTITUCIJAMA U FEDERACIJI BiH

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH u Programu početne obuke i stručnog usavršavanja za 2023. godinu je predvidio obuku za pripravnike u pravosudnim institucijama u Federaciji BiH. Obuka se sastoji od 3 edukativne aktivnosti/seminara i jedne online obuke na teme:

- Etika i integritet
- Izabrane teme iz krivične oblasti
- Izabrane teme iz građanske oblasti

Za razliku od stručnih saradnika, koji su obavezni da prisustvuju početnoj obuci, ne postoji utvrđena obaveza ove vrste za pripravnike u pravosudnim institucijama u F BiH, ali smatramo da prisustvovanje pripravnika ovim seminarima je izuzetno korisno za njihov dalji rad i usavršavanje.

2.1. SEMINAR: „ETIKA I INTEGRITET“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: 04. septembra 2023. godine

Ciljna grupa: pripravnici
Planiran broj učesnika: 40

Teme:

- Profesionalni i etički standardi
- Očuvanje digniteta sudijske i tužilačke funkcije
- Objektivna percepcija neovisnosti i nepristrasnosti nosilaca pravosudnih funkcija
- Smjernice za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu BiH

Cilj seminara: Približiti učesnicima seminara organizaciju pravosuđa u BiH i etičke standarde kroz analizu relevantnih propisa i slučajeva iz prakse.

Metod: predavanja, diskusija
Edukatore: stalni edukatori CEST-a

2.2. SEMINAR: „IZABRANE TEME IZ KRIVIČNE OBLASTI“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 06. i 07. decembra 2023. godine

Ciljna grupa: pripravnici
Planiran broj učesnika: 40

Teme:

- Izabrane teme iz materijalnog krivičnog prava
- Izabrane teme iz krivičnog procesnog prava
- Simulacija suđenja

Cilj seminara: Seminar služi kao dopuna internoj obuci pripravnika i pripravnika-volontera u sudovima i tužilaštvima iz domena krivičnog zakonodavstva, u smislu usavršavanja njihovog znanja.

Metod: prezentacija, praktični rad
Edukatore: stalni edukatori CEST-a

2.3. SEMINAR: „IZABRANE TEME IZ GRAĐANSKE OBLASTI“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 25. i 26. septembra 2023. godine

Ciljna grupa: pripravnici
Planiran broj učesnika: 40

Teme:

- Izabrani segmenti iz Stvarnog prava i Obligacionog prava F BiH
- Izabrani segmenti iz Građanskog parničnog procesnog prava F BiH (pripremno ročište i glavna rasprava, presuda zbog propuštanja, izrada meritornih sudskih odluka, postupci po pravnim lijekovima, novine u ZPP-u F BiH)
- Odnos građanskog parničnog postupka i građanskog vanparničnog postupka
- Simulacija suđenja

Cilj seminara: Seminar služi kao dopuna internoj obuci pripravnika i pripravnika-volontera u sudovima i tužilaštvima iz

domena
usavršavanja

građanskog zakonodavstva, u smislu
njihovog znanja.

Metod: prezentacija, praktični rad
Edukativni materijal: radovi edukatora
Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

2.4. SEMINAR: OBUKA ZA PRIPRAVNIKE U SUDOVIMA- PROJEKTA UNAPREĐENJA EFIKASNOSTI SUDOVA I ODGOVORNOSTI SUDIJA I TUŽILACA - TREĆA FAZA, (ICEA III)

Datum održavanja: biće naknadno dogovoren

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: pripravnici u sudovima

Planirani broj učesnika: ovisi o broju pripravnika u ciljnim sudovima

Teme: Teme obuka će biti definirane u kurikulumu za pripravnike, koji će VSTV BiH razviti u saradnji sa ekspertima Švedske sudske administracije

Cilj: Seminar služi kao dopuna internoj obuci pripravnika i pripravnika-volontera u sudovima s ciljem osnaživanja profesionalnih vještina i znanja pripravnika i pripravnika/volontera kao budućeg potencijalnog sudskog kadra.

Metod: predavanje ex chatedra, interaktivna radionica

Edukativni materijal: edukativni material će biti razvijen razvijen u okviru Projekta unapređenja efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca - treća faza, ICEA III

Edukatori: edukatori naknadno određeni, obučeni od stručnjaka, angažovanih od strane VSTV BiH u okviru projekta „ okviru Projekta unapređenja efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca - treća faza, ICEA III

Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH u okviru Projekta unapređenja efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca - treća faza, ICEA III provodi aktivnost „unapređenje poslovnih procesa u sudovima, kroz reorganizaciju rada u sudovima i ljudskih resursa u sudovima“. U fokusu reorganizacije poslovnih

procesa, je bolje korištenje znanja i vještina nesudskog osoblja, pripravnika, njihov kvalitetniji angažman i bolji položaj, koji uz primjenu metoda delegacije administrativnih zadataka sa sudije na pripravnike doprinosi povećanju efikasnosti rada sudova.

KONTINUIRANA OBUKA

3. PROGRAM OBUKE NOVOIMENOVANIH SUDIJA I TUŽILACA PREMA PROGRAMU VSTV-A BOSNE I HERCEGOVINE

Obuka novoimenovanih sudija i tužilaca prema Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca će se odvijati najkasnije u prvih šest (6) mjeseci nakon preuzimanja dužnosti. Obuka novoimenovanih sudija i tužilaca odvijat će se prema Programu početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca koji je usvojilo VSTV BiH kao posebnu obuku za novoimenovane sudije i tužioce.

Ovim programom se želi obezbjediti svim tužiocima i sudijama koji su prvi put imenovani da dobiju jednu temeljnu, efektivnu i istoobraznu obuku u određenom periodu nakon stupanja na sudijsku, odnosno tužilačku funkciju.

Cjelokupan program obuke za tužioce i sudije obuhvata ispod navedene teme i novoimenovani tužioc i su dužni pohađati sve navedene teme za tužioce /zajedničke i teme za tužioce/, a novoimenovane sudije dužne pohađati sve navedene teme za sudije /zajedničke i teme za sudije/, kako bi ispunili uslove i kao završili svu obuku iz Programa početne obuke novoimenovanih sudija i tužilaca.

Prijavljivanje novimenovanih tužilaca na edukativne aktivnosti vršit će isključivo glavni tužioc. Glavni tužilac je dužan tužiocu koji je prvi put imenovan na ovu funkciju omogućiti pohađanje cjelokupnog Programa obuke za novoimenovane sudije/tužioce koji je utvrđen od strane VSTV-a.

Prijavljivanje novimenovanih sudija na edukativne aktivnosti vršit će isključivo predsjednici sudova. Predsjednik suda je dužan sudiji koji je prvi put imenovan na ovu funkciju omogućiti pohađanje cjelokupnog Programa obuke za novoimenovane sudije/tužioce koji je utvrđen od strane VSTV-a.

Obuka će biti provedena u dva termina, u prvom i u drugom dijelu godine, ovisno o broju i vremenu imenovanja novoimenovanih sudija i tužilaca. Ukoliko su imenovani i stupili na dužnost krajem 2022. godine i početkom 2023. godine, obuku će pohađati u prvim terminima, a imenovani tokom drugog dijela 2023. godine obuku mogu pohađati u drugom terminu koji će biti naknadno definisan u ovisnosti od broja novoimenovanih nosilaca pravosudnih funkcija i raspoloživosti ljudskih i finansijskih resursa. Shodno broju novoimenovanih sudija i tužilaca, Centar zadržava pravo na izmjenu termina obuke, o čemu će polaznici obuke biti informisani.

OBUKE O LJUDSKIM PRAVIMA U OKVIRU PROGRAMA OBUKE NOVOIMENOVANIH SUDIJA I TUŽILACA

U okviru projekta Vijeća Evrope „Inicijativa za pravnu sigurnost i efikasno pravosuđe u Bosni i Hercegovini – Faza II“ i saradnje sa Stalnom komisijom za edukaciju VSTV BIH kroz realizaciju cilja pružinja podrške reformi pravosuđa u Bosni i Hercegovini, te jačanja odjeljenja za sudsku praksu; poboljšanja efikasnost sudova i osiguranja bolje sudsku zaštitu za građane, koja proizilazi iz presuda ESLJP-a i jačanja kapaciteta domaćih institucija za edukaciju sudija i tužilaca u organizaciji obuke o ljudskim pravima, izrađen je poseban program obuke novoimenovanih sudija i tužilac u domenu Evropske konvencije I ljudskih prava. Ovaj program biće sastavni dio obuka novoimenovanih nosilca pravosudnih funkcija.

Preduslov za postizanje efektivne nacionalne implementacije ljudskih prava zahtijeva da svi akteri u pravosuđu (sudije, tužioc i advokati, ali i budući praktičari) budu upoznati sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i drugim standardima ljudskih prava kroz fokusirano i efektivno obrazovanje i obuku, omogućavajući im da primjenjuju takve standarde u konkretnim situacijama.⁵

Obzirom da obuka o ljudskim pravima u BiH nije standardni obavezni dio nastavnih planova i programa, plan budućih obuka o ljudskim pravima navodi ciljeve učenja, temu i približno trajanje kao i metodologije obuke koje bi mogle biti funkcionalne za postizanje očekivanih rezultata. Plan obuka o ljudskim pravima za novoimenovane sudije i tužioce imat će dvije faze, osnovne obuke kroz seminare, radionice i online HELP kurseve u prvoj godini /4 modula/, kao obaveznu obuku, zatim u naredne dvije godine naprednu obuku kroz ostalih 6 modula.

Teme **prve godine** obavezne obuke su slijedeće:

Uvod u EKLJP; Principi tumačenja EKLJP-a (osnove); Procesna ljudska prava.

Tokom **druge godine** biće obrađene teme: Principi tumačenja EKLJP-a (napredni kurs); Pristup pravdi za žene; Obrazloženje presuda i Jednakost i nediskriminacija.

Tokom **treće godine** biće obrađene teme poput: Zločini iz mržnje i govor mržnje; Prava žrtava.

Kao izborne i napredne kurseve novoimenovani nosioci pravosudnih funkcija će moći priustvovati obukama o Pravima vlasništva; Migracije i ljudska prava i Evropski standardi o ljudskim pravima i vještine istraživanja sudske prakse .

---

⁵ Vijeće Evrope, Ured Generalne direkcije za programe, *Akcion plan za Bosnu i Hercegovinu 2018-2021*, 2018, str. : <https://rm.coe.int/bih-action-plan-2018-2021-en/16808b7563>

ZAJEDNIČKE OBUKE ZA NOVOIMENOVANE SUDIJE I NOVOIMENOVANE TUŽIOCE TOKOM 2023. GODINE

– PRVA GODINA OBUKA O LJUDSKIM PRAVIMA:

3.1.OBUKA: UVOD U EVROPSKU KONVENCIJU O LJUDSKIM PRAVIMA

Trajanje obuke: 1,5 dan

Preduslovi: [HELP kurs o uvodu u EKLJP i ESLJP](#) (procjena trajanja: ukupno 6 sati). Pohađanje onlajn kurseva može se ocijeniti potvrdom o završenom kursu koju na kraju kursa izdaje HELP (ne starije od 4 godine). Popis svih HELP kurseva nalazi se na stranici <http://help.elearning.ext.coe.int/#> Za pristup HELP platformi potrebna je registracija.

Opšti cilj:

Omogućiti polaznicima da detaljnije razmotre neke aspekte sistema Konvencije, uključujući i način primjene u zemlji.

Posebni ciljevi učenja:

Utvrđivanje primjene i pozicioniranje EKLJP-a u domaćem pravnom sistemu (znanje) ,Razmatranje izazova svojstvenih primjeni međunarodnih standarda ljudskih prava, uključujući sukob sa kulturološkim i organizacionim vrijednostima (stavovi/vrijednosti) Opisivanje uloge domaćeg zakonodavstva u utvrđivanju sekundarnog karaktera sistema EKLJP-a (znanje, stavovi/vrijednosti);Primjena domaćeg zakonodavstva na pojam efikasnog pravnog lijeka za potrebe člana 35. EKLJP (znanje, vještine)

Teme

- Primjena *ratione personae, temporis* i *loci* EKLJP u domaćem pravnom okviru
- Pojam žrtve povrede ljudskih prava (direktna i indirektna žrtva)
- Ograničenja u primjeni EKLJP-a na određene kategorije i grupe (tj. strance)
- Zabrana zloupotrebe prava (član 17. EKLJP)
- Ograničenja u primjeni ograničenja prava (član 18. EKLJP)
- Hijerarhija zakona i pozicija EKLJP-a u domaćem pravnom poretku
- Doktrina četvrte instance prema EKLJP-u
- Pojam efikasnog pravnog lijeka prema članu 13. EKLJP-a u primjeni u domaćem pravnom poretku

- Pitanje pristupa pravdi (uključujući i perspektivu rodne pripadnosti)
- Pozicija EKLJP-a u domaćem pravnom sistemu
- Hijerarhija zakona
- Sukob EKLJP-a i domaćih zakona
- Obavezujuća priroda presuda ESLJP-a donesenih protiv BiH i njihove posljedice (tj. obnova postupaka...)
- Snaga presuda ESLJP-a donesenih protiv drugih zemalja članica SE
- Razmjena iskustava između polaznika u pogledu primjene EKLJP-a u praksi
- Uticaj privremene mjere (član 39. Poslovnika Suda) u domaćem pravnom sistemu

Metodologija:

Krenuti od pretpostavke da su polaznici putem onlajn kursa već imali standardnu prezentaciju/predavanje o sistemu. Edukacija licem-u-lice služi za potrebe omogućavanja diskusije i polaznicima omogućava razmjenu iskustava i razvijanje vještina. Primjenjivati dinamičnije metodologije koje zahtijevaju više učešća, kao što su:

- anketa: oko 10-7 dana prije obuke može se napraviti anketa u cilju prikupljanja ulaznih informacija od polaznika, a vezano za teme predstavljene na HELP kursu kojima bi željeli razgovarati tokom edukacija licem-u-lice;
- scenariji: moguće je prezentovati svaku temu i aspekt vezan za primjenu EKLJP-a na nivou zemlje (uključujući i vezano za član 39.);
- razgovor u krugu: o primjerima primjene prava ljudskih prava iz ličnog iskustva;
- igranje uloga/obrnute uloge: može biti vrlo korisno za polaznike kako bi razmislili od svojim stavovima i ponašanju, na primjer stavljajući se u poziciju druge osobe (tj. žrtve navodne diskriminacije kojoj vlasti negiraju bilo kakvu mogućnost naknade ili pretjerano formalističkim pristupom ometaju pristup pravdi)

Način izdavanja potvrde/certifikata o završenoj obuci: test sa ocjenom „položio/la/nije položio/la“, koji obuhvata najmanje 2-3 otvorena pitanja na koja se odgovora u stavkama (bulletpoints) ili upućivanjem na opšte koncepte i principe. Test sa ocjenom „položio/la/nije položio/la“ provodi se na kraju obuke. O rezultatima testiranja polaznici se obavještavaju pojedinačno nakon obuke.

3.1.2. OBUKA: OBUKA O PRINCIPIMA TUMAČENJA EKLJP- OSNOVNA OBUKA

Trajanje obuke: 1 ,5 dan

Preduslovi: kurs o uvodu u EKLJP. Pohađanje kursa uz lično prisustvo može se ocijeniti relevantnim certifikatom/potvrdom (ne starijim od 4 godine).

Opšti cilj:

Omogućiti polaznicima da razviju takozvani „refleks za ljudska prava“, odnosno sposobnost pravnih i pravosudnih stručnjaka da u svim predmetima koje ispituju sagledaju dimenziju ljudskih prava i osiguraju da su njihove odluke u skladu sa obavezama države u pogledu poštivanja ljudskih prava.

Posebni ciljevi učenja:

Utvrđiti osnovne principe primjene koje koristi ESLJP (znanje) ; Odrediti dimenzije ljudskih prava u običnim slučajevima iz prakse (vještine) ;Primijeniti test u 3 koraka u vezi sa kvalifikovanim pravima (vještine) ;Prepoznati važnost pristupa usmjerenog na perspektivu žrtve integrisanog u pravosudnu praksu (vještine, stavovi/vrijednosti)

Teme

- EKLJP kao živi instrument
- Učinkovitost prava u skladu sa EKLJP i njihovo svrhovito tumačenje, uključujući i u odnosu na uživanje prava žena i djevojčica
- Pozitivne obaveze prema EKLJP: kako mjeriti obim obaveze? Osmanov test
- Ograničavanje prava: test u 3 koraka o kvalifikovanim pravima
- Definicija uplitanja
- Zakonitost (uključujući samostalno značenje zakona i kvaliteta zakona)
- Legitimni cilj; nužnost; demokratsko društvo
- Srazmjernost kao sastavni dio nužnosti
- Polje slobodne procjene
- Zabrana diskriminacije kao sveobuhvatni princip prema EKLJP
- Nediskriminacija i jednakost; pozitivne mjere
- Samostalni koncepti prema EKLJP

Metodologija:

- anketa: oko 10-7 dana prije obuke može se napraviti anketa u cilju prikupljanja ulaznih informacija od polaznika, a vezano za teme predstavljene na HELP kursu o principima tumačenja EKLJP-a o kojima bi željeli razgovarati tokom edukacija licem-u-lice.
- scenariji i analize slučaja: svakoj od prethodno navedenih tema i aspekata treba pristupiti primjenjujući kratke scenarije, analize slučajeva na kojima će se raditi pojedinačno, u parovima ili u malim grupama (u zavisnosti od njihove složenosti). Treba ih razraditi na osnovu sudske prakse ESLJP-a imajući u vidu domaće zakonodavstvo i eventualne nedostatke, a ne treba se ograničavati na odluke donesene protiv BiH);
- kratki testovi: brzi kratki testovi (sa eventualnim korištenjem onlajn alata kao što je menti.com) mogu se koristiti za ispitivanje polaznika o poznavanju različitih samostalnih koncepata. Slike (tj. pokazivanje različitih odnosa sa istim efektom kao porodični) također mogu pokrenuti diskusije i pomoći edukatoru kod ilustrovanja pojmova;

3.1.3. OBUKA: OBUKA O PROCESNIM LJUDSKIM PRAVIMA

Trajanje obuke: 2 dana

Preduslovi: kurs uz lično prisustvo o Uvodu o EKLJP i Principima tumačenja EKLJP-a. Onlajn HELP kurs o Proceduralnim zaštitama u krivičnim postupcima i pravima žrtava –

Napomena: preduslov je ograničen na sudije u krivičnom postupku i tužioce. Popis svih HELP kurseva nalazi se na stranici <http://help.elearning.ext.coe.int/#>. Za pristup HELP platformi potrebna je registracija.

Opšti cilj:

Polaznicima omogućiti razumijevanje pluralizma, opsega i međusobne povezanosti procesnih ljudskih prava i obučiti ih tako da posjeduju vještine potrebne za njihovu primjenu u oblastima građanskog, krivičnog i upravnog prava.

Posebni ciljevi učenja:

Uvrstiti procesna prava u okvire šireg sistema ljudskih prava na način predviđen EKLJP-om (znanje) i kao element kvaliteta pravde (stavovi/vrijednosti);

Upoznati se sa standardima utvrđenim sudskom praksom ESLJP-a (znanje)

Utvrđiti ulogu pravosudnih stručnjaka u poštivanju procesnih ljudskih prava (vrijednosti/stavovi)

Teme:

- Pristup proceduralnoj pravdi
- Pravo na pravično suđenje; pravo na pristup sudu
- Pravednost
- Iznošenje dokaza
- Razuman rok; Akuzatorni postupak
- Jednakost u postupanju
- Obrazloženje sudskih presuda
- Pravna sigurnost i odstupajuća sudska praksa
- Posebne garancije koje se odnose na krivične i parnične predmete
- Javna rasprava
  - Pravo na efikasan pravni lijek
  - Prava žrtava
  - Pravda po mjeri djeteta
  - Okruženje i pristup pravdi: Aarhuška konvencija
    - Pravo na informacije
    - Pravo na učešće
    - Pristup pravdi
  - Pristup pravdi za žene
  - Azil i pristup pravdi
  - Pristup procesnih prava (proceduralna pravičnost u okviru suštinskih ljudskih prava sa fokusom na procesne zahtjeve u okviru različitih prava predviđenih EKLP-om)
    - obaveza primjene dužne pažnje u istrazi i gonjenju
    - obaveza saslušanja zainteresovane stranke prije donošenja odluke
  - Integrisana procesna ocjena: procjena elemenata proceduralne pravde u konkretnim slučajevima i analiza kvaliteta domaćeg procesa odlučivanja
    - srazmjernost mjere
    - opravdanost mjere
    - princip supsidijarnosti i polje slobodne procjene

Metodologija: krenuti od pretpostavke da su polaznici već imali standardnu prezentaciju/predavanje o standardima člana 6., strukturi presuda ESLJP-a.

Edukacija licem-u-lice služi za potrebe omogućavanja diskusije i polaznicima omogućava razmjenu iskustava i razvijanje vještina

- anketa prije obuke može se napraviti anketa u cilju prikupljanja ulaznih informacija od polaznika, a vezano za teme predstavljene na HELP kursevima koji su utvrđeni kao preduslov o kojima bi željeli razgovarati tokom edukacija licem-u-lice. Polaznici mogu biti pozvani da sa ostalim polaznicima razmijene slučajeve iz prakse o kojima bi željeli razgovarati.
- scenariji, analize slučaja, ključna pitanja: većini prethodno navedenih tema i aspekata treba pristupiti primjenjujući kratke scenarije, analize slučajeva i ključna pitanja, na kojima će se raditi pojedinačno, u parovima ili u malim grupama (u zavisnosti od njihove složenosti). Treba ih razraditi na osnovu sudske prakse ESLJP-a imajući u vidu domaće zakonodavstvo i eventualne nedostatke, a ne treba se ograničavati na odluke donesene protiv BiH);
- simulacija suđenja (moot court): omogućiti polaznicima da razvijaju svoje pravne argumente i vještine debate i pomoći im da uvažavaju mišljenje suprotne strane, čime će imati mogućnost pozivati se na zaštitu ljudskih prava.

3.1.4. OBUKA: EVROPSKI STANDARDI O LJUDSKIM PRAVIMA I VJEŠTINE ISTRAŽIVANJA SUDSKE PRAKSE

Trajanje obuke: 1,5 dan

Preduslovi: osnovno poznavanje rada na računaru (samo-procjena)

Opšti cilj: Polaznicima omogućiti razvijanje samopouzdanja i vještina u istraživanju evropskih standarda ljudskih prava i sudske prakse

Posebni ciljevi učenja:

Upoznavanje polaznika sa raspoloživim resursima EKLJP-a, sa naglaskom na onima koji su dostupni na njihovom jeziku (znanje)

Razvijanje praktičnih vještina istraživanja (vještine)

Proširenje broja resursa koji se koriste u svakodnevnom radu (vještine)

Primjenjivanje vještina istraživanja na konkretne slučajeve (vještine)

Teme:

- Resursi koji ne pripadaju bazi podataka HUDOC, a koji su dostupni na web stranici ESKLJP-a (informativni članci, analize sudske prakse, izvještaji o istraživanjima, smjernice o studijama, informativne napomene o sudskoj praksi, razgovori o Sudu i drugi videosnimci)
- Baza podataka HUDOC i njene funkcije za istraživanje (uključujući višestruke filtere)

Rodna perspektiva i nediskriminacija: n.p.

Metodologija

- prikazivanje uživo: polaznici se pozivaju da, ako je moguće, pri pohađanju obuke koriste vlastite uređaje kako bi izlaganje mogli ponoviti na način kako je pokazao edukator;
- analiza slučaja: polaznicima treba predstaviti analizu slučaja koji se bavi nekom kontraverznom temom. Oni će morati usmjeravati edukatora u prepoznavanju najefikasnijeg istraživačkog puta za prikupljanje ažuriranih informacija o važećem standardu ljudskih prava (prepoznavanje ključnih riječi, tok istraživanja....)

Pokazatelji postizanja cilja: ne postoje. Ukoliko svi polaznici koji pohađaju obuku imaju svoje uređaje, može se organizovati takmičenje bez ocjenjivanja o načinu istraživanja neke zadate teme, te istraživanju vezanom za odluku o jednoj ili više analiza slučaja.

3.1.5. SEMINAR: „SUDSKA ETIKA I DISCIPLINSKE PRAKSE“

Mjesto: Sarajevo

Datum održavanja:

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci i novoimenovane sudije

Planirani broj učesnika: 20 učesnika po radionici

Teme:

- sukob interesa, komunikacija ex parte,
- neovisnost i nepristrasnost pravosuđa,
- odgovornost prema poslu.
- pretpostavljena (rodbinska, prijateljska ili dr.) povezanost tužioca sa predstavnicima izvršne i zakonodavne vlasti, političkim strankama i drugim interesnim grupama
- sigurnost informacija i korištenje istih informacija van pravosudne institucije
- integritet tužioca-međunarodni i domaći propisi

Edukatori: domaći eksperti, edukatori CEST-a

Seminar će biti organizovan u saradnji sa OSCE Misijom u BiH

3.1.6 RADIONICA: „BAZA SUDSKIH ODLUKA CSD-a VSTV-a i TCMS - OSNOVNA EDUKACIJA I UPRAVLJANJE VREMENOM“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja:

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci i novoimenovane sudije

Planiran broj

učesnika: 25

Teme:

- Baza sudskih odluka Centra za sudsku dokumentaciju
- Uvod u poznavanje TCMS funkcionalnosti za početnike
- TCMS i prateće promjene u tužilaštvu
- Statistički podaci i izvještavanje u TCMS-u i TCMS u praksi
- Efektivna komunikacija i korištenje tehnologije
- Metode i instrumenti za efikasno upravljanje vremenom
- Određivanje vremenskog okvira za postupanje u pojedinom predmetu – praktični dio

Cilj radionice:

Predstaviti nosiocima pravosudnih funkcija informacione tehnologije, koje mogu biti od značaja za njihov rad u pravosudnim institucijama, te razvijanje vještina upravljanja vremenom i efikasne upotrebe vremena koje tužiocu stoji na raspolaganju.

Metod: E-učenje i interaktivni

Edukativni materijal: baze podataka i materijali edukatora

Edukatori: Predstavnici CSD-a VSTV-a BiH i IKT stručnjaci i edukatori CEST-a F BiH

3.1.7 SEMINAR: SPECIFIČNI ASPEKTI PRISTUPA PRAVDI SA STANOVIŠTA PRIPADNIKA RANJIVIH GRUPA (DJECA, OSOBE SA INVALIDITETOM, ROMI, LGBTI OSOBE, MARGINALIZOVANE KATEGORIJE ŽENA)

Datum održavanja: biće naknadno određeno

Mjesto održavanja: biće naknadno određeno

Broj učesnika: do 50

Teme:

- posljedice takvih negativnih stavova, posebno u kontekstu provođenja zakona, čime se stereotipi i predrasude mogu stvoriti i ojačati ili prevenirati i otkloniti;
- otklanjanje predrasuda preduvjet za ostvarenje jednakog pristupa pravdi i sticanje povjerenja javnosti u pravosuđe, te da je uloga nosioca pravosudnih funkcija u ovom procesu ključna
- predrasude i stereotipi rezultiraju diskriminirajućim praksama, a što je

Metod: kombinacija prezentacije, primjera iz prakse i diskusije

Organizator: CEST RS i CEST F BiH

Potencijalni edukatori: domaći edukatori, eksperti CEST-ova

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioc i novoimenovane sudije

Cilj: Od značaja je da novoimenovane sudije i tužioc budu upoznate sa položajem i potrebama pripadnika ranjivih grupa, kao ravnopravnih korisnika pravosuđa, kako bi mogli da im pruže adekvatnu pomoć i podršku u ostvarenju njihovih prava, tj. kako bi im se osigurao jednak pristup pravdi. Informacije, prikupljene tokom realizacije projektnih aktivnosti, ukazuju na to da nosioc pravosudnih funkcija nisu dovoljno senzibilizirani za rad sa pripadnicima ranjivih grupa, kao neizostavnom dijelu svakog, pa i našeg društva. Zbog toga, ključno je da novoimenovani nosioc pravosudnih funkcija budu svjesni izazova i poteškoća, sa kojima se pripadnici ranjivih grupa suočavaju u društvu, ali i u kontaktu sa pravosuđem. Pored toga, obukom je potrebno skrenuti pažnju novoimenovanih nosioca pravosudnih funkcija na opasnost posjedovanja/stvaranja stereotipa i predrasuda, zbog nečije pripadnosti određenoj ranjivoj grupi, te na neophodnost razvijanja takvih vještina, koje će sudijama i tužiocima omogućiti da prepoznaju stereotipe i predrasude, da spriječe njihov uticaj na tok postupka i donošenje odluka, odnosno da osiguraju jedno nepristrasno i fer pravosuđe.

3.2.TEME I SEMINARI SAMO ZA NOVOIMENOVANE TUŽIOCE

3.2.1. SEMINAR: „PROVOĐENJE ISTRAGE I ZAJEDNIČKI ISTRAŽNI TIMOVI“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja:

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci

Planiran broj

učesnika: 20

Teme:

- Osnov i otvaranje istrage
- Planiranje, rukovođenje i nadzor nad istragom (prava i ovlaštenja tužioca i ovlaštenih službenih lica u istrazi)
- Saradnja sa policijom, uključujući koordinaciju i nadzor tužioca nad radom policije tokom istrage, a naročito prilikom dežurstava i kada postoji opasnost od odlaganja
- Prepoznavanje i zakonitost prepoznavanja
- Radnje dokazivanja za koje je potrebno sudsko odobrenje
- Značaj i primjena posebnih istražnih radnji
- Sumiranje raspoloživih dokaza i završna analiza
- Posebne istražne radnje (nadležnost, korištenje, koordinacija i upravljanje istražnim aktivnostima ili radnjama, slučajni nalazi i drugo)
- Način izvođenja dokaza pribavljenih primjenom posebnih istražnih radnji
- Zakonito prikupljanje dokaza i prigovor zakonitosti dokaza (procedura odlučivanja, sudska praksa)
- Načini formiranja zajedničkih timova i zakonski okviri u Bosni i Hercegovini
- Rukovođenje zajedničkim istražnim timom nakon potpisanog sporazuma o formiranju timova

Cilj seminara: Pospješivanje efikasnosti istrage unaprijeđenjem rukovođenja istražnim timovima i postupkom prikupljanja dokaza.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FbiH

3.2.2. SEMINAR: POSTUPANJE U DEŽURSTVIMA S POSEBNIM OSVRTOM NA RAD NA PREDMETIMA OPŠTEG KRIMINALA SA KOJIMA SE NOVOIMENOVANI TUŽILAC SUSREĆE U DEŽURSTVIMA

Datum održavanja: biće naknadno određeno

Mjesto održavanja: biće naknadno određeno

Trajanje: 1 dan

Metod: kombinacija prezentacije, primjera iz prakse i diskusije

Organizator: CEST RS i CEST F BiH

Ciljne grupe: novoimenovani javni tužioci

Cilj: Cilj seminara je upoznati novoimenovane tužioce sa načinom postupanja tokom dežurstava.

3.2.3. RADIONICA: „TEHNIKE IZRADE TUŽILAČKIH AKATA“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: biće naknadno određeno

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci

Planiran broj

učesnika: 20

Teme:

- Naredba o sprovođenju/nesprovođenju/obustavi istrage
- Pismena izrada optužnice
- Sačinjavanje činjeničnog opisa djela u optužnici
- Pravna kvalifikacija krivičnog djela
- Sadržaj optužnice
- Dopuna i izmjena optužnice (razlozi vraćanja optužnice na uređivanje)
- Sporazum o priznanju krivnje
- Pisanje žalbi i kvalitet obrazloženja svakog žalbenog osnova
- Tužilačka praksa
- Vježba - izrada tužilačkih akata

Cilj radionice: Unaprjeđenje standarda u izradi tužilačkih akata, usaglašavanje metodologije izrade optužnice i žalbe i

Izbjegavanje nepravilnosti iz prakse

Metod: interaktivni – radionica

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

3.2.4.RADIONICA: „VJEŠTINE ZASTUPANJA OPTUŽNICE“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: biće naknadno određeno

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci

Planiran broj

učesnika: 20

Teme:

- Glavni pretres (prijedlozi stranaka i prigovori, propusti u odlučivanju; praktična primjena čl. 266. ZKP F BiH-nastavljanje odloženog glavnog pretresa)
- Izuzeci od neposrednog sprovođenja dokaza
- Izmjena optužnice
- Uvodna riječ
- Direktno ispitivanje
- Unakrsno ispitivanje
- Završna riječ

Cilj radionice: Unaprijediti vještine tužilaca prilikom zastupanja.

Metod: predavanja, interaktivna diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

3.2.5.SEMINAR: „RADNJE DOKAZIVANJA I ZAKONITOST DOKAZA“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: biće naknadno određeno

Ciljna grupa: Novoimenovani tužioci

Planiran broj

učesnika: 20

Teme:

- Saslušanje svjedoka, uključujući postupanje sa posebnim kategorijama stranaka/svjedoka (npr. maloljetnicima, žrtvama seksualnih delikata i sl.)
- Ispitivanje osumnjičenog
- Uviđaj
- Vještačenje
- Statusna konferencija
- Prigovor zakonitosti dokaza-odlučivanje, sudska praksa, upravljanje materijalnim dokazima

Cilj seminara: Cilj seminara je razmotriti pitanja vezana za radnje dokazivanja, te zakonitost dokaza u svim fazama krivičnog postupka kao i unapređenje standarda u krivičnom postupku i izbjegavanje nepravilnosti iz prakse

Metod: predavanja, diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatore: stalni edukatori CEST-a FBiH

3.3. TEME I SEMINARI SAMO ZA NOVOIMENOVANE SUDIJE

3.3.1. SEMINAR: „PRIPREMA ZA SUĐENJE, VOĐENJE POSTUPKA I DONOŠENJE ODLUKE“

Mjesto održavanja:

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: biće naknadno određeno

Ciljna grupa: novoimenovane sudije

Planiran broj

učesnika: 30

Teme:

- Upravljanje vremenom i efikasno obavljanje radnih zadaka/ planiranje
- Značaj poštivanja zakonskih i sudskih rokova
- Prethodno ispitivanje tužbe
- Dostavljanje tužbe tuženom na obavezan odgovor
- Održavanje pripremnog ročišta
- Zakazivanje glavne rasprave; Upravljanje ročištem za glavnu raspravu

- Urednost dostave pismena strankama
- Komunikacija i ponašanje u sudnici
- Odlučivanje o prijedlozima i prigovorima stranaka
- Izrada zapisnika
- Donošenje procesnih odluka
- Objektivno razmatranje i analiza svih relevantnih činjeničnih i pravnih pitanja
- Ocjena dokaza
- Razlikovanje bitnih od nebitnih činjenica

Cilj seminara: Razvijanje sudijskih vještina upravljanja vremenom i efikasne efikasne upotrebe vremena koje sudiji stoji na raspolaganju u pripremi za suđenje.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Edukativni materijal pripremljeni od strane edukatora,

Edukatori: edukatori CEST-a F BiH i CEST-a RS

3.3.2. RADIONICA: „TEHNIKE IZRADE KRIVIČNE PRESUDE“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: biće naknadno određeno

Ciljna grupa: novoimenovane sudije

Planiran broj

učesnika: 30

Teme:

- Pismena izrada presude (obrazloženje i razumljivost presude)
- Dokazi na kojima se zasniva presuda
- Izricanje i objavljivanje presude
- Pismena izrada presude – praktični primjeri

Cilj seminara: Unaprjeđenje standarda u izradi presude, usaglašavanje metodologije izrade presude i izbjegavanje nepravilnosti iz prakse.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a F BiH i CEST RS-a

3.3.3. RADIONICA: „TEHNIKE IZRADA PRESUDE U GRAĐANSKIM SPOROVIMA“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: biće naknadno određeno

Ciljna grupa: novoimenovane sudije

Planiran broj učesnika: 30

Teme:

- Izrada presude
- Uvod, izreka presude
- Pravo na obrazloženu sudsku odluku
- Obrazloženje presude sa osvrtom na sadržaj
- Pravno izražavanje i jezička pismenost
- Jasno i sažeto iznošenje razloga za činjenične i pravne zaključke
- Razumljivost presude za stranke
- Analiza predmeta koji nisu efikasno okončani zbog nedostataka u presudi
- Specifičnosti izrade drugostepene presude

Cilj radionice: Unaprijeđenje standarda u izradi presude, usaglašavanje metodologije izrade presude i izbjegavanje nepravilnosti iz prakse.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: moduli metodologije izrade

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH CEST RS-a

3.4. GENERACIJA NOVOIMENOVANIH TUŽILACA/SUDIJA 2022. GODINA

OBUKE TOKOM 2023. GODINE – DRUGA GODINA OBUKA O LJUDSKIM PRAVIMA GENERACIJA NOVOIMENOVANIH TUŽILACA/SUDIJA 2022:

3.4.1. OBUKA: JEDNAKOST I ZABRANA DISKRIMINACIJE

Trajanje obuke: 1,5 dana

Preduslovi: [HELP kurs Zabrana diskriminacije \(Anti-discrimination, bos\)](#) (procjena trajanja: ukupno 12 sati).

Pohađanje online kurseva može se ocijeniti potvrdom o završenom kursu koju na kraju kursa izdaje HELP (ne starije od 4 godine). Pristup seminaru biće omogućen samo učesnicima koji su prethodno završili online kurs i dostavili certifikat.

Popis svih HELP kurseva nalazi se na stranici <http://help.elearning.ext.coe.int/#> Za pristup HELP platformi potrebna je registracija.

Opšti cilj:

Omogućiti polaznicima prepoznavanje različitih vrsta diskriminacije u različitim kontekstima, te im obezbijediti potrebno znanje i vještine za primjenu testa diskriminacije i posebnih proceduralnih odredbi na teret dokazivanja, uvažavajući pri tom potencijalne prepreke na koje žrtve diskriminacije nailaze.

Posebni ciljevi učenja:

Obezbjeđivanje pregleda relevantnog pravnog, institucionalnog i praktičnog aspekta teme (znanje); Određivanje uloge pravosudnih stručnjaka u poštivanju ljudskih prava i principa nediskriminacije (vrijednosti/stavovi) ; Razmatranje pristupa ESLJP-a prema tužbama za diskriminaciju (znanje/vještine); Utvrđivanje standarda od značaja u pravosudnom odgovoru na slučajeve diskriminacije i njihovo primjenjivanje (znanja/vještine)

Teme:

Zabrana diskriminacije u međunarodnom, evropskom i domaćem pravu;

- Aspekti privatnog prava, javnog prava i prava o ljudskim pravima
- Pojam, oblici i elementi diskriminacije

- zaštićeni osnovi (rasno ili etničko porijeklo, vjera ili uvjerenja, seksualna orijentacija, invaliditet, starosna dob)
  - suštinska kršenja
  - direktna/indirektna diskriminacija
  - polje slobodne procjene
  - standardi i teret dokazivanja
- Pozitivna diskriminacija/rodni paritet
- Diskriminacija pri zapošljavanju i uznemiravanje (rasa, pol, starosna dob, invaliditet)
  - Zapošljavanje; radni uslovi; mobing
  - porodiljsko odsustvo/roditeljsko odsustvo oca
- Bračna jednakost (pol, rasa, seksualna orijentacija)
- Diskriminacija prema zajednici Roma, zajednici SOGI (seksualna orijentacija i rodni identitet) i zajednici osoba sa invaliditetom
- Rodno zasnovano nasilje kao oblik sistemske diskriminacije
- Proceduralni aspekti predmeta diskriminacije
  - posebna obilježja postupaka za zaštitu od diskriminacije (nadležnost, aktivna i pasivna legitimacija, trajanje i računanje rokova za podnošenje specijalnih tužbi za diskriminaciju, privremene mjere, izvršni postupci)
  - teret dokazivanja
  - učešće trećih lica (*amicus curiae*, spajanje, posrednik)
  - obrazloženje presuda u predmetima diskriminacije
  - sistem pravnih lijekova u predmetima diskriminacije

Metodologija:

Primjenjivati dinamičnije metodologije koje zahtijevaju više učešća, kao što su:

- scenariji i analize slučaja: slučajeve treba birati imajući u vidu, osim domaćeg zakonodavstva, i sudsku praksu ESLJP-a (ne ograničavati se na odluke donesene protiv BiH). Neki od slučajeva koji se predstavljaju tokom onlajn kursa mogu biti predmet detaljnije analize;
- igranje uloga/obrnute uloge: može biti naročito efikasno kako bi polaznici osjetili teškoće iskustva žrtava diskriminacije, koje sistem često reviktimizuje kada prijave diskriminaciju;
- simulacija suđenja (moot court): omogućiti polaznicima da razvijaju svoje pravne argumente i vještine debate i pomoći im da uvažavaju mišljenje suprotne strane, čime će imati mogućnost pozivati se na zaštitu ljudskih prava.

Pokazatelji postizanja ciljeva: da bi se uspostavila polazna osnova, a i za potrebe prikupljanja informacija o opštem nivou znanja polaznika koje će se koristiti za utvrđivanje potreba za obukom, potrebno je provesti testiranje prije obuke, koje će se sastojati od pitanja sa više ponuđenih odgovora. Da bi se utvrdilo da li su postignuti ciljevi učenja, može se provesti test nakon obuke u kojem će se ponoviti pitanja iz prvog testa.

KONTINUIRANA OBUKA SUDIJA I TUŽILACA

4. EVROPSKO PRAVO

4.1.NAPREDNI SEMINAR: "ODNOS IZMEĐU EVROPSKOG PRAVA I DOMAĆEG PRAVA BIH"

Mjesto i datum održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije i tužioc koji su prošli osnovne obuke o pravu EU

Planiran broj učesnika: 40

Teme:

- Institucije Evropske unije, njihove nadležnosti i funkcije
- Opći aspekti primjene i dejstva Evropskog prava u odnosu na pravo država članica (primarnopravni izvori i odnos prema zakonodavstvu BiH; sekundarno pravo i praksa Suda EU; postupci pred Sudom EU)
- Interpretativni učinak prava EU prije članstva
- Uloga i značaj Suda pravde Evropske unije u determinisanju odnosa Evropske unije i trećih zemalja (BiH)

Cilj: Predstaviti učesnicima sistem institucija i pravni sistem EU, te učinak prava EU prije stupanja države u članstvo.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: Stalni edukatori CEST-a F BiH

5. LJUDSKA PRAVA

5.1. „FORUM O NACIONALNOJ INTERPRETACIJI EVROPSKE KONVENCIJE ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA“

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi
Trajanje: 1 dan
Datum održavanja: novembar 2023. godine

Ciljna grupa: sudije Ustavnog suda Bosni i Hercegovinim Vrhovnih sudova Federacije i Republike Srpske i Suda Bosne i Hercegovine

Aktivnost je planirana sa AIRE Centrom iz Londona
Zajednička aktivnost CEST FBIH CEST RS I Pravosudne komisijske Brčko distrikta BiH

5.2. SEMINAR: „NOVINE U PRAKSI EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA“

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi
Trajanje: dva dana
Datum održavanja: naknadno će se utvrditi

Ciljna grupa: Sudije, sudijski stručni saradnici i savjetnici
Planiran broj učesnika: 40

Teme seminara: konkretne teme, iz oblasti prakse Evropskog Suda za ljudska prava, biće određene prije održavanja skupa, u skladu sa sprovedenom analizom potreba sudstva koja navodi teme koje su od posebnog interesa

Cilj seminara: Pružanje ciljane napredne obuke o evropskom pravu ljudskih prava i primjeni Konvencije

Metod: prezentacije, diskusija, interaktivni rad na studijama slučaja iz domaće i inostrane sudske prakse

Edukativni materijal: materijali edukatora, prikaz relevantne prakse

Edukatori: edukatori CEST-a F BiH

Aktivnost je planirana sa AIRE Centrom iz Londona

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBIH

Napomena: Ovaj seminar je zatvoren za prijavljivanje. Lista učesnika će se formirati po posebnom pozivu

5.3. SEMINAR: „OBRNUTI TERET DOKAZIVANJA U PREDMETIMA DISKRIMINACIJE: TEORIJSKA I PRAKTIČNA PITANJA“

Mjesto i datum održavanja: 15. i 16. maja 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: Sudije

Planiran broj učesnika: 40

Teme seminara:

- Presentacija člana 14. – zabrana diskriminacije; opšti principi i veza sa protokolom 12.
- Materijalno-pravne odredbe Zakona o zabrani diskriminacije BiH
- Procesno-pravne odredbe Zakona o zabrani diskriminacije BiH
- Teret dokazivanja
- Argumenti u korist ili protiv slučaja navodne diskriminacije
- Sudska praksa Antidiskriminacionog prava u BiH
- Rodno zasnovana diskriminacija na radnom mjestu

Cilj seminara: Unaprjeđenje primjene standarda ESLJP-a u praksi najviših sudova i doprinos harmonizaciji sudske prakse.

Metod: predavanje i diskusija

Edukativni materijal: materijali izlagača, publikacija „Analiza odgovora pravosuđa na izazove diskriminacije u BiH“ kojeg je izradila OSCE Misija u BiH

Edukatore: edukatori OSCE Misije u BiH i edukatori CEST-a

Aktivnost će biti realizovana u okviru saradnje sa OSCE Misijom u BiH, kao zajednička aktivnost sa CEST-om RS-a

5.4. SEMINAR: „PRISTUP PRAVDI U PITANJIMA KOJA SE TIČU OKOLIŠA“

Mjesto održavanja: naknadno će biti određeno

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: 13. oktobra 2023. godine

Ciljna grupa: sudije i tužioci

Planiran broj učesnika: 25

Teme:

- Provedba Aarhus konvencije sa težištem na pristup pravosuđu
- Pristup pravosuđu u slučaju podnošenja zahtjeva za pristup informacijama
- Pristup pravosuđu: iskustva mreže Aarhus centara u BiH
- Pristup pravosuđu u slučaju učešća javnosti u donošenju odluka
- Pristup pravosuđu u slučaju onečišćenja okoliša i kršenja odredaba domaćeg zakonodavstva koje se odnose na okoliš

Cilj seminara: Cilj seminara je ispravna primjena Aarhus konvencije i relevantnog domaćeg zakonodavstva

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Materijali edukatora

Edukatori: edukatori CEST-a FBiH

Aktivnost će biti realizovana u okviru saradnje sa OSCE Misijom u BiH, kao zajednička aktivnost sa CEST-om RS-a

5.5.SEMINAR: „ZAKON O ZAŠTITI OD KLEVETE U BIH“

Mjesto i datum održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: Sudije

Planiran broj učesnika: 20

Teme seminara:

- Samoregulacija medija
- Iskustva iz prakse

Cilj seminara: Unaprjeđenje primjene standarda ESLJP-a u praksi najviših sudova i doprinos harmonizaciji sudske prakse.

Metod: predavanje i diskusija

Edukativni materijal: materijali izlagača,

Edukatori: edukatori COE i edukatori CEST-a

Aktivnost planirana u saradnji sa Vijećem Europe, Ured COE Sarajevo PROFEX kao zajednička aktivnost sa CEST-om RS-a

5.6. SEMINAR: "GOVOR MRŽNJE"

Datum održavanja: druga polovina 2023. godine

Mjesto održavanja: biće naknadno određeno

Trajanje: 1 dan

Broj učesnika: 20

Metod: kombinacija prezentacije i diskusija sa praktičnim primjerima iz prakse

Organizator: CEST RS, CEST FBiH i Savjet Evrope

Potencijalni edukatori: Stalni edukatori CEST-ova i međunarodni eksperti Savjeta Evrope

Ciljne grupe: sudije koje rade na relevantnim referatima

Aktivnost planirana u saradnji sa Vijećem Europe u COE Ured COE Sarajevo PROFEX kao zajednička aktivnost sa CEST-om RS-a

5.7. SEMINAR: „PRAVO NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU“

Mjesto i datum održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: 1 dan / 3 seminara po 1 dan/

Ciljna grupa: sudije / predsjedici sudova i stručni saradnici

Planiran broj učesnika: 40

Teme seminara:

- Suđenje u razumnom roku;
- Smjernice o dosuđivanju naknade nematerijalne štete,
- Unutrašnji i vanjski faktori koji doprinose dugotrajnosti sudskog postupka

Cilj seminara: Unaprjeđenje primjene standarda ESLJP-a u praksi najviših sudova i doprinos harmonizaciji sudske prakse.

Metod: predavanje i diskusija

Edukativni materijal: materijali izlagača,

Edukatori: edukatori COE u BiH i edukatori CEST-a

Aktivnost planirana u saradnji sa Vijećem Europe, Ured COE Sarajevo kao zajednička aktivnost Centara i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH

5.8. RADIONICA: “RODNA (NE)RAVNOPRAVNOST – PREDRASUDE I STEREOTIPI”

Mjesto: biće naknadno definisano

Trajanje: 3 dana

Datum održavanja: 17.-19. maja 2023. godine

13.-15. septembra 2023. godine

Ciljna grupa: Sudije i tužioc i koji nisu do sada prošli ovu obuku

Planirani broj učesnika: 12-15

Teme:

- Uticaj ličnog stava na donošenje presuda u predmetima rodno zasnovanog nasilja;
- Važnost primjene holističkog pristupa u predmetima rodno zasnovanog nasilja;
- Diskriminacija i opšti društveni stereotipi u predmetima rodno zasnovanog nasilja.

Cilj: Podizanje svijesti, senzibilizacija usmjerena na smanjenje predrasuda i stereotipa prema specifičnim manjinskim grupama u društvu čime će se poboljšati položaj oštećene u postupcima rodno zasnovanog nasilja (RZN), zatim pooštriti blaga kaznena politika koja će dovesti do ostvarivanja svrhe sankcije odnosno direktne zaštite i satisfakcije žrtve krivičnih djela RZN.

Metod: Interaktivni pristup, rad u grupama, prezentacija, diskusija, prikazivanje videa iz dokumentarne serije „Pravda za žene“

Edukativni materijal: materijali edukatora i slučajevi iz prakse, Specijalizirani priručnik za profesionalce/ke koji se u svom poslu susreću sa slučajevima rodno zasnovanog nasilja

Edukatori: edukatori Centra ženskih prava (Zenica)

Napomena: Seminar je namijenjen učesnicima/cama koji se prvi put prijavljuju na ovu obuku i koji nisu prošli navedenu obuku.

Aktivnost će biti održana u saradnji sa Centrom ženskih prava iz Zenice

5.9. SEMINAR: „LJUDSKA PRAVA LGBTI OSOBA U BIH I PRAVNI MEHANIZMI NJIHOVE ZAŠTITE – ISKUSTVA IZ BIH I REGIJE“⁶

Mjesto održavanja: naknadno će se odrediti

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: 11. i 12. maja 2023.

Ciljna grupa: sudije i tužioci

Planiran broj učesnika: 15

Teme:

- Zaštita prava LGBTI osoba kroz pravosuđe Bosne i Hercegovine, sa naglaskom na komparativnu praksu iz regije i EU (anti-diskriminaciono i krivično pravo)

Cilj seminara: Upoznavanje pravosudne zajednice i praktičara sa postojećim pravnim okvirom Bosne i Hercegovine i praksom u oblasti zaštite ljudskih prava marginaliziranih grupa, sa naglaskom sa ljudska prava LGBTI osoba, kroz konkretne primjere i slučajeve iz pravne prakse u BiH i zemljama regije

Metod: predavanje, diskusija, analiza slučajeva iz prakse

Edukativni materijal: materijali edukatora, publikacije Sarajevskog otvorenog centra

Edukatori: Edukatori CEST-a FBiH, edukatori Sarajevskog otvorenog centra

Aktivnost će se realizovati u saradnji sa Sarajevskim otvorenim centrom.

---

⁶ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2021. godinu, u dijelu koji se odnosi na prava lezbejki, gejeva, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih (LGBTI) osoba, navodi da uprkos usklađivanju četiri krivična zakona, na način da su uvršteni zločini iz mržnje na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta, krivično gonjenje zločina iz mržnje i govora mržnje prema LGBTIQ osobama i dalje je nedovoljno. Pravni sistem ne priznaje društvena i ekonomska prava istopolnih parova, uključujući i pravo na porodični život. Društvena uključenost interseksualnih i transrodnih osoba, koje su posebno marginalizovane, takođe treba da se poboljša.

5.10. SEMINAR: „ZAKON O ZAŠTITI TAJNIH PODATAKA“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: naknadno će se odrediti

Ciljna grupa: Sudije

Planirani broj učesnika: do 50

Teme:

- Zkon o zaštiti tajnih podataka BiH
- Implementacija i primjena odredaba zakona
- Zaštita ličnih podataka
- Opća uredba o zaštiti podataka (GDPR)

Cilj: Predstaviti efekte implementiranja odredbi Zakona o zaštiti tajnih podataka u pravni sistem BiH

Metod: kombinacija prezentacije, primjera iz prakse i diskusije

Edukativni materijal: materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatore: stalni edukatori CEST-a i CEST RS-a

Zajednička aktivnost CEST F BiH i CEST RS-a i Prvosudne komisije Brčko distrikta BiH

5.11. SEMINAR: „PRIPADNICI RANJIVIH GRUPA KAO SVJEDOCI U POSTUPKU“

Trajanje: 2 dana

Mjesto održavanja: Sarajevo

Datum održavanja: biće naknadno određen

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije i tužioci

Planirani broj učesnika: do 25

Teme:

- Vještine ispitivanja svjedoka – pripadnika ranjivih grupa (djeca, osobe sa invaliditetom, Romi, LGBTI osobe, marginalizirane kategorije žena, itd.)

Cilj: Kada pripadnik određene ranjive grupe dođe u kontakt sa pravosuđem, tj. kada dođe u kontakt sa tužilaštvom, te se pojavi pred sudom, nosioci pravosudnih funkcija moraju osigurati da se komunikacija sa tom osobom odvija na odgovarajući način, posebno vodeći računa o tome da sudija upravlja postupkom, te, u tom svojstvu, ima pravo i obavezu da uspostavi takav način komunikacije, koji će biti prilagođen vulnerabilnom svjedoku, te stoga pozitivno utjecati na tok samog postupka. Naime, način postavljanja pitanja, te sadržaj pitanja, koja se postavljaju vulnerabilnom svjedoku, može negativno uticati na iskaz svjedoka, odnosno navesti ga da da netačan odgovor. Stoga, neophodno je da nosioci pravosudnih funkcija razviju odgovarajuće vještine, koje će im omogućiti da prepoznaju specifične komunikacione potrebe vulnerabilnog svjedoka, te da, u skladu s tim, uspostave takav sistem komunikacije, koji će vulnerabilnom svjedoku omogućiti da adekvatno učestvuje u postupku, tj. da razumije pitanje i da da odgovor, koji smatra tačnim.

Metod: kombinacija prezentacije, primjera iz prakse i diskusije

Edukativni materijal: materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatori: edukatori naknadno zajednički određeni od strane CEST-a i VSTV BiH.

6.USTAVNO PRAVO

6.1. OKRUGLI STOL: „AKTUELNA PRAKSA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE PO APELACIJAMA IZ KRIVIČNE OBLASTI I GRAĐANSKE OBLASTI“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 15. i 16. novembar 2023. godine

Ciljna grupa: sudije i tužioci
Planiran broj učesnika: 50

Teme:

- Dopustivost apelacije
- Odnos Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i redovnih sudova u kontekstu člana VI/3.b)
- Novija praksa Ustavnog suda BiH po apelacijama u krivičnoj oblasti
- Novija praksa Ustavnog suda BiH po apelacijama u građanskoj oblasti
- Incidentalna kontrola ustavnosti

Cilj okruglog stola: Prezentiranje prakse Ustavnog suda Bosne i Hercegovine po apelacijama iz krivične i građanske oblasti .

Metod: interaktivni
Edukativni materijal: materijali edukatora
Edukatore: sudije Ustavnog suda BiH i stalni edukatori CEST-a FBiH

7. KRIVIČNO PRAVO

7.1. OKRUGLI STOL: „PRAKSA VRHOVNOG SUDA F BiH IZ KRIVIČNE OBLASTI“

Mjesto održavanja:	Sarajevo
Trajanje:	2 dana /dva identična okrugla stola po dva dana/
Datum održavanja:	I. 27. septembra 2023. godine II. 29. i novembra 2023. godine
Ciljna grupa:	sudije krivičnog referata i tužioci
Planiran broj učesnika:	80
Teme:	<ul style="list-style-type: none"> • Praksa Vrhovnog suda FBiH, procesno i materijalno pravo • Bitne povrede postupka kao razlog za ukidanje prvostepene presude • Propusti organa krivičnog postupka kao razlog osporavanja zakonitosti dokaza. • Izbor krivičnopravne sankcije, odmjeravanje kazne i obrazloženje odluke o krivičnopravnoj sankciji,
Cilj okruglog stola:	Unaprjeđenje standarda u prvostepenom krivičnom postupku, ujednačavanje prakse i izbjegavanje nepravilnosti iz prakse.
Metod:	interaktivni
Edukativni materijal:	radovi edukatora, slučajevi iz prakse
Edukatori:	stalni edukatori CEST-a FBiH/Vrhovnog suda FBiH
Napomena:	prema interesovanjima i velikom broju učesnika iz prethodnih godina, navedena aktivnost će biti realizovana u dva termina sa identičnim sadržajem i edukatorima.

7.2. SEMINAR: „KRIVIČNA DJELA PROTIV SPOLNE SLOBODE I MORALA, S POSEBNIM OSVRTOM NA SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE DJECE“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 06. septembra 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije prvostepenih sudova krivičnog referata i tužioci

Planiran broj učesnika: 40

Teme: Krivična djela protiv spolne slobode i morala;
- seksualno zlostavljanje i iskorištavanje djece;
- seksualno i rodnozasnovano nasilje prema osobama sa invaliditetom;

Cilj seminara: edukacija u oblasti materijalnog krivičnog prava

Metod: predavanje, diskusija

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatore: stalni edukatori CEST-a FBiH

7.3. SEMINAR : „MEDICINSKO KRIVIČNO PRAVO“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje obuke: 1 dan

Datum održavanja: 13. aprila 2023. godina

Ciljna grupa: sudije i tužioci i ovlaštena službena lica

Cilj obuke: Unapređenje znanja u pogledu krivične odgovornost liječnika i krivičnih djela kod kojih je liječnik učinitelj krivičnog djela.

Teme

- liječnička greška, eutanazija,
- krivična odgovornost liječnika i sva krivična djela kod kojih je liječnik (doktor medicine ili doktor stomatologije) učinitelj krivičnog djela,
- Protivpravni prekid trudnoće, Nesavjesno liječenje, Samovoljno liječenje,

- Nepružanje medicinske pomoći, Neovlašteno otkrivanje profesionalne tajne...

Metod: Predavanja, diskusija i primjeri iz prakse

Edukativni materijal: Materijali edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

7.4. SEMINAR: „FEMICID“

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: 2023. godine

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci

Teme

- Razumjevanje gender pojmova;
- Sudska praksa femicida i rodnozasnovanog nasilja;
- Sudska praksa i međunarodni standardi;

Aktivnost je planirana sa AIRE Centrom iz Londona

7.5. SEMINAR: „PRITVOR I PRETRESNO ROČIŠTE U PRAKSI OSNOVNOG SUDA BRČKO DISTRIKTA BIH“

Mjesto i datum održavanja: Brčko, april 2023. godine /biće naknadno dogovoren/

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci

Planiran broj učesnika: 25

Teme:

- Pritvor u praksi Osnovnog suda Brčko distrikta BiH
- Pretpretresno ročište
- glavni pretres u praksi Osnovnog suda Brčko distrikta BiH

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: sudije Apelacionog suda Brčko distrikta BiH

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH

7.6. RADIONICA: „OBRAZLOŽENJE SUDSKE PRESUDE – KRIVIČNI ASPEKT“

Mjesto održavanja: naknadno će se odrediti

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja:
16. i 17. marta 2023. godine

Ciljna grupa: sudije prvostepeni sudova krivičnog referata i stručni saradnici

Planiran broj učesnika: 20

Teme:

- Osnovna pravila o formi presude
- Standardi obrazložene presude prema Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima
- Obavezna sadržina izreke presude (primjeri iz prakse)
- Zahtjevi na koje presuda mora odgovoriti
- Direktna primjena Evropske konvencije o ljudskim pravima: Primjeri i rad na predmetu
- Obrazloženje presude: određenost i potpunost razloga za činjenične i pravne zaključke, odgovor na argumente stranaka, pozivanje na zakone i sudsku praksu (primjeri iz prakse)
- Obavezan odgovor u presudi na navode o povredi Evropske konvencije
- Obavezan odgovor u presudi na navode o povredi Evropske konvencije, analiza navoda prema Evropskoj konvenciji
- Više tačaka optužnice, prihvatanje dokaza u priznanju po određenim tačkama optužnice;

- Analiza pismeno izrađenih presuda (primjeri iz prakse)
- Primjeri i rad na predmetu

Cilj seminara: Na ovom seminaru će se analizirati pravo na obrazloženu sudsku odluku kao važan segment člana 6. EKLJP

Metod: predavanje, diskusija

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH Vijeća Europe i CEST-a RS

Aktivnost će biti organizovana sa Vijećem Evrope u okviru Projekta „Inicijativa za pravnu sigurnost i efikasno pravosuđe u Bosni i Hercegovini- Faza –III“ kao zajednička aktivnost sa CEST-om RS-a i Pravosudne komisije Brčlo distrikta BiH

7.7. RADIONICA: „VJEŠTINE PISANJA ŽALBE“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: 08. i 09. maja 2023. godine

Ciljna grupa: tužioci

Planiran broj učesnika: 30

Teme:

- Osnovna pravila o formi žalbe
- Obavezna sadržina žalbe (primjeri iz prakse)
- Analiza pismeno izrađenih žalbi (primjeri iz prakse)
- Primjeri i rad na predmetu

Cilj radionice: Na ovom seminaru će se analizirati način pisanja žalbi tužilaca kako bi se unaprijedlili postupci

Metod: predavanje, diskusija

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH

7.8.OBUKA: „RAZMATRANJE KRIVIČNOG DJELA SILOVANJA U SUDSKOJ PRAKSI U BIH“

- Mjesto održavanja:** Igman
- Trajanje:** 1 dan
- Datum održavanja:** 31. marta 2023. godine
- Ciljna grupa:** sudije krivičnog referata i tužioci

Teme: Priručnik za razmatranje krivičnog djela u sudskoj praksi u BiH

- Položaj žrtve, traume silovanja
- Razmatranje procjene olakšavajućih i otežavajućih okolnosti

Aktivnost je planirana sa Atlantskom inicijativom

7.9. SEMINAR: „DOKAZIVANJE KRIVIČNIH DJELA CYBER KRIMINALA I ELEKTRONSKI DOKAZI/ KOORDINACIJA ORGANA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA U OKVIRU CYBER KRIMINALA

- Mjesto i datum održavanja:** 18. april 2023 godine
- Trajanje:** 2 dana
- Ciljna grupa:** sudije krivičnog referata i tužioci
- Planiran broj učesnika:** 30

Teme:

- Elektronski dokazi
- Dokazivanje krivičnih djela cyber kriminala
- Uticaj interneta na organizovani kriminal (razvijanje znanja o organizovanom kriminalu, sticanje uvida u budući smjer organizovanog kriminala, prepoznavanje i razumjevanje savremenih karakteristika organizovanog kriminala)

Cilj seminara: osnovna obuka o tehnikama elektronskih dokaza, prihodima stečenim računarskim kriminalom, sa sofisticiranim načinima izvršenja krivičnih djela

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatore: stalni edukatori CEST F BiH

Aktivnost se realizuje u suradnji sa AML ACADEMY

7.10. NAPREDNA OBUKA: „VISOKOTEHNOLOŠKI KRIMINAL, ELEKTRONSKI DOKAZI”

Mjesto i datum održavanja: druga polovina 2023 godine

Trajanje: 3 dana

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioc

Planiran broj učesnika: 25

Teme:

- Zakonska regulativa cyber kriminala – Budimpeštanska konvencija o cyber kriminalu
- Elektronski dokazi
- Dokazivanje krivičnih djela cyber kriminala
- Kriminal na mreži i prihodi od kriminala
- Uticaj interneta na organizovani kriminal (razvijanje znanja o organizovanom kriminalu, sticanje uvida u budući smjer organizovanog kriminala, prepoznavanje i razumjevanje savremenih karakteristika organizovanog kriminala)

Cilj seminara: Napredna obuka o tehnikama elektronskih dokaza, prihodima stečenim računarskim kriminalom, sa sofisticiranim načinima izvršenja krivičnih djela

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: Eksperti koji su prošli edukaciju Vijeća Evrope

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije BD BiH u saradnji sa Vijećem Evrope Projektom IPROCEEDS 2

7.11. SEMINAR: „ELEKTRONSKI DOKAZI“

---

mjesto održavanja: Biće naknadno utvrđeno

Trajanje: 2 dana

Teme:

- Prikupljanje elektronskih dokaza;
- Predstavljanje UNODC Priručnika za prekogranično pribavljanje elektronskih dokaza;
- Izrada regionalnog analitičkog dokumenta o primjeni posebnih dokaznih radnji.

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije BD BiH u saradnji sa UNDOC-om

7.12.RADIONICA: SMJERNICE ZA IZRADU OPTUŽNICA U PREDMETIMA KORUPCIJE

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 27. marta 2023. godine

i 04. septembra 2023. godine

Trajanje: 2x 1 dan

Ciljna grupa: tužioci

Planiran broj učesnika: 20

Teme: Priprema predmeta

Pisanje optužnica

Smjernica za izradu optužnica u predmetima korupcije u BiH

Cilj seminara: Prezentovati dobre prakse i izazove u procesuiranju složenih predmeta organizovanog kriminala i korupcije

Metod: analize, praktični primjeri i diskusije

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a , CEST RS i OSCE-a u BiH

Aktivnost će biti realizovana u saradnji s Misijom OSCE-a u BiH.

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u F BiH i Pravosudne komisije BD BiH.

7.13. OBUKA : „PROAKTIVNE ISTRAGE U PREDMETIMA KORUPCIJE“

Mjesto održavanja: biće naknadno određeno

Trajanje obuke: 1 dan- praktična edukacija

Datum održavanja: 26. aprila 2023. godina

Ciljna grupa: Tužioci i ovlaštena službena lica

Cilj obuke: Unapređenje znanja u pogledu proaktivnih istraga, posebno u pogledu pokretanja proaktivnih predmeta korupcije na visokom nivou

Metod: Predavanja, diskusija i primjeri iz prakse

Edukativni materijal: Materijali edukatora

Organizatori obuke: Projekat jačanja tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa VSTS BiH, Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca RS i Centar za edukaciju sudija i tužilaca FBiH

7.13.SEMINAR: ISTRAGA I PROCESUIRANJE KORUPTIVNIH KRIVIČNIH DJELA

Datum održavanja: 17. marta 2023.

Trajanje: 1 dan

Mjesto održavanja: biće naknadno određeno.

Broj učesnika: 40

Metod: predavanja, interaktivna diskusija i praktični primjeri

Organizator: CEST RS, CEST FBiH i OPDAT

Edukatori: domaći i međunarodni stručnjaci.

Ciljna grupa: javni tužioci i istražioc

Cilj seminara: Pregled trenutnog stanja u oblasti otkrivanja i procesuiranja koruptivnih krivičnih djela, kao i predstavljanje prijedloga za prevazilaženje postojećih problema kroz teoretski i praktični dio.

Zajednički seminari CEST F BiH, CEST RS i PKBD BiH u okviru projekta za razvoj, pomoć i edukaciju u prekomorskim zemljama (OPDAT)

7.14. SEMINAR: ODMJERAVANJE I IZRICANJE KAZNI U KRIVIČNOM POSTUPKU

Datum održavanja: 03. novembra 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Mjesto održavanja: biće naknadno određeno.

Broj učesnika: 40

Metod: predavanja, interaktivna diskusija i praktični primjeri

Organizator: CEST FBiH, CEST RS i OPDAT

Edukatori: domaći i međunarodni stručnjaci.

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata

Cilj seminara: Predstaviti trenutno stanje i kroz praktične primjere ukazati na postupak vrednovanja svih okolnosti konkretnog slučaja u cilju utvrđivanja vrste i mjere kazne koje se izriču počiniocima krivičnih djela.

Ova saradnja započeta je još u 2022. godini, a nastavlja se i u 2023. godini.

Zajednički seminari CEST F BiH, CEST RS i PKBD BiH u okviru projekta za razvoj, pomoć i edukaciju u prekomorskim zemljama (OPDAT)

7.15.FORENZIČKO KRIMINALISTIČKE ISTRAGE

7.15.1. SEMINAR: PRAKTIČNI ASPEKTI FORENZIČKO KRIMINALISTIČKIH ISTRAGA - BIOLOŠKI TRAGOVI, BALISTIKA, MEHANOSKOPIJA, DAKTILOSKOPIJE“

Mjesto i datum održavanja: biće naknadno određeno

Tajanje: dva dana

Ciljna grupa: tužioci, sudije i stručni saradnici

Planiran broj učesnika: 40

Teme:

- Praktični aspekti forenzičko kriminalističkih istraga (dominantne oblasti: biološki tragovi, balistika, mehanoskopija, daktiloskopije)
- Postavljanje vježbe i praktičan rad na licu mjesta događaja - uviđaj (zadata tema: kombinacija ubistva, silovanja....)
- Najnovije informacije iz različitih forenzičkih oblasti,
- Praktična iskustva iz specifičnih forenzičko kriminalističkih
- Vježba 1. Pravilan rad
- Vježba 2. Nepravilan rad

Cilj radionice: ovladati materijom koja je na različite načine povezana sa uvđajnim radnjama. Specifičnost samog uviđaja, jesu i teoretski, ali i mnogo važnije praktični segment istog, što se kroz praktične vježbe ovog seminara nudi mladim kadrovima u pravosuđu BiH

Metod: analize, prakticni primjeri, vježbe i diskusije

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatorei: stalni edukatori CEST-a i FUP CSIVI

7.15.2. RADIONICA: „PRAKTIČNI ASPEKTI FORENZIČKO KRIMINALISTIČKIH ISTRAGA- DIGITALNA FORENZIKA - FORENZIKA RAČUNARA, MOBITELI, DOKUMENTI, RUKOPISI, NOVČANICE“

Mjesto i datum održavanja: biće naknadno određeno

Ciljna grupa: tužioc, sudije i stručni saradnici

Tajanje: dva dana

Planiran broj učesnika: 40

Teme:

- Postavljanje vježbe i praktičan rad na licu mjesta događaja - uviđaj (zadata tema: kombinacija računarskih prevara, pedofilije, ubistva)
- Rad na licu mjesta,
- Greške prilikom uviđaja,

- Praktična iskustva iz specifičnih forenzičko kriminalističkih istraga iz prethodnog perioda,
- Metodologija pravilnog pretresa u segmentu digitalne forenzike

Cilj radionice: ovladati materijom koja je na različite načine povezana sa uvđajnim radnjama. Specifičnost samog uviđaja, jesu i teoretski, ali i mnogo važnije praktični segment istog, što se kroz praktične vježbe ovog seminara nudi mladim kadrovima u pravosuđu BiH.

Metod: analize, praktični primjeri, vježbe i diskusije

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatore: stalni edukatori CEST-a i FUP CSIVI

7.16. SEMINAR: NEOVLAŠTENI PROMET ORUŽJEM I VOJNOM OPREMOM TE PROIZVODIMA DVOJNE NAMJENE

Mjesto održavanja: Biće naknadno utvrđeno

Trajanje: 2 dana, juni 2023. godine

Teme:

- Predstavljanje UNODC Vodiča za istragu i gonjenje krivičnih djela koja se odnose na vatreno oružje;
- Prikupljanje i sistematizacija sudske prakse koja se odnosi na vatreno oružje;
- Identifikacija i praćenje vatrenog oružja.

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih Centara za edukaciju sudija i tužilaca i Pravosudne komisije BD BiH u saradnji sa UNDOC-om

7.17.SEMINAR:ZAŠTITA I PODRŠKA ŽRTVI U FAZI DJELOTVORNE KRIVIČNE ISTRAGE

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: 22. marta 2023. godine

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci

Teme:

- hitnost u postupanju,
- otkrivanje i prijavljivanje učinioca,
- rad sa učiniocem i psihosocijalni tretman, odnos učesnika postupka prema žrtvi,
- pružanju besplatne pravne pomoći

Aktivnost je planirana sa AIRE Centrom iz Londona

7.18. OBUKA: TRGOVINA LJUDIMA- „PRIMJENA PRAVOSUDNIH SMJERNICA ZA ZAŠTITU ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA I EFIKASNIJE KAŽNJAVANJE UČINITELJA“

Datum i mjesto održavanja: 09. i 10. oktobra 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Broj učesnika: 30

Teme: primjena Obavezujućih smjernica VSTV-a o postupanju sudova i tužilaštava u cilju naknade štete za žrtve u krivičnim postupcima za trgovinu ljudima.

Aktivnost će biti organizovana u saradnji sa Udruženjem Centar za istraživanje politike suprotstavljanja kriminalitetu (CPRC) uz finansijsku podršku USAID-a (The United States Agency for International Development), zajedno sa Institutom za razvoj mladih KULT, u okviru projekta „Izrada pravosudnih Smjernica za zaštitu žrtava trgovine ljudima i efikasnije kažnjavanje učinitelja“

7.19. OBUKA :TRGOVINA LJUDIMA-OBUKA O NEKAŽNJAVANJU ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA

Datum i mjesto održavanja: 16. i 17. novembra 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Broj učesnika: 30

Teme:

- nekažnjavanje žrtava trgovine ljudima;
- kažnjavanju korisnika usluga žrtava trgovine ljudima

Cilj: uspostaviti jasne i sveobuhvatne standarde i procedure za postupanje nosilaca pravosudnih funkcija u predmetima trgovine ljudima, u pravcu dosljedne i ujednačene primjene odredbi krivičnih zakona o: nekažnjavanju žrtava trgovine ljudima za nezakonita ponašanja koja su počinili u svojstvu žrtve trgovine ljudima; kažnjavanju korisnika usluga žrtava trgovine ljudima; krivičnom gonjenju

pravnih osoba u slučajevima trgovine ljudima; te efikasnoj primjeni odredbi krivičnih zakona o naknadi štete žrtvama trgovine ljudima od počinitelaca krivičnih djela trgovine ljudima.

Aktivnost će biti organizovana u saradnji sa Udruženjem Centar za istraživanje politike suprotstavljanja kriminalitetu (CPRC) uz finansijsku podršku USAID-a (The United States Agency for International Development), zajedno sa Institutom za razvoj mladih KULT, u okviru projekta „Izrada pravosudnih Smjernica za zaštitu žrtava trgovine ljudima i efikasnije kažnjavanje učinitelja“

7.20. OBUKA : TRGOVINA LJUDIMA-OBUKA O ZAŠTITI OSOBA KOJE PRUŽAJU STRUČNU PODRŠKU ŽRTVAMA TRGOVINE LJUDIMA

Datum i mjesto održavanja: 07. i 08. decembra 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Broj učesnika: 30

Teme:

- zaštita fizičkih i pravnih lica koja pružaju stručnu podršku žrtvama tokom postupka

Cilj: uspostaviti jasne i sveobuhvatne standarde i procedure za postupanje nosilaca pravosudnih funkcija u predmetima trgovine ljudima, u pravcu dosljedne i ujednačene primjene odredbi krivičnih zakona o: nekažnjavanju žrtava trgovine ljudima za nezakonita ponašanja koja su počinili u svojstvu žrtve trgovine ljudima; kažnjavanju korisnika usluga žrtava trgovine ljudima; krivičnom gonjenju pravnih osoba u slučajevima trgovine ljudima; te efikasnoj primjeni odredbi krivičnih zakona o naknadi štete žrtvama trgovine ljudima od počinitelaca krivičnih djela trgovine ljudima.

Aktivnost će biti organizovana u saradnji sa Udruženjem Centar za istraživanje politike suprotstavljanja kriminalitetu (CPRC) uz finansijsku podršku USAID-a (The United States Agency for International Development), zajedno sa Institutom za razvoj mladih KULT, u okviru projekta „Izrada pravosudnih Smjernica za zaštitu žrtava trgovine ljudima i efikasnije kažnjavanje učinitelja“

7.21. RADIONICA: „PRIMJENA INSTITUTA PROŠIRENOG ODUZIMANJA IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM, POVEZANA LICA I KOORDINACIJA NADLEŽNIH TIJELA U POSTUPKU ODUZIMANJA“

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: tri dana

Datum održavanja: 25.-27. oktobra 2023. godine

Ciljna grupa: sudije i tužioci, policijski službenici

Planiran broj učesnika: 25-30

Cilj radionice: Unaprijediti znanja o proširenom oduzimanju imovinske koristi kroz zajedničke obuke sudija i tužilaca

Metod: edukacija

Edukativni materijal:

Edukatori: domaći i međunarodni stručnjaci

Aktivnost će biti organizovana u saradnji sa Federalnom agencijom za upravljanje oduzetom imovinom

7.22. OBUKA: POSTUPCI ODUZIMANJA NEZAKONITO STEČENE IMOVINE KRIVIČNIM DJELOM S POSEBNIM OSVRTOM NA FINANSIJSKE ISTRAGE U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: tri dana

Datum održavanja: 06.-08. marta 2023. godine
01.-03. novembra 2023. godine

Ciljna grupa: sudije, tužioci, policijski službenici, državni službenici

Planiran broj učesnika: 25-30

Cilj obuke: unaprijediti znanja o oduzimanju imovinske koristi, problemi i izazovi kod utvrđivanja i otkrivanja imovine proistekle iz krivičnih djela, te unaprijediti znanja u pogledu same finansijske istrage

Metod: edukacija

Edukativni materijal:

Edukatori: domaći i međunarodni stručnjaci

Aktivnost će biti organizovana u saradnji sa Federalnom agencijom za upravljanje oduzetom imovinom

7.23. OBUKA: IZAZOVI KOD PRIMJENE ZAKONA O ODUZIMANJU NEZAKONITO STEČENE IMOVINE KRIVIČNIM DJELOM FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

- Mjesto održavanja:** naknadno će se utvrditi
- Trajanje:** tri dana
- Datum održavanja:** 03.-05. aprila 2023. godine
13.-15. novembra 2023. godine
- Ciljna grupa:** sudije, tužioci, policijski službenici, državni službenici
- Planiran broj učesnika:** 25-30
- Cilj radionice:** unaprijediti znanja o oduzimanju imovinske koristi, problemi
i izazovi kod utvrđivanja i otkrivanja imovine proistekle iz krivičnih djela
- Metod:** edukacija
- Edukativni materijal:**
- Edukatore:** domaći i međunarodni stručnjaci
- Aktivnost će biti organizovana u saradnji sa Federalnom agencijom za upravljanje oduzetom imovinom**

7.24. OBUKA: FINACIJSKE ISTRAGE (POJMOVNIK, STRATEŠKI I PRAVNI OKVIR, IZAZOVI, VOĐENJE, PRIKUPLJANJE I ANALIZA FINACIJSKIH ISTRAGA)

- Mjesto održavanja:** naknadno će se utvrditi
- Trajanje:** tri dana
- Datum održavanja:** 15.-17. maja 2023. godine
09.-11. oktobra 2023. godine
- Ciljna grupa:** tužioci i istražitelji iz raznih tužilaštava, predstavnici agencija za provedbu zakona, Porezna uprava i druge institucije
- Planiran broj učesnika:** 25-30
- Cilj radionice:** jačanje kapaciteta i alata za djelotvorno istraživanje i krivično gonjenje na osnovu znanja i iskustava eksperata

Metod: iz Evropske unije
edukacija

Edukativni materijal:

Edukatore: domaći i međunarodni stručnjaci

Aktivnost će biti organizovana u saradnji sa Federalnom agencijom za upravljanje oduzetom imovinom

7.25. OBUKA: KORIŠTENJE FORENZIČKOG RAČUNOVODSTVA U FINACIJSKIM ISTRAGAMA

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: tri dana

Datum održavanja: 13.-15. marta 2023. godine
05.-07. juna 2023. godine

Ciljna grupa: sudije, tužioc, policijski službenici

Planiran broj učesnika: 25-30

Cilj radionice: jačanje kapaciteta tužilaca da koriste finansijske podatke u sprovođenju istraga i primjenjuju istražiteljske i analitičke vještine sa ciljem otkrivanja manipulacija u finansijskim izvještajima koji odstupaju od računovodstvenih standarda, poreznih zakona i ostalih zakonskih odredbi

Metod: edukacija

Edukativni materijal:

Edukatore: domaći i međunarodni stručnjaci

Aktivnost će biti organizovana u saradnji sa Federalnom agencijom za upravljanje oduzetom imovinom

7.26. OBUKA: GRUPE DRUŠTAVA/FIKTIVNE KOMPANIJE/PROBIJANJE PRAVNE LIČNOSTI/PRAVNI TRETMAN ŠTETNOG UGOVORA/STVARNO VLASNIŠTVO NAD FIRMAMA/ARBITRAŽNO RJEŠAVANJE SPOROVA

- Mjesto održavanja:** naknadno će se utvrditi
- Trajanje:** tri dana
- Datum održavanja:** 24.-26.aprila 2023. godine
11.-13. septembra 2023. godine
- Ciljna grupa:** sudije, tužioc, policijski službenici, državni službenici
- Planiran broj učesnika:** 25-30
- Cilj radionice:** unaprijediti znanja o pojmovima edukacije
- Metod:** edukacija
- Edukativni materijal:**
- Edukatore:** domaći i međunarodni stručnjaci
- Aktivnost će biti organizovana u saradnji sa Federalnom agencijom za upravljanje oduzetom imovinom**

7.27. SEMINAR: "POSTUPAK UTVRĐIVANJA KRIVIČNOPRAVNE ODGOVORNOSTI DRŽAVLJANA BIH KOJI SE VRAĆAJU SA STRANIH RATIŠTA, SA POSEBNIM OSVRTOM NA PRAVNI POLOŽAJ MALOLJETNIH LICA"

- Mjesto održavanja:** naknadno će se utvrditi
- Trajanje:** 2 dana
- Datum održavanja:** 29. i 30. marta 2023. godine
- Ciljna grupa:** sudije, tužioc i OSL
- Planiran broj učesnika:** 20

Teme seminara:

- Nasilni ekstremizam i radikalizacija
- Međunarodni pravni okvir i krivična djela u vezi stranih terorističkih boraca
- Istraga, međuinsistucionalna saradnja i razmjena podataka
- Krivična djela u vezi sa stranim terorističkim borcima
- Digitalni dokazi u procesuiranju stranih boraca
- Dokazi pribavljeni putem međuagencijske saradnji i putem međunarodne pravne pomoći
- Pravni položaj djece i maloljetnika koji stižu sa područja stranih ratišta;

Cilj seminara: Predstaviti domet, strukturu i dinamiku fenomena stranih terorističkih boraca, elemente sadržaja krivičnih djela i istraga u vezi sa stranim terorističkim borcima, te istrage i presuđivanja slučajeva u vezi sa stranim terorističkim borcima.

Metod: prezentacije i studija slučaja

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

7.28. RADIONICA: „RODNO ZASNOVANO I NASILJE U PORODICI“

Mjesto održavanja: Sarajevo

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: 27. marta 2023. godine

Ciljna grupa: sudije, tužioci, pripadnici agencija za provođenje zakona, te drugih aktera na temu unapređivanja pristupa predmetima nasilja u porodici koji u prvi plan stavlja prava žrtve

Planiran broj

učesnika: 25

Teme:

- Primjena Zakona o zaštiti od nasilja u porodici („Službene novine Federacije BiH“, broj 20/13)
- Jačanje saradnje nosilaca pravosudnih funkcija sa drugim subjektima zaštite kroz multisektorske edukacije;
- Primjena Konvencije Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (CAHVIO) – („Službeni glasnik BiH, broj 19/13);
- Nasilje u porodici i zaštitne mjere
- Rodnozasnovano nasilje prema osobama sa invaliditetom
- Odjeravanje kazne u prekršajnom i krivičnom postupku u predmetima nasilja u porodici i rodnozasnovanog nasilja

Cilj radionice: Razmjena dobrih praksi i iskustava u procesuiranju nasilja u porodici

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Materijali edukatora

Edukatori: edukatori CEST-a FBiH

Aktivnost će biti realizovana u saradnji sa AIRE Centrom

7.29. OBUKA: „AKTUELNOSTI SUDSKE PRAKSE SUDA BiH IZ KRIVIČNE OBLASTI“

Mjesto održavanja: bit će naknadno utvrđeno
Trajanje: bit će naknadno utvrđeno
Datum održavanja: bit će naknadno utvrđeno

Ciljna grupa: Sudije krivičnog i apelacionog odjeljenja Suda BiH

NAPOMENA: Vrijeme i mjesto edukativne aktivnosti za sudije Suda Bosne i Hercegovine bit će naknadno utvrđeni tokom 2022. godine od strane Suda BiH.

7.30. OBUKA: „AKTUELNOSTI SUDSKE PRAKSE SUDA BiH IZ GRAĐANSKE I UPRAVNE OBLASTI“

Mjesto održavanja: bit će naknadno utvrđeno
Trajanje: bit će naknadno utvrđeno
Datum održavanja: bit će naknadno utvrđeno

Ciljna grupa: Sudije upravnog i apelacionog odjeljenja Suda BiH

NAPOMENA: Vrijeme i mjesto edukativne aktivnosti za sudije Suda Bosne i Hercegovine bit će naknadno utvrđeni tokom 2022. godine od strane Suda BiH.

7.31. OBUKA: „AKTUELNA PITANJA TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE“

Mjesto održavanja: bit će naknadno utvrđeno
Trajanje: bit će naknadno utvrđeno
Datum održavanja: bit će naknadno utvrđeno

Ciljna grupa: tužioci Tužilaštva BiH

NAPOMENA: Vrijeme, mjesto, teme edukativne aktivnosti za tužioce Tužilaštva Bosne i Hercegovine bit će naknadno utvrđeni tokom 2022. godine od strane Tužilaštva BiH.

8. MEĐUNARODNO HUMANITARNO PRAVO – RATNI ZLOČINI

8.1. RADIONICA: SILOVANJE KAO RATNI ZLOČIN I ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI;

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: jedan dan

Datum održavanja: 29. septembra 2023. godine

Ciljna grupa: sudije, tužioci, stručni saradnici i istražioci koji rade na predmetima ratnih zločina

Planiran broj učesnika: 25-30

Cilj radionice: unaprijediti znanja o pojmovima međunarodnog humanitarnog prava

Metod: radionica

Edukativni materijal:

Edukatori: domaći i međunarodni stručnjaci

8.2. RADIONICA: KOMANDNA ODGOVORNOST U PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: jedan dan

Datum održavanja: 24. maja 2023. godine

Ciljna grupa: sudije, tužioci, stručni saradnici i istražioci koji rade na predmetima ratnih zločina

Planiran broj učesnika: 25-30

Cilj radionice: unaprijediti znanja o pojmovima međunarodnog humanitarnog prava

Metod: radionica

Edukativni materijal:

Edukatori: domaći i međunarodni stručnjaci

9. SPECIJALISTIČKE OBUKE

9.1.OBUKA U SARADNJI SA UNODC

SPECIJALISTIČKA OBUKA NA TEMU „PRANJE NOVCA“ I FINANSIRANJE TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI“

U okviru UNODC Programa borbe protiv pranja novca, procesuiranja krivičnih djela i finansiranje terorizma te prevencije terorizma realizovat će se specijalistička obuka kroz 7 seminara namijenjena jednoj grupi učesnika (maksimalno 12 učesnika) koja će proći svih 7 seminara kao specijalističku obuku iz domena pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Neke od tema koje će obuhvatiti specijalistička obuka su priprema i vođenje postupka, tehnike gonjenja i zastupanja, simulacija suđenja, žalbe, ekstradicija, međusobna pravna pomoć.

Mjesto održavanja: Naknadno će se utvrditi

Trajanje: 7 x 3 dana

Ciljna grupa: Sudije, tužioci, institucije za provedbu zakona (po posebnom pozivu)

Planirani broj učesnika: 12

Na ovu aktivnost nisu mofuće prijave učesnika. Prijave će se vršiti prema obabiru projekta i posebnom pozivu institucijama da delegiraju određen broj učesnika.

Cilj:

- Poboljšati poznavanje pravnih koncepata pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i standarda njihovog dokazivanja;
- Unaprijediti vještine i procese za poboljšanje sistema upravljanja i pripreme predmeta;
- Poboljšati kapacitete kako bi se procesuirali zahtjevi za ekstradiciju i međusobnu pravnu pomoć u kontekstu „pranja novca“ i „finansiranja terorističkih aktivnosti“.

Teme i datumi održavanja seminara:

Realizacija edukativnih akitvnosti u predviđenim datumima zavisit će od dostupnosti finansijskih sredstava i početka realizacije navedenog projekta specijalističke obuke.

Br.	Tema	Datum
1.	„Pranje novca“ i „Finansiranje terorističkih aktivnosti“ – Tačke dokazivanja	03.2023. godine
2.	Priprema i vođenje predmeta	03.-06.04.2023. godine
3.	Sudski zahtjevi (uključujući nalog za pretres, nalog za lišavanje slobode i posebne istražne mjere)	05.-08.06.2023. godine
4.	Tehnike gonjenja i zastupanja uključujući obuku za podizanje svijesti sudija	01.-04.08.2023. godine
5.	Simulacija suđenja	18.-21.09.2023. godine
6.	Žalbe	06.-09.11.2023. godine
7.	Ekstradicija/Izručenje i međusobna pravna pomoć u predmetima „pranja novca“ i „finansiranja terorističkih aktivnosti“	18.-21.12.2023. godine

9.2. KOORDINACIONI SASTANCI TUŽILACA IZ F BiH I RS KOJI RADE NA MALOLJETNIČKOM REFERATU

Jedan od usvojenih zaključaka na XIV Stručnom savjetovanju tužilaca u Neumu bio je da se periodično nastavi sa održavanjem ovih sastanaka, sve u cilju ostvarivanja konstruktivne saradnje između kantonalnih tužilaca, a prvenstveno radi razmjene iskustava, te posebno identifikovanja najboljih praksi u pogledu primjene alternativnih modela postupanja, kao i potreba za daljim edukacijama, sve u smislu odredbi „novog“ Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku, odnosno propisanih obaveza tužilaca. Na ovaj način osigurana je mogućnost da redovni koordinacioni sastanci za 2023. godinu budu prepoznati programom stručnog usavršavanja.

Dinamika realizacije sastanaka biće usaglašena i koordinirana sa Federalnim tužilaštvom FBiH i UNICEF BiH.

Pored redovnih sastanaka u okviru krivičnih savjetovanja, tokom 20223 godine predložen je jedan dodatni koordinacioni sastanak koja ulazi u dane obavezne obuke nosilaca pravosudnih funkcija.

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u F BiH i Pravosudne komisije BD BiH uz podršku UNICEF-a

9.3. SPECIJALISTIČKA OBUKA: SEKSUALNO ISKORIŠTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE DJECE U DIGITALNOM OKRUŽENJU ”

9.3.1. SPECIJALISTIČKE RADIONICE: „SEKSUALNO ISKORIŠTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE DJECE U DIGITALNOM OKRUŽENJU ”

Mjesto održavanja: Sarajevo i Banja Luka

Trajanje: 3X1 dan

Datum održavanja: 08. septembra 2023. godine M1

25. septembra 2023. godine M2

16. oktobra 2023. godine M3

Ciljna grupa: sudije, tužioci, predstavnici policijskih agencija

Planiran broj učesnika: 30

Teme:

MODUL 1- SEKSUALNO ISKORISTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE DJECE U DIGITALNOM OKRUZENJU – ETIOLOGIJA I FENOMENOLOGIJA

- Nasilje nad djecom u digitalnom okruženju – globalni trendovi
- Seksualno iskoristavanje i zlostavljanje djece u digitalnom okruženju
- Specifičnosti nasilja na djecom u digitalnom okruženju – sistemi ranog prepoznavanja i referalni mehanizmi u vanpravosudnim institucijama formalne socijalne kontrole (škole – CSR – CMZ..)
- Cyberbullying, Grooming, Sexting & Sextortion, Live Stream
- Konvencija Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja
- Implementacija poglavlja VI (Materijalno kazneno pravo) Lanzarote konvencije u krivično zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini
- Krivična djela seksualnog zlostavljanja i iskorištavanja djece u KZ RS
- Krivičnopravna zaštita polnog integritete djece u KZ FBiH i KZ BD BiH
- Zakon o posebnom registru lica pravosnažno osuđenih za krivična djela seksualne zloupotrebe i iskorištavanja djece RS

MODUL 2- PROCESUIRANJE SLUČAJEVA SEKSUALNOG ISKORISTAVANJA I ZLOSTAVLJANJA DJECE U DIGITALNOM OKRUZENJU (PRAVNI OKVIR)

- **Cyber kriminal“ i zaštita djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja – međunarodni i nacionalni pravni okvir**
- Prezentacija stanja i usklađenosti sa međunarodnim zahtjevima napodručju materijalnog krivičnog zakonodavstva
- Prezentacija stanja i usklađenosti sa međunarodnim zahtjevima na području procesnog krivičnog zakonodavstva
- Aktuelni primjeri procesuiranja krivičnih djela iz okvira seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja djece u BiH
- **Postupci za zaštitu djeteta/žrtve/svjedoka**
- Kontakt djeteta kao svjedoka/oštećenog sa organima krivičnog gonjenja nakon izvršenog krivičnog djela na njegovu štetu ili saznanja za krivično djelo
- Postupanje i uloga zakonskog zastupnika/staratelja ili službe socijalni zaštita

- Uloga djeteta kao svjedoka u toku istrage -priprema i saslušanje
- Dijete kao svjedok u postupku pred Sudom
- **Procesuiranje krivičnih dijela zlostavljanja djeteta**
- Analiza krivičnih dijela na štetu djece i maloljetnika iz odredbi Entitetskih i Krivičnog zakona Brčko Distrikt BiH s fokusom na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje
- Analiza krivičnih dijela sa primjerima iz sudske prakse
- Procesno zakonodavstvo i specifičnosti koje se odnose na djecu imaloljetnike i mjere koje može odrediti sud u cilju zaštite svjedoka – žrtve
- Krivično – pravni sistem i uvažavanje principa najboljeg interesa djeteta i prava na participaciju u krivičnim postupcima u BiH
- **Psihološka podrška djeci žrtvama i svjedocima - ispitivanje prilagođeno djeci**
- Značaj psihološke procjene trenutnog stanja i pripreme djeteta za svjedočenje
- Smjenice za pravilno vođenje razgovora sa djetetom
- Psihosocijalne posljedice nasilja u digitalnom okruženju
- Izazovi u ispitivanju djece žrtava i svjedoka u istrazi i sudskom postupku

MODUL 3 -FORENZICKA ISTRAGA, DIGITALNI OKVIR I PROCESNO PRAVNO FORMIRANJE DOKAZA

- **Forenzička istraga i digitalni okvir dokaza**
- Digitalna forenzika
- Digitalni podaci na uređajima i mreži
- Potpuna anonimnost ili potpuna transparentnost
- Globalna (ne)dostupnost dokaza
- **Otkrivanje, razjašnjavanje i dokazivanje krivičnih djela „cyber kriminala“**
- Osnovne karakteristike i specifičnosti otkrivanja i dokazivanja krivičnih djela „cyber kriminala“
- Cyberom omogućen kriminal
- Prevare u digitalnom okruženju

- Specifičnosti otkrivanja i dokazivanja krivičnih djela u kojima su upotrebljene kriptovalute
- **Elektronski dokazi i vjestacenje digitalnih uređaja**
- Mobilni uređaji i operativni sistemi
- Digitalna forenzika
- Zaštita mobilnih uređaja i kako je prevazići
- Ekstrakcija digitalnih dokaza
- Verifikacija integriteta

Cilj radionice: Namjenjena jednoj grupi učesnika koja će proći sva tri Modula, tri radionice kao specijalističku obuku iz domena nasilja nad djecom u digitalnom okruženju.

Edukacije i unaprjeđenje znanja sudija, tužilaca i OSL o procesuiranju slučajeva seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece u digitalnom okruženju, provođenje obuka i studije slučaja.

Metod: izlaganja, studija slučaja i diskusija

Edukativni materijal: Priručnik za obuku o profesionalaca o iskorištavanju djece u digitalnom okruženju i Smjernice za postupanje profesionalaca

Edukatori: stalni edukatori CEST-a FBiH, CEST RS i eksperti Save the Children

Nstavni plan i program kao i priručnik razvijeni u saradnji s Save the Children u okviru Projekta "Prevenција i rad na spriječavanju seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja djece u digitalnom okruženju u Bosni i Hercegovini.

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u F BiH, RS i Pravosudne komisije BD BiH uz podršku UNICEF-a

9.4. PROGRAM SPECIJALISTIČKE OBUKE SUDIJA I TUŽILACA PREMA ZAKONU O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU

Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj: 7/14 od 29.01.2014. godine - u daljnjem tekstu: Zakon) donosi nove obaveze za pravosuđe u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Prema Zakonu, o sticanju posebnih znanja i kontinuiranom stručnom osposobljavanju i usavršavanju sudija i tužilaca iz oblasti dječijih prava, prijestupništva mladih i njihove krivičnopravne zaštite, brine se Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH i to pod nadzorom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (član 198. stav 1. Zakona). Zakon između ostalog propisuje da Centar osigurava **sudijama i tužiocima** uvjerenja ili certifikate o stručnoj osposobljenosti za obavljanje poslova iz oblasti prijestupništva mladih i njihove krivičnopravne zaštite (član 198. st 3.).

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine je pripremio Program specijalističke obuke sudija i tužilaca za maloljetnike, koji je usvojio Upravni odbor Centra i na isti je VSTV BiH dalo saglasnost.

Program specijalističke obuke provodi se u saradnji sa UNICEF-om, koji kroz projekat "Pravda za svako dijete" finansijski podržava realizaciju Programa specijalističke obuke.

Tokom 2022. godine program specijalističke obuke bit će namijenjen sudijama i tužiocima koji na osnovu člana 20. Zakona budu postavljeni za sudiju/tužioca za maloljetnike, a tokom prethodnih godina nisu prošli specijalističku obuku i stekli certifikate o stručnoj osposobljenosti za obavljanje poslova iz oblasti prijestupništva mladih i njihove krivičnopravne zaštite (član 20. Zakona: „Sudiju postavlja na vrijeme od pet godina opća sjednica suda, a tužioca na vrijeme od 5 godina kolegij tužilaca. Nakon isteka pet godina, sudija, odnosno tužilac može biti ponovo postavljen na istu funkciju“).

Program specijalističke obuke obuhvata četiri tematske cjeline:

- Međunarodni standardi u zaštiti maloljetnika i odredbe Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku
- Psihologija maloljetnika i krivična djela počinjena na štetu djece
- Alternativne mjere i krivične sankcije
- Restorativna (maloljetnička) pravda

Program specijalističke obuke bit će realizovan kroz obuke u trajanju od dva dana. Tako će prva obuka obuhvatati I i II cjelinu, a druga obuka III i IV cjelinu.

Za ispunjenje uvjeta za sticanje certifikata u skladu sa Zakonom, sudija/tužilac mora proći sve četiri tematske cjeline obuke, odnosno četiri dana specijalističke obuke. Time će u cjelini ispuniti uvjete za sticanje certifikata za postupanje u

predmetima kroz primjenu Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku.

PROGRAM

I. CJELINA:

9.4.1. MEĐUNARODNI STANDARDI U ZAŠTITI MALOLJETNIKA I ODREDBE ZAKONA O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU

Mjesto održavanja: Sarajevo

Datum održavanja: 21. februara 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci

Planiran broj

učesnika: 25-35

Teme:

- Međunarodni dokumenti iz oblasti prava djeteta i usklađenost Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku s međunarodnim standardima:
  - a) Međunarodni standardi
  - b) Praksa ESLJP
- Propisi u Bosni i Hercegovini koji se primjenjuju prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela:
  - a) Tok postupka prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela
  - b) Nadležnosti tužioca prema Zakonu o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku
  - c) Nadležnosti suda prema Zakonu o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku

Cilj obuke: Upoznavanje sudija i tužilaca s tokom postupka prema maloljetnim učiniocima krivičnih djela, upoznavanje s ulogom tužioca i suda u istom.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Priručnik za obuku sudija i tužilaca o odredbama Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Federaciji BiH

Edukatore: stalni edukatori CEST FBiH

II. CJELINA:

9.4.2. PSIHLOGIJA MALOLJETNIKA I KRIVIČNA DJELA POČINJENA NA ŠTETU DJECE

Mjesto održavanja: Sarajevo

Datum održavanja: 22. februara 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci

Planiran broj

učesnika: 25-35

Teme:

- Propisi u Bosni i Hercegovini koji se primjenjuju u slučajevima krivičnih djela počinjenih na štetu djece
- Tok postupka u slučajevima krivičnih djela počinjenih na štetu djece
- Psihološki pristup u postupku ispitivanja maloljetnika:
  - a) ispitivanje maloljetnika kao izvršioca krivičnih djela
  - b) ispitivanje maloljetnika kao svjedoka
  - c) saslušanje maloljetnika kao oštećenog
- Zaštita i podrška djece oštećenih i/ili svjedoka u krivičnom postupku

Cilj obuke: Cilj obuke je upoznavanje sudija i tužilaca s novim tokom krivičnog postupka u slučajevima krivičnih djela počinjenih na štetu djece, upoznavanje s ulogom tužioca i suda u istom. Sveobuhvatno obraditi psihološki način na koji sudije i tužioci treba da pristupe maloljetnicima s kojima se susreću u krivičnom postupku.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Priručnik za obuku sudija i tužilaca o odredbama Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Federaciji BiH

Edukatore: stalni edukatori CEST-a FBiH

III. CJELINA:

9.4.3. ALTERNATIVNE MJERE I KRIVIČNE SANKCIJE

Mjesto održavanja: Sarajevo/Orašje

Datum održavanja: 15. marta 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci

Planiran broj

učesnika: 25-35

Teme:

- Svrha postupka koji se vodi prema maloljetnim počiniocima
- Značaj i vrste opservacije i dijagnostike maloljetnika u sukobu sa zakonom
- Instrument procjene i njegova uloga u krivičnom postupku prema maloljetnicima
- Alternativne mjere i sankcije
- Mjere upozorenja
- Odgojne preporuke
- Odgojne mjere
- Načelo oportuniteta
- Maloljetnički zatvor
- Mjere sigurnosti
- Izvršenja krivičnih sankcija i alternativnih mjera kućnog zatvora sa elektronskim nadzorom, rada za opće dobro na slobodi

Cilj obuke: Cilj obuke je upoznavanje sudija i tužilaca sa svrhom postupka koji se vodi prema maloljetnim počiniocima krivičnih djela i alternativnim mjerama i sankcijama koje se mogu izreći prema maloljetnicima.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Priručnik za obuku sudija i tužilaca o odredbama Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Federaciji BiH.

Edukatore: stalni edukatori CEST-a F BiH

IV CJELINA:

9.4.4. RESTORATIVNA (MALOLJETNIČKA) PRAVDA

Mjesto održavanja: Sarajevo/Orašje

Datum održavanja: 16. marta 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije krivičnog referata i tužioci

Planiran broj

učesnika: 25-35

Teme:

- Svrha restorativne pravde
- Medijacija
- Imovinskopravni zahtjev i naknada štete
- Iskustva iz drugih sistema
- Praksa ESLJP-a

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: Priručnik za obuku sudija i tužilaca o odredbama Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku u Federaciji BiH

Edukatore: stalni edukatori CEST-a FBiH

9.5. SPECIJALISTIČKA OBUKA USAID JACA

OBUKA ZA SUDIJE I TUŽIOCE

U ORGANIZACIJI USAID-ovog PROJEKTA PRAVOSUDJE PROTIV KORUPCIJE ZA
2023. GODINU

9.5.1. OBUKE ZA RUKOVODIOCE U TUŽILAŠTVIMA, TUŽIOCE I STRUČNE SARADNIKE U TUŽILAŠTVIMA U OKVIRU VIŠEGODIŠNJEG PROGRAMA INDIVIDUALIZIRANE OBUKE ZA TUŽIOCE ZA RAD NA PREDMETIMA VISOKOG NIVOA KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA I NASLOŽENIJIM OBLICIMA PRIVREDNOG KRIMINALA – TREĆA GODINA

Mjesto održavanja: Odrediće se za svaku obuku posebno

Trajanje: zavisno od teme i broja učesnika, u skladu sa kalendarom obuka

Ciljna grupa: tužioci partnerskih. sudova i tužilaštava USAID-ovog Projekta pravosudje protiv korupcije (sa sjedištem u Sarajevu, Banja Luci, Zenicu, Bihaću, Mostaru i Tuzli, učesnici Višegodišnjeg programa individualizirane obuke za tužioce.

Cilj obuke: Unaprijediti znanja i vještine tužilaca i stručnih saradnika u tužilaštvima za rad na predmetima visokog nivoa korupcije i organizovanog kriminala i najkompleksnijih oblika privrednog kriminala. Cilj je također unaprijediti vještine rukovodilaca u partnerskim tužilaštvima u oblasti organizacije rada i praćenja rezultata rada na ovim vrstama predmeta.

Teme i datumi održavanja obuka:

KALENDAR OBUKA ZA RUKOVODIOCE U TUŽILAŠTVIMA I TUŽIOCE 2023. GODINA		
TREĆA GODINA		
Kolona 1	Kolona 2	Kolona 3
Dan obuke	Datum obuke	Teme obuke
1. dan*	25. 1. 2023. g. <i>Broj učesnika tužilaca: do 12 učesnika</i>	- Visokotehnološki kriminal i korupcija – Dio I
2. dan	8. 2. 2023. g.	- Posebne istražne radnje – III dio
3. dan*	22. 2. 2023. g. <i>Broj učesnika tužilaca: do 12 učesnika</i>	- Visokotehnološki kriminal i korupcija – Dio II
4. dan	7. 3. 2023. g. <i>Broj učesnika tužilaca: do 12 učesnika</i>	- Retoričke vještine – završna riječ
5. dan*	mart 0223. godine (datum će biti naknadno utvrđen) <i>Broj učesnika tužilaca: do 12 učesnika</i>	- Visokotehnološki kriminal i korupcija – Dio III
6. dan*	16. 3. 2023. g. <i>Broj učesnika tužilaca: do 15 učesnika</i>	- Bankarsko poslovanje – Dio II
7. dan	I grupa: 28. 3. 2023. g. <i>Broj učesnika tužilaca: do 15 učesnika</i> II grupa: 4. 4. 2023. g. <i>Broj učesnika tužilaca: do 15 učesnika</i>	- Izrada negativnih tužilačkih odluka
8. dan	I grupa*: 26. 4. 2023. g. <i>Broj učesnika tužilaca: do 8 učesnika</i>	- Predlaganje i odmjeravanje krivičnopravne sankcije, sa fokusom na primjenu olakšavajućih i otežavajućih okolnosti

	<p>II grupa*: 11. 5. 2023. g. <i>Broj učesnika tužilaca: do 8 učesnika</i></p>	
9. dan	<p>I grupa*: 16. 5. 2023. g. <i>Broj učesnika tužilaca: do 8 učesnika</i></p> <p>II grupa*: 23. 5. 2023. g. <i>Broj učesnika tužilaca: do 8 učesnika</i></p>	- Priprema za podizanje optužnice i odlučivanje o optužnici
10. dan*	<p>13. 9. 2023. g. <i>Broj učesnika tužilaca: do 15 učesnika</i></p>	- Organizovani kriminal i izvršenje krivičnog djela u sastavu kriminalnog udruženja – činjenični opis i pravna kvalifikacija
11. – 13. dan	septembar/oktobar	Savjetovanje tužilaca – Panel za korupciju i organizovani kriminal visokog nivoa (u skladu sa pravilima za prijavljivanje na Savjetovanje)
14. dan	<p>9. 10. 2023. g. <i>Broj učesnika tužilaca: do 15 učesnika</i></p>	- Posebne i komplementarne teme u vezi sa radom na predmetima korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa
15. dan	22. 11. 2023. godine	<p>Posebne i komplementarne teme u vezi sa radom na predmetima korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa</p> <p>Godišnji sastanak učesnika Programa</p>
<p>USAID-ov projekt Pravosuđe protiv korupcije planira organizovati, uz saglasnost USAID BiH i u skladu sa budžetskim sredstvima, dodatnu obuku izvan BiH (studijska posjeta) u trajanju od 3 do 5 dana, za rukovodioce u tužilaštvima, tužioce i stručne saradnike koji su se istakli svojim prisustvom, doprinosom u diskusijama i rezultatima tokom implementacije Programa individualizirane obuke za tužioce.</p>		
* Zajednička obuka za sudije i tužioce		

POSEBNA OBUKA ZA RUKOVODIOCE U TUŽILAŠTVIMA	
8. 11. 2023. g.	Dobre prakse rukovođenja

9.5.2. OBUKE ZA SUDIJE I STRUČNE SARADNIKE SUDIJE ZA RAD NA PREDMETIMA KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA

Mjesto održavanja: Odrediće se za svaku obuku posebno

Trajanje: zavisno od teme i broja učesnika, u skladu sa kalendarom obuka

Ciljna grupa: sudije i stručni saradnici partnerskih sudova USAID-ovog Projekta pravosudje protiv korupcije (sa sjedištem u Sarajevu, Banja Luci, Zenicu, Bihaću, Mostaru i Tuzli).

Cilj obuke: Unaprijediti znanja i vještine sudija i stručnih saradnika u partnerskim sudovima za rad na predmetima visokog nivoa korupcije i organizovanog kriminala.

KALENDAR OBUKA ZA SUDIJE ZA RAD NA PREDMETIMA KORUPCIJE I ORGANIZOVANOG KRIMINALA VISOKOG NIVOVA 2023. GODINA		
Dan obuke	Datum obuke	Teme obuke
1. dan	I grupa (sudije Vrhovnih sudova FBiH i RS): 24. 1. 2023. g. <i>Broj učesnika sudija: do 15 učesnika</i> II grupa* (sudije nižih nivoa sudova): 25. 1. 2023. g. <i>Broj učesnika sudija: do 12 učesnika</i>	- Visokotehnološki kriminal i korupcija – Dio I
2. dan	I grupa (sudije Vrhovnih sudova FBiH i RS): 21. 2. 2023. g. <i>Broj učesnika sudija: do 15 učesnika</i> II grupa* (sudije nižih nivoa sudova): 22. 2. 2023. g. <i>Broj učesnika sudija: do 12 učesnika</i>	- Visokotehnološki kriminal i korupcija – Dio II
3. dan	I grupa (sudije Vrhovnih sudova FBiH i RS): mart 2023. g. (datum će biti naknadno utvrđen) <i>Broj učesnika sudija: do 15 učesnika</i> II grupa* (sudije nižih nivoa sudova): mart 2023. g. (datum će biti naknadno utvrđen) <i>Broj učesnika sudija: do 12 učesnika</i>	- Visokotehnološki kriminal i korupcija – Dio III
4. dan*	16. 3. 2023. g. <i>Broj učesnika sudija: do 15 učesnika</i>	- Bankarsko poslovanje – Dio II
5. dan	I grupa*: 26. 4. 2023. g. <i>Broj učesnika sudija: do 8 učesnika</i>	- Predlaganje i odmjeravanje krivičnopravne sankcije, sa fokusom na primjenu olakšavajućih i otežavajućih okolnosti

	II grupa*: 11. 5. 2023. g. <i>Broj učesnika sudija: do 8 učesnika</i>	
6. dan	I grupa*: 16. 5. 2023. g. <i>Broj učesnika sudija: do 8 učesnika</i> II grupa*: 23. 5. 2023. g. <i>Broj učesnika sudija: do 8 učesnika</i>	- Priprema za podizanje optužnice i odlučivanje o optužnici
7. dan*	13. 9. 2023. g. <i>Broj učesnika sudija: do 15 učesnika</i>	- Organizovani kriminal i izvršenje krivičnog djela u sastavu kriminalnog udruženja – činjenični opis i pravna kvalifikacija
8. dan*	9. 10. 2023. g. <i>Broj učesnika sudija: do 15 učesnika</i>	- Posebne komplementarne teme u vezi sa radom na predmetima korupcije I organizovanog kriminala visokog nivoa – Dio I
9. dan	22. 11. 2023. godine <i>Broj učesnika sudija: do 15 učesnika</i>	- Posebne komplementarne teme u vezi sa radom na predmetima korupcije I organizovanog kriminala visokog nivoa – Dio II
<p>USAID-ov projekt Pravosuđe protiv korupcije planira organizovati, uz saglasnost USAID BiH i u skladu sa budžetskim sredstvima, dodatnu obuku izvan BiH (studijska posjeta) u trajanju od 3 do 5 dana, za sudije koji su se istakli svojim prisustvom, doprinosom u diskusijama i rezultatima tokom implementacije okončanog dvogodišnjeg Programa specijalističke obuke za sudije i obuka u 2023. godini.</p>		
* Zajednička obuka za sudije i tužioce		

10.PREKRŠAJNO PRAVO

10.1. OKRUGLI STOL: „AKTUELNA PITANJA IZ PREKRŠAJNE OBLASTI“

Mjesto održavanja: Sarajevo
Trajanje: 2 dana
Datum održavanja: 07. i 08. septembra 2023. godine

Ciljna grupa: sudije
Planiran broj učesnika: 40

Teme:

- Aktuelna praksa u primjeni odredaba Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku u prekršajnom postupku
- Zakon o prekršajima u F BiH
- Izvršenje prekršajnih sankcija i mjera propisanih čl.21 ZOP-a
- Odmjeravanje kazni – olakšavajuće i otežavajuće okolnosti
- Prinudna naplata troškova prekršajnog postupka
- „Pranje“ krivičnih djela kroz prekršaje
- Sudska praksa iz oblasti carinskih i poreskih prekršaja
- Zaštita potrošača u prekršajnim postupcima

Cilj okruglog stola:

Prezentiranje aktuelne prakse u primjeni Zakona o prekršajima u F BiH.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: materijal edukatora

Edukatore: stalni edukatori CEST-a FBiH

11. GRAĐANSKOPRAVNA OBLAST

11.1. SEMINAR: „AKTUELNA PITANJA IZ OBLASTI STVARNOG PRAVA“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 05. i 06. aprila 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj

učesnika: 50

Teme:

- Zemljišna knjiga i katastar
- Raspolaganje općim i javnim dobrima
- Državna imovina
- Uloga i značaj načela povjerenja u procesu razrješavanja pravnih sporova nastalih usljed višestrukog otuđenja iste nekretnine: značaj pravilne kvalifikacije spornih pravnorelevantnih činjenica, brisovna tužba, normirani stepen odgovornosti kasnijeg sticatelja prema vanknjižnim pravnim činjenicama
- Uknjižba stvarnih prava na nekretninama sa osvrtom na aktuelnu sudsku praksu
- Brisovna tužba

Cilj: Analizom normativnih rješenja i postojeće prakse na seminaru će biti ukazano na najvažnije aspekte, probleme i moguća rješenja u vezi s izabranim segmentima Stvarnog prava

Metod: prezentacija i diskusija

Edukativni materijal: Materijal edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

11.2. SEMINAR: „NAKNADA ŠTETE”

Mjesto i datum održavanja: I. Tuzla, 26. i 27. aprila 2023. godine

II. Sarajevo, 01. i 02. juna 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj

učesnika: 35

Teme:

- Naknada nematerijalne štete
- Naknada nematerijalne štete – ratni zločini
- Naknada štete zbog pogrešnog liječenja
- Naknada štete zbog klevete
- Naknada štete i odgovornost za zagađenje okoliša
- Naknada štete nastale prilikom obavljanja opštekorisne djelatnosti (član 156. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima)
- Utvrđivanje visine naknade - vještačenje

Cilj seminara: Predstaviti učesnicima zakonski osnov za naknadu štete, razmotriti sudsku praksu i pitanja harmonizacije postupanja pravosudnih organa u ovoj oblasti, s ciljem unapređenja rada sudova i osiguranja načela jednakosti stranaka pred sudom

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

11.3. SEMINAR: „ZAKON O OBAVEZNYM OSIGURANJIMA U SAOBRAĆAJU ”

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 30. maja 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj učesnika: 35

Teme:

- Primjena Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju- prednosti i nedostaci;
- Nasknada štete iz osnova osiguranja od autoodgovornosti
- Okvirni kriterijumi za odmjeravnaje odštete prema Zakonu o obaveznom osiguranju u saobraćaju
- prigovor na odluku o zahtjevu i podnošenje tužbe nadležnom sudu

Cilj seminara: Predstaviti učesnicima prednosti i nedostatke u dosadašnjoj primjeni Zakona o obaveznyh osiguranjima u saobraćaju. Isti reguliše pitanja obaveznih osiguranja u saobraćaju te naknadu štete iz osnova obaveznog osiguranja i novine da se ovim zakonom propisuju Okvirni kriterijumi za utvrđivanje visine odštete u slučaju nastanka štete pokrivena polisom osiguranja od autoodgovornosti.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: slučajevi iz prakse

Edukatore: stalni edukatore CEST-a

11.4. SEMINAR: PUNOVAŽNO ZAKLJUČENJE OBLIGACIONIH UGOVORA

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo 06. oktobra 2023.

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj učesnika: 40

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatore: Stalni edukatore CEST-a F BiH

11.5.SEMINAR: KLEVETA

Datum održavanja: druga polovina 2023. godine

Mjesto održavanja: biće naknadno određeno

Trajanje: 1 dan

Broj učesnika: 20

Ciljne grupe: sudije koje rade na relevantnim referatima

Metod: kombinacija prezentacije i diskusija sa praktičnim primjerima iz prakse

Organizator: CEST RS, CEST FBiH i Savjet Evrope

Edukatori: Stalni edukatori CEST-ova i međunarodni eksperti Savjeta Evrope

Aktivnost planirana u saradnji sa Vijećem Evrope u COE Ured COE Sarajevo

PROFEX

11.6.OBUKA: DISKRIMINACIJA U PRAVOSUDNOJ PRAKSI: IZAZOVI UTVRĐIVANJA DISKRIMINACIJE I PRIMJENE POSEBNIH PROCEDURALNIH PRAVILA U DISKRIMINACIJSKIM PARNICAMA

Datum i mjesto održavanja: I. Mostar, 23. i 24. marta 2023. godine

II. Tuzla, 12. i 13. septembar 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije građanskog referata, advokati i pružaoci besplatne pravne pomoći

Teme:

- Značaj zakonskog okvira u oblasti diskriminacije po svim zabranjenim osnovama i upoznavanje sa postojećom praksom sudova u BiH: utvrđivanje elemenata različitih oblika diskriminacije
- Izazovi argumentiranja i utvrđivanja diskriminacije: naučene lekcije iz prakse sudova u BiH i odabranih predmeta Evropskog suda za ljudska prava Suda EU/Evropskog suda pravde
- Posebna proceduralna pravila diskriminacijskih parnica u primjeni redovnih sudova
- Određivanje naknade štete u skladu sa posljedicama diskriminacije i standardima Evropskog suda za ljudska prava i predpristupnih obaveza BiH

Cilj obuke: Učesnici upoznati sa praksom i standardima efikasne zaštite od diskriminacije u sudskom postupku

Metod: Predavanja i vježbe sa edukatorima

Edukatori: stručnjaci Projekat EU za ljudska prava i suzbijanje diskriminacije i nosioci pravosudnih funkcija

11.7. PARNIČNO PROCESNO PRAVO

11.8. OKRUGLI STOL: „PRAKSA VRHOVNOG SUDA F BiH I KANTONALNIH SUDOVA IZ GRAĐANSKE OBLASTI“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 18. i 19. maja 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj učesnika: 50

Teme:

- Praksa Vrhovnog suda FBiH iz različitih oblasti građanskog prava
- Postupci po pravnim lijekovima sa aktuelnom sudskom praksom Vrhovnog suda Federacije BiH
- Usklađivanje sudske prakse kantonalnih sudova F BiH u građanskoj oblasti
- Rješavanje spornih pravnih pitanja

Cilj:

Razmatranje sudske prakse Vrhovnog suda Federacije BiH i kantonalnih sudova kao drugostepenih sudova u građanskom postupku.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

11.9. SEMINAR: STANDARDI I METODOLOGIJA PRAVNOG ISTRAŽIVANJA/ IZRADA PRAVNIH DOKUMENATA“

Mjesto održavanja: naknadno će se utvrditi

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: I. 23. i 24. februara 2023. godine
II. 30. i 31. marta 2023. godine
III. 22. i 23. juna 2023. godine

Ciljna grupa: sudije- Odjeljena sudske prakse najviših sudova

Teme: - Standardi EKLJP, odabrane teme od najviših sudova

Aktivnost planirana u saradnji sa Vijećem Europe Ured COE Sarajevo

11.10. SEMINAR: „ NEDOSTATCI U RADU NIŽESTEPENIH SUDOVA NA PARNIČNOM REFERATU“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 12. i 13. aprila 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije kantonalnih sudova sa parničnog referata

Planiran broj

učesnika: 30

Teme: biće naknadno definisane po dogovoru sa CEST-ovima i izabranim edukatorom

Cilj okruglog stola: Predstaviti analize koje su pripremili sudovi najviše instance u Bosni i Hercegovini, analizirati najčešće razloge za ukidanje/preinačenje drugostepenih odluka, te ukazati na dobre prakse

Metod: prezentacija, diskusija, rad na primjerima iz prakse

Edukativni materijal: materijali edukatora

Edukatore: sudije sudova najviše instance

11.11.SEMINAR: „AKTUELNA PITANJA IZ PARNIČNOG POSTUPKA“

Mjesto i datum održavanja: I. Bihać, 05. i 06. septembra 2023. godine

II. Sarajevo, 13. i 14 novembra 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije kantonalnih i općinskih sudova

Planiran broj

učesnika: 50

Teme:

- Kako postaviti sporno pravno pitanje

- Dokazivanje u parničnom postupku (složena vještačenja u parničnom postupku – angažiranje odgovarajućih instituta; upravljanje postupkom; sprečavanje prihvatanja i izvođenja irelevantnih dokaza
- Sudske mjere osiguranja prema Zakonu o parničnom postupku i pojedinim materijalnim propisima (Zakon o radu, Zakon o zabrani diskriminacije, Porodični zakon Federacije BiH i dr.).
- Troškovi postupka i primjena pravnih shvatanja Panela za ujednačavanje sudske prakse

Cilj: Doprinijeti uspostavljanju standarda kvaliteta i unapređenju kvaliteta presuda u parničnom postupku

Metod: prezentacija i diskusija

Edukativni materijal: Materijal edukatora

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

11.12.SEMINAR: „PRIPREMNO ROČIŠTE U PARNIČNOM POSTUPKU, VAŽNOSTI PRIPREME I PROCJENA RELEVANTNIH DOKAZNIH PRIJEDLOGA STRANAKA“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 13. i 14. marta 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije općinskih sudova

Planiran broj

učesnika: 40

Teme seminara:

- priprema i procjena relevantnih dokaznih prijedloga stranaka
- utvrđivanje spornih i nespornih činjenica među strankama;
- dokazi relevantni za utvrđivanje određenih činjenica od kojih zavisi presuđenje stvari.
- objektivna preinaka tužbe u toku pripremnog ročišta,

Cilj seminara: Ukazati na važnost pravilnog održavanja pripremnog ročišta, a obzirom da od istog zavisi sam ishod odluke. Kvalitetno pripreмно ročište olakšava pisanje presude i doprinosi boljoj kvaliteti odluke.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

11.13. RADIONICA: OBRAZLOŽENJE PARNIČNE PRESUDE

Datum održavanja: 09. i 10 marta 2023. godine

Mjesto održavanja: biće naknadno određeno

Trajanje: 2 dana

Ciljne grupe: sudije koje rade na parničnom referatu

Broj učesnika: 30

Oblik obuke: decentralizovana

Metod: kombinacija prezentacije i diskusija sa praktičnim primjerima iz prakse

Organizator: CEST RS, CEST FBiH i Savjet Evrope

Edukatori: Stalni edukatori CEST-ova i međunarodni eksperti Savjeta Evrope

Aktivnost planirana u saradnji sa Vijećem Evrope, Ured COE Sarajevo

---

11.14. SEMINAR: PROCES OCJENE DOKAZA

Mjesto održavanja: biće naknadno određeno.

Datum održavanja: 27. aprila 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Broj učesnika: 30

Oblik obuke: decentralizovana

Metod: kombinacija prezentacije i diskusija sa praktičnim primjerima iz prakse

Ciljne grupe: sudije koje rade na parničnom referatu

Teme:

- Teret dokazivanja u parničnom postupku
- Ocjena dokaza

Organizator: CEST RS, CEST FBiH

Edukatori: Stalni edukatori CEST RS I CEST F BIH

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u F BiH, RS i Pravosudne komisije BD

**11.15. SEMINAR: „OBRNUTI TERET DOKAZIVANJA U PREDMETIMA
DISKRIMINACIJE: TEORIJSKA I PRAKTIČNA PITANJA –**

Mjesto i datum održavanja: mjesto naknadno će se utvrditi

15. i 16. maja 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: Sudije

Planiran broj

učesnika: 40

Teme seminara:

- Presentacija člana 14. – zabrana diskriminacije; opšti principi i veza sa protokolom 12.
- Materijalno-pravne odredbe Zakona o zabrani diskriminacije BiH
- Procesno-pravne odredbe Zakona o zabrani diskriminacije BiH
- Teret dokazivanja
- Argumenti u korist ili protiv slučaja navodne diskriminacije
- Parnični postupci za utvrđivanje diskriminacije
- Sudska praksa Antidiskriminacionog prava u BiH
- Rodno zasnovana diskriminacija na radnom mjestu

Cilj seminara: Unaprjeđenje primjene standarda ESLJP-a u praksi najviših sudova i doprinos harmonizaciji sudske prakse.

Metod: predavanje i diskusija

Edukativni materijal: materijali izlagača, publikacija „Analiza odgovora pravosuđa na izazove diskriminacije u BiH“ kojeg je izradila OSCE Misija u BiH

Edukatori: edukatori OSCE Misije u BiH i edukatori CEST-a

Aktivnost će biti realizovana u okviru saradnje sa OSCE Misijom u BiH, kao zajednička aktivnost sa CEST-om RS-a

11.16. SEMINAR: „KVALITET PRESUDE U PARNIČNOM POSTUPKU“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 02. i 03. oktobra 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije i stručni saradnici koji postupaju u parničnom postupku

Planiran broj učesnika: 30

Teme:

- Standardi kvaliteta za izradu presude u parničnom postupku
- Rezultati analize kvaliteta sudskih odluka u parničnom postupku u BiH iz 2020. godine
- Prezentacija Smjernica i Priručnika za izradu presude u parničnom postupku

Cilj: Doprinijeti uspostavljanju standarda kvaliteta i unapređenju kvaliteta presuda u parničnom postupku

Metod: prezentacija i diskusija

Edukativni materijal: Smjernice i Priručnik za izradu presude u Parničnom postupku

Edukatore: Autori Smjernica i Priručnika za izradu presude u parničnom postupku

ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA

11.17. RADIONICA: SUDSKA NAGODBA

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 05. oktobra 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije i stručni saradnici

Planirani broj učesnika: 20

Teme:

- Promjene u pristupu sudije rješavanju spora – nova uloga sudije u vođenju predmeta
- Smjernice za zaključenje sudske nagodbe (vrste predmeta pogodne za zaključenje sudske nagodbe, način pristupa strankama, postizanje dogovora na zadovoljstvo obje strane, uloga sudije u postupku – načelo nepristrasnosti i ovlaštenja sudije)
- vještine komunikacije sa strankama i način iniciranja sudske nagodbe kroz dosadašnju praksu
- Problemi u pravnom sistemu BiH koji rezultiraju velikim brojem predmeta/problemi sa organima izvršne vlasti i njihovi pogledi na nagodbu: kako se nositi sa ovim/moguća rješenja
- Simulacija slučaja

Cilj radionice: Razviti vještine mirnog rješavanja sporova kod sudija i stručnih saradnika i povećati broj predmeta riješenih sudskom nagodbom, što u konačnici dovodi do kraćeg trajanja parničnih postupaka.

Metod: interaktivna radionica

Edukativni materijal: edukativni materijal pripremljeni od strane edukatora

Edukatore: edukatori angažovani od strane CEST F BiH

12. IZVRŠNO PRAVO

12.1. OKRUGLI STOL: „IZVRŠNI POSTUPAK-AKTUELNA PITANJA“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 25. i 26. maja 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije izvršnog referata

Planiran broj učesnika: 45 učesnika

Teme:

- Izvršenje na nepokretnostima koje nisu upisane u zemljišne knjige
- Različito postupanje sudova po pitanju primjena Zakona o izvršnom postupku, a posebno člana 37. ZIP FBiH (Utvrdjivanje dužnikove imovine).
- Obaveza sudova na poštivanje odluke Ustavnog suda BiH i Evropskog suda za ljudska prava, a koje se odnose na izvršenje na nekretninama (predmet Vaskrsić protiv Slovenije broj 31371/12).

- izvršenje na nekretninama;
- zaštita ljudskih prava u izvršnom postupku

Cilj okruglog stola: Cilj okruglog stola je razmotriti sporna pitanja u praksi, kako bi se smanjila neusaglašenost sudske prakse kantonalnih sudova i različito tumačenje pojedinih zakonskih odredbi iz izvršnog postupka

Metod: interaktivna obuka

Edukativni materijal: zakoni o izvršnom postupku, materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatori: sudije izvršnog referata, edukatori CEST-a FBiH

13 .RADNO PRAVO

13.1.OKRUGLI STOL: „AKTUELNA PITANJA IZ RADNIH SPOROVA“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 07.i 08. juni 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj

učesnika: 35

Teme:

- Diskriminacija na radu i u vezi sa radom u praksi ESLJP i domaćih sudova
- Izvršenje po presudama iz radnih odnosa
- Kolektivni ugovori u zakonodavstvu i praksi
- Zaštita prava iz kolektivnih ugovora
- Aktivna legitimacija i reprezentativnost sindikata
- Članovi 114. i 115. Zakona o radu
- Član 149. Zakona o radu
- Aktuelna sudska praksa radnih sporova

Cilj okruglog stola: Cilj okruglog stola je razmotriti aktuelna pitanja koja se pojavljuju u vezi sa radno-pravnim odnosima.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

14.PRIVREDNO PRAVO

14.1.SEMINAR: „MEĐUNARODNI UGOVORI O PRODAJI“

Datum održavanja: 29. septembra 2023 godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: Sudije

- Uvod u nove propise EU Direktiva (E) 2019/771 o određenim aspektima prodaje robe;
- Nepoštene ugovorne odredbe u potrošačkim ugovorima i relevantna sudska praksa Suda EU
- izvršenje međunarodnih ugovora o prodaji u svjetlu Konvencije Ujedinjenih Nacija o Ugovorima za međunarodnu prodaju robe.

Metod: predavanja i interaktivne studije slučaja

Edukativni materijal: powerpoint i studije slučaja

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

14.2. SEMINAR: PRAVO KONKURENCIJE I ZAZOVI DIGITALNE EKONOMIJE

Datum održavanja: 25. aprila 2023 godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj učesnika: 20

Teme seminara:

- Mehanizam pravne zaštite tržišne konkurencije – osnovni kategorijalni aparat
- Pravo konkurencije u BiH – legislativni okvir i primjena
- Osnovni elementi prava konkurencije u EU
- Digitalna ekonomija i novi poslovni modeli – zahtjev za rekonceptualizacijom prava konkurencije
- Digitalne platforme u pravu konkurencije – osnovne naznake

- Artificial intelligence (AI) i karteli u pravu konkurencije – osnovne naznake

Cilj seminara:

Upoznavanje učesnika/ca s osnovnim kategorijalnim aparatom neophodnim za razumijevanje prava konkurencije i izazovima koje nosi digitalna ekonomija

Metod: kombinacija prezentacije, primjera iz prakse i diskusije

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

14.3.SEMINAR: „EKONOMSKI ASPEKTI STEČAJNOG POSTUPKA“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 06. i 07. novembra 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije privrednih sudova/privrednih odjeljenja koji postupaju u stečajnim postupcima

Planirani broj učesnika: 30

Teme:

- Ekonomski instituti relevantni za procesuiranje stečajnih postupaka;
- Poslovne knjige i finansijski izvještaji;
- Finansijske i poreske obaveze preduzeća u stečaju.

Cilj:

- Unapređenje specifičnih znanja sudija u oblasti ekonomskih aspekata stečajnog postupka;
- Efikasnije postupanje u stečajnim postupcima.

Metod: predavanje (1 dan) i interaktivna radionica (2 dan)

Edukativni materijal: edukativni materijal razvijen od strane edukatora

Edukatore: edukatori CEST-a, obučeni od strane ekonomskih stručnjaka, angažovanih od strane VSTV BiH u okviru projekta „Izgradnja efikasnog pravosuđa u službi građana“ (IPA 2017).

14.4.OBUKA: OSNOVE FINANSIJSKOG MENADŽMENTA

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, druga polovina 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije

Planirani broj učesnika: do 40

Teme:

- **Osnove finansija i finansijskog menadžmenta za sudije i tužioce**

Finansije u tradicionalnom i savremenom okruženju – svjetski finansijski vrtlog, zakonitosti i tendencije. Osnove finansija: novac i vremenska vrijednost novca; naučna i zakonska određenja kao bitan dio obligacionih odnosa. Finansijski menadžment u savremenim poslovnim odnosima pravnih i fizičkih lica. Finansijska analiza i sistemi regulacije, nadzora i kontrole. Interna kontrola, interna revizija, eksterna kontrola, revizorska društva i sistem javnog nadzora (Odbor za javni nadzor rada revizorskih društava i Revizorske komore).

- **Primjereni *due diligence* preduzeća (i drugih pravnih lica) za sudije i tužioce**

Due diligence (“dubinsko snimanje”) kao način dolaska do potpunog kompleksnog boniteta pravnog lica. Po potrebi se može nadopuniti i forenzičkim nalazima. Osnova za procjenu vrijednosti firme (pravnog lica). Rezultanta svih bitnih sastavnica rada i položaja na tržištu pravnog lica. Utvrđivanje tržišne, knjigovodstvene, ekonomske, raskomadane, kompleksne i drugih vrijednosti pravnog lica. Višestruko značajan za obliagacione odnose kod kupoprodaje, kolateralu, zaloga.

Edukativni materijal: materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatore: Edukatore CEST-a i Ekonomskog fakulteta u Sarajevu

Obuka se organizuje u saradnji sa Ekonomskim fakultetom Univerziteta u Sarajevu.

15.VANPARNIČNI POSTUPAK

15.1 OKRUGLI STOL: „AKTUELNA PITANJA IZ VANPARNIČNOG POSTUPKA“

Mjestoi datum održavanja: Sarajevo, 12. i 13. juna 2022. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: Sudije

Planirani broj učesnika: do 50

Teme:

- Aktuelna praksa sudova u vanparničnim postupcima
- Ostavinski postupak
- Uređenje međa
- Utvrđivanje mjesta i vremena rođenja lica

Cilj: Usaglašavanje prakse sudova iz vanparnične oblasti.

Metod: Kombinacija prezentacije, primjera iz prakse i diskusije

Edukativni materijal: materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatore: Edukatore CEST-a i/ili identificirane sudije

15.2. SEMINAR: „ODUZIMANJE I VRAĆANJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI S OSVRTOM NA ZADRŽAVANJE LICA U ZDRAVSTVENOJ USTANOVI“

Mjestoi datum održavanja: Sarajevo, 15. septembra 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: Sudije prvostepenih sudova

Planirani broj učesnika: do 50

Teme:

- Zadržavanje lica u zdravstvenoj ustanovi
- Prisilna hospitalizacija
- Ograničavanje osnovnih ljudskih prava, prava na slobodu kretanja..

Cilj: Usaglašavanje neujednačene prakse sudova u navedenom postupku, te poseban akcenat na zadržavanje lica u zdravstvenoj ustanovi imajući u vidu da je prisilna hospitalizacija složeno medicinsko i pravno pitanje, te sa aspekta prava, prisilna hospitalizacija otvara niz etičkih i pravnih dilema, jer u svojoj osnovi podrazumijeva ograničavanje osnovnih ljudskih prava poput prava na ličnu slobodu, prava na slobodu kretanja, ali i prava koja građani imaju u skladu sa posebnim propisima, poput prava na odbijanje medicinske mjere ili prava na samovoljno napuštanje zdravstvene ustanove

Metod: Kombinacija prezentacije, primjera iz prakse i diskusije

Edukativni materijal: materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatori: Edukatori CEST-a i/ili identificirane sudije

15.3.SEMINAR: OSTAVINSKI POSTUPAK PRED NOTAROM

Datum održavanja: 23. maja 2023. godine

Mjesto održavanja: Banjaluka

Broj učesnika: do 50

Oblik obuke: decentralizovana

Metod: kombinacija prezentacije i diskusija sa praktičnim primjerima iz prakse

Organizator: CEST RS i CEST FBiH

Potencijalni edukatori: Stalni edukatori CEST-ova

Ciljne grupe: sudije raspoređene na relevantnim referatima u sudovima i notari

Teme:

- Postupanje notara u ostavinskom postupku
- Unapređenje rada na ostavinskim predmetima

Cilj seminara: Tema predložena od strane više pravosudnih institucija u Republici Srpskoj i time prepoznata kao aktuelna i značajna za Program CEST-a u 2023. godini. VSTS BiH je u Prijedlogu obuka za 2023. godinu naznačio da se ova obuka održi kao zajednička aktivnost za sudije i notare, zbog unapređenja rada na ostavinskim predmetima.

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost sa CEST-om RS-a

15.4. SEMINAR: „POSTUPAK UPISA U MATIČNE KNJIGE ROĐENIH NA OSNOVU SUDSKE ODLUKE“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 04. aprila 2023. godine

Trajanje: 1 dana

Ciljna grupa: Sudije

Planirani broj učesnika: do 50

Teme:

- Utvrđivanje mjesta i vremena rođenja lica
- Upis u matične knjige rođenih
- Osvrt na djecu i maloljetnike koji dolaze sa područja stranih ratišta/postupanja u praksi
- Aktuelna praksa općinskih sudova

Cilj: Usaglašavanje prakse sudova iz vanparnične oblasti.

Metod: Kombinacija prezentacije, primjera iz prakse i diskusije

Edukativni materijal: materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatori: Edukatori CEST-a i

16. UPRAVNO PRAVO

16.1 OKRUGLI STOL: "SUDSKA PRAKSA U UPRAVNIM SPOROVIMA"

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 08. i 09. juna 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije koje rješavaju upravne sporove u F BiH

Planiran broj

učesnika: 20

Teme:

- Praksa Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (sa posebnim ovrtoom na postupke po pravnim lijekovima)
- Osvrz na čl.4. stav 3. Zakona o izmjenama i dopunoama Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti boračko invalidske zaštite („Sluzbene novine F BiH“, broj 103/21)
- Aktuelna pitanja iz stambarne oblasti
- Aktuelna pitanja iz poljoprivedne oblasti
- Aktuelna pitanja iz okolišne oblasti

Cilj okruglog stola: Razmjena iskustava i ujednačavanje sudske prakse u upravnoj oblasti

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

16.2. SEMINAR: "AKTUELNA PITANJA IZ UPRAVNE OBLASTI"

Mjesto i datum održavanja:	Sarajevo, 09. i 10. oktobra 2023. godine
Trajanje:	2 dana
Ciljna grupa:	sudije koje rješavaju upravne sporove u F BiH
Planiran broj učesnika:	20

Teme:

- Praksa Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (sa posebnim ovrtnom na postupke po pravnim lijekovima)
- Vanredno preispitivanje sudske odluke- pitanje nadležnosti
- Aktuelna pitanja iz član 8. ZUP-a i čl.39. ZUS-a – obrzloženje presude
- Aktuelna pitanja iz poreske oblasti
- Aktuelna pitanja iz penzione oblasti

Cilj okruglog stola: Razmjena iskustava i ujednačavanje sudske prakse u upravnoj oblasti

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora, slučajevi iz prakse

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

17.PORODIČNO PRAVO

17.1.OKRUGLI STOL: "AKTUELNA PITANJA IZ PORODIČNOG PRAVA"

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 11. i 12. maja 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije

Planiran broj učesnika: 30

Teme seminara:

- Dijete u međunarodnom privatnom pravu i praksa Suda EU
- Mjerodavno pravo, međunarodna nadležnost sudova, priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka
- Standard najbolji interes djeteta
- Ostvarivanje roditeljskog staranja u slučaju odvojenog/zajedničkog života roditelja
- Oduzimanje roditeljskog staranja i oduzimanje roditelju prava da živi sa djetetom
- Postupak u porodičnim sporovima (izdržavanje, dodjela djece, izvršenja, saslušanje djece, učešće Centara za socijalni rad)
- Izvršenje odluka iz porodične oblasti- aktuelna praksa

Cilj okruglog stola: Razmjena iskustava i aktuelizacija pitanja iz oblasti
porodičnog prava

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a i UNICEF-a

Aktivnost će biti realizovana u saradnji s UNICEF-om u okviru Projekta

17.2 SEMINAR: "MEĐUNARODNA RODITELJSKA OTMICA DJETETA"

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 30. i 31. oktobra 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: sudije porodičnog i vanparničnog referata

Planiran broj učesnika: 25-30

Teme:

- Međunarodna otmica djeteta- pravni okvir nezakonitog odvođenja i zadržavanja djeteta
- sudska praksa Suda EU, ESLJP I domaćih sudova
- Povjera malodobne djece roditelju koji živi u inostranstvu i provođenje sudske odluke

Cilj seminara: Unaprijediti postojeća znanja i vještine učesnika, koje mogu doprinijeti učinkovitijem rješavanju slučajeva nezakonitog prekograničnog odvođenja i zadržavanja djeteta sa kojim se susreću u praksi.

Metod: predavanja i diskusija

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: stalni edukatori CEST-a i CEST RS

18. MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO

18.1. SEMINAR: „PRIZNANJE I IZVRŠENJE STRANIH SUDSKIH ODLUKA – DOMAĆA PRAKSA I MEĐUNARODNI TRENDovi“

Datum održavanja: 31. marta 2023. godine

Mjesto održavanja: biće naknadno utvrđeno

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: Sudije

Teme seminara:

- Razlika između izvršenja stranih sudskih i stranih arbitražnih odluka
- Pravilno utvrđivanje međunarodne nadležnosti
- Tumačenje i pravilno razumijevanje hijerarhijskog odnosa domaćih izvora i međunarodnih sporazuma

Cilj seminara: Predstaviti evoluciju međunarodnih trendova u priznanju i izvršenju stranih sudskih odluka, te analizirati postojeću praksu u BiH i regionu

Metod: predavanja i interaktivne studije slučaja

Edukatore: stalni edukatori CEST-a i CEST RS

Edukativni materijal: powerpoint i studije slučaja

19. PROFESIONALNA ETIKA

19.1. ONLINE OBUKA: OBUKA O ETICI, INTEGRITETU I SPREČAVANJU SUKOBA INTERESA ZA NOSIOCE PRAVOSUDNE FUNKCIJE

Način održavanja: online putem distance learning platforme CEST F BIH

Trajanje: 1 dan (obuku je moguće pohađati svojom dinamikom, sa prekidima po potrebi i nastavkom od mjesta prekida)

Vrijeme održavanja: Obuku će biti moguće pohađati prema rasporedu institucija koje u 2022. godini nisu bile obuhvaćene obukom i periodu određenom u toku godine za nosioce pravosudnih funkcija svake institucije Centri će tokom čitave godine dostavljati poziv sa vremenskim rokom u kome će biti moguće završiti online obuku svakoj pravosudnoj instituciji. Vremenski rokovi za završiti online modul biće najmanje 15 dana.

Uz prethodnu prijavu institucije CEST F BIH će kreirati i dostaviti svakom nosiocu pravosudne funkcije pristupne podatke za dsistanece learning platformu, kako bi mogli pristupiti i završiti onlline obuku

Ciljna grupa: sudije, tužioc i stručni saradnici sa pravosudnim ovlastima

Cilj obuke: Podsjećanje na etičke principe koji se odnose na nosioce pravosudne funkcije.

Moduli i teme obuke:

1. Nezavisnost pravosuđa i nezavisnost nosioca pravosudne funkcije
2. Nepristrasnost nosioca pravosudne funkcije
3. Sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu
4. Integritet i dolično ponašanje nosioca pravosudne funkcije
5. Odgovornost prema poslu nosioca pravosudne funkcije
6. Stručnost nosioca pravosudne funkcije.

Obuka sadrži i kvizove sa pitanjima za podsjećanje na informacije iz pojedinačnih modula. Obuka se završava evaluacijom, koja predstavlja završni dio obuke i bez koje nije moguće završiti obuku.

Online modul obuke o etici i integritetu razvijen je u okviru USAID-ovog Projekta Pravosuđe protiv korupcije u Bosni i Hercegovini

19.2. SEMINAR: „DISCIPLINSKI POSTUPAK I PRAKSA“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 27. septembra 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sve sudije i tužioci

Broj učesnika: 30

Teme: biće dogovorene u saradnji sa CEST-ovima i edukatorima

Vrsta obuke: fakultativna obuka na osnovu prijave rukovodioca institucije

Cilj: Upoznati nosioce pravosudnih funkcija sa načinom rada UDT-a i disciplinskih komisija VSTV-a, kao i disciplinskom praksom

Metoda obuke: PP prezentacija, predstavljanje predmeta iz prakse, diskusija;

Edukatore: predstavnik UDT-a/članovi disciplinskih komisija VSTV-a

Zajednička aktivnost CEST F BIH I CEST RS-a i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH

19.3.SEMINAR: „STANDARDI PROFESIONALNE ETIKE ZA SUDIJE U BIH“

Mjesto održavanja: biće naknadno utvrđeno

Datum održavanja: 19. aprila 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sve sudije

Broj učesnika: 30

Teme: biće dogovorene u saradnji sa CEST-ovima i edukatorima

Cilj: Omogućiti razmjenu informacija i diskusije o aktuelnim pitanjima sa što više praktičnih primjera i dilema iz života (npr. podnošenje finansijskih izvještaja, korištenje društvenih mreža)

Vrsta obuke: fakultativna obuka na osnovu prijave rukovodioca institucije

Metoda obuke: predstavljanje predmeta iz prakse, diskusija;

Edukatore: stalni edukatori CEST-a

19.4.SEMINAR: „STANDARDI PROFESIONALNE ETIKE ZA TUŽIOCE U BIH“

Mjesto održavanja: biće naknadno utvrđeno

Datum održavanja: 11. maja 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: svi tužioci

Broj učesnika: 30

Teme: biće dogovorene u saradnji sa CEST-ovima i edukatorima

Vrsta obuke: fakultativna obuka na osnovu prijave rukovodioca institucije

Cilj: Omogućiti razmjenu informacija i diskusije o aktuelnim pitanjima sa što više praktičnih primjera i dilema iz života (npr. podnošenje finansijskih izvještaja, korištenje društvenih mreža)

Metoda obuke: predstavljanje predmeta iz prakse, diskusija;

Edukatori: stalni edukatori CEST-a

19.5. RADIONICA: SEKSUALNO UZNEMIRAVANJE-ZAKONSKA RJEŠENJA I PRAVOSUDNI ODGOVOR“

Mjesto i datum održavanja: Mostar, 17. februar 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: Sudije i tužioci (prioritet u prijavljivanju/pozivanju će imati sudije/tužioci koji nisu bili panela za razmatranje sudske prakse seksualnog uznemiravanja u BiH, koje je organizovala Atlantska inicijativa)

Planiran broj učesnika: 25-30

Teme:

- Oblici seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja
- Uzroci i teorije o seksualnom uznemiravanju
- Zakonski okvir u Bosni i Hercegovini i primjena zakona
- Razmatranje predmeta seksualnog uznemiravanja
- Iznuđivanje seksa sa pozicije moći kao koruptivno krivično djelo
- Simulacija suđenja u okviru manjih grupa – identificiranje problema,

rješavanje problema i donošenje odluke

Cilj radionice:

Upoznavanje učesnika sa kompleksnom problematikom seksualnog uznemiravanja u pravosuđu. Kroz ovu radionicu učesnici će steći nova znanja korisna u procjeni slučajeva seksualnog uznemiravanja te razmatrati izazove s kojima se nosioci pravosudnih funkcija susreću u predmetima seksualnog uznemiravanja

Metod: interaktivni, uključujući simulaciju mogućih situacija i analize primjera neželjenog ponašanja

Edukativni materijali: analiza „Seksualno uznemiravanje-zakonska rješenja i pravosudni odgovor“, koju je izradila Atlantska inicijativa uz pomoć sudija i tužilaca

Edukatori: Edukatori CEST-a F BiH

20. OBUKE ZA SUDSKI I TUŽILAČKI MENADŽMENT

20.1.SEMINAR: ULOGA PREDsjedNIKA SUDOVA I GLAVNIH TUŽILACA U OČUVANJU INTEGRITETA PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA

Odlukom o odobravanju programa početne obuke i stručnog usavršavanja VSTV BiH, navedeni seminar je obavezan za rukovodioce pravosudnih institucija koji nisu prošli ovu obuku u perthodnim godinama.

Cilj: Jačanje integriteta i podizanje standarda ponašanja. Razmjeniti informacije i identifikovati najbolje prakse u vezi razvijanja sistema kontrole rada i odgovornosti NPF i uposlenika, prepoznavanje rizika i utvrđivanje mjera za njihovo sprečavanje. Raspraviti pitanja koja se odnose na planove integriteta, sukob interesa, izuzeća u postupcima, ulogu edukacije u očuvanju integriteta, sigurnost, korištenje i povjerljivost informacija, kako unutar, tako i izvan pravosudne institucije, i sl.;

Mjesto i datum održavanja: 22. i 23. maja 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: rukovodioci pravosudnih institucija koji nisu prošli navedenu obuku;

Broj učesnika: 35

Teme:

- Razmjeniti informacije i identifikovati najbolje prakse u vezi razvijanja sistema kontrole rada i odgovornosti NPF i uposlenika, prepoznavanje rizika i utvrđivanje mjera za njihovo sprečavanje;
- Raspraviti pitanja koja se odnose na planove integriteta, sukob interesa, izuzeća u postupcima,
- uloga edukacije u očuvanju integriteta, sigurnost i korištenje i povjerljivost informacija

Vrsta obuke: obavezna obuka samo za rukovodioce pravosudnih funkcija koji nisu prošli navedenu obuku;

Metod obuke: PP prezentacija, planovi integriteta, dobre i loše prakse, diskusija;

Edukatore: rukovodioci pravosudnih institucija

20.2. SEMINAR: „ELEKTRONSKI ALATI ZA MENADŽERE“

Odlukom o odobravanju programa početne obuke i stručnog usavršavanja VSTV BiH, navedeni seminar je obavezan za nove rukovodioce pravosudnih institucija koji nisu prošli ovu obuku u perthodnoj godini.

Mjesto datum održavanja: Sarajevo, 09. maja 2023. godine

Cilj: Obučiti rukovodioce i sekretare pravosudnih institucija za pravilnu primjenu CMS-a/TCMS-a, te za korištenje njegovih naprednih funkcija.

Trajanje: 1 dan;

Ciljna grupa: predsjednici sudova/glavni tužioci, zamjenici glavnih tužilaca, predsjednici sudskih i tužilačkih odjeljenja, sekretari sudova/tužilaštava

Broj učesnika: 30;

Teme: Primjena pravilnika o CMS-u i TCMS-u, uključujući odredbe o provjeri tačnosti i ažurnosti unosa;

Predstavljanje naprednih funkcionalosti CMS-a/TCMS-a;

Predstavljanje novih funkcionalnosti CMS-a/TCMS-a;

Kreiranje specijalizacije za dodjelu predmeta;

Sistem za izvještavanje i podršku odlučivanju i kvalitet podataka na kojima se izvještaji baziraju (SIPO);

Izvještavanje o radu institucija prema VSTV-u i dr.;

Sistem videokonferencija u poslovanju sudova i tužilaštava.

Metod obuke: kombinacija prezentacije, praktičnog rada i diskusije;

Edukatore: IKT stručnjaci VSTV-a.

20.3. RADIONICA: PROAKTIVNA ULOGA PREDsjedNIKA SUDOVA⁷

Odlukom o odobravanju programa početne obuke i stručnog usavršavanja VSTV BiH, navedeni seminar je obavezan za nove rukovodioce pravosudnih institucija koji nisu prošli ovu obuku u perthodnim godinama.

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 14.i 15. septembra 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: predsjednici sudova, zamjenici predsjednika i lica zainteresovana za obnašanje ovih funkcija funkcije

Broj učesnika: 20

Teme: Karakteristike dobrog i lošeg menadžera;
Struktura u sudovima, prvostepeni i drugostepeni sudovi;
Osnovni principi organizacije rada suda i sudskih odjela;
Efikasno planiranje rada i komunikacija u sudu između sudskih odjela;

Upravljanje resursima;
Kontrola/nadzor, obaveze i nadležnosti koje proizilaze iz Zakona o sudovima, Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju i odluka VSTV-a;

IKT tehnologije kao upravljački alat;
Strateško planiranje;

Cilj: Razviti menadžerske vještine neophodne za efikasno upravljanje sudovima.

Vrsta obuke: *Odlukom VSTV-a BiH, broj: 12-07-2-1020-1/2021 od 26.2.2021. godine ova obuka postala je obaveznom za predsjednike sudova, po njihovom stupanju na funkciju.*

Metod: interaktivna radionica

Edukativni materijal: edukativni materijali pripremljeni od strane edukatora, nacrti strateških planova koje sudovi razvijaju, te priručnik „Proaktivna uloga predsjednika suda u upravljanju sudom“

Edukatori: autori Priručnika / edukatori CEST-a

---

⁷ Aktivnost je razvijena u okviru IPA 2012 projekta te je utvrđeno da postoji potreba za njenim kontinuiranim održavanjem

20.4. RADIONICA: „SAVREMENO KOMUNICIRANJE S JAVNOŠĆU“

Odlukom o odobravanju programa početne obuke i stručnog usavršavanja VSTV BiH, navedeni seminar je obavezan za nove rukovodioce pravosudnih institucija koji nisu prošli ovu obuku u perthodnim godinama.

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 09. novembra 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: rukovodioci institucija i lica zadužena za obavljanje poslova odnosa s javnošću

Broj učesnika: do 35

Teme: Savremeno komuniciranje s javnošću, javna sfera i javno mnijenje; Liderstvo i imidž rukovodilaca institucija i nosilaca pravosudnih funkcija;

Pripreme za nastup u javnosti, oblačenje i ponašanje na javnom mjestu;

Krizno komuniciranje, ponašanje i etika;

Lobiranje i odnosi sa javnošću;

Iskustva rada institucija s medijima; Radionice pisanja saopštenja za javnost, održavanja konferencija za novinare, javnog nastupa, simulacije intervju i davanje izjava za medije.

Cilj: Upoznati učesnike o značaju strateškog i proaktivnog komuniciranja radi postizanja veće transparentnosti pravosuđa i vraćanja povjerenja javnosti u rad pravosudnih institucija, uključujući potrebe organiziranja i učešća na konferencijama za novinare, komuniciranje putem interneta i drugo. Predstaviti sve aspekte komuniciranja sa javnošću sa posebnim osvrtom na savremene kanale komunikacije i njihove karakteristike. Pripremiti rukovodioce institucija i relevantne osobe za javne nastupe.

Vrsta obuke: obavezna za nove rukovodioce i nove sekretare sudova/ tužilaštava

Metod: interaktivna obuka

Materijal: prezentacije edukatora, dokument Kontrolna lista korištenja komunikacijskih alata razvijena od strane VSTV-a BiH

Organizatori: CEST RS i VSTV BiH

Edukatori: edukatori CEST-a i VSTV-a BiH

20.5. RADIONICA: VJEŠTINE KOMUNICIRANJA, TIMSKI RAD/LIČNO LIDERSTVO⁸

Datumi održavanja:

Prva grupa radionica u dva dana: 10. i 11. maj 2023. godine

Druga grupa radionica u dva dana: 27. i 28. septembra 2023. godine

Trajanje: 2 dana,

Ciljna grupa: rukovodioci u pravosudnim institucijama, te osobe koje žele obavljati rukovodne funkcije, te ostale sudije i tužioci; savjetuje se homogenost grupe, u smislu da su rukovodioci s rukovodiocima, a potencijalni rukovodioci zasebna grupa;

Broj učesnika: 12;

Cilj: Poboljšati saradnju i komunikaciju unutar pravosudnih institucija, podići svijest o postojanju zajedničkih ciljeva u instituciji, te pokrenuti kulturu otvorene komunikacije i timskog rada. Upoznati učesnike sa psihološkim aspektima upravljanja i rada u grupi na principima C.G. Junga.

Teme: Introspekcija i prepoznavanje različitih tipova ličnosti po Carl Gustav Jungu

Stilovi komuniciranja;
Lična i timska djelotvornost;
Timski rad i komunikacija u vašoj instituciji;
Johari prozor;
Intervizija;
Timski rad i liderstvo;
Vježbe komunikacije i davanja povratne informacije.

Metod: interaktivni rad, predavanje, prezentacije, timske vježbe, pojedinačni testovi;

Materijali: edukativni materijali razvijeni od edukatora (prezentacije, testovi, interaktivni materijali, video snimci); Stephen Covey: „7 navika izuzetno djelotvornih ljudi“, C.G. Jung: „Lični izbori“;

Edukatori: edukatori koji su prošli edukaciju edukatora u okviru Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa II)

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u F BiH, RS i Pravosudne komisije BD BiH.

---

⁸ Program obuke i edukativni materijali razvijeni su u okviru Projekta unapređenja efikasnosti pravosuđa II (PUEP II), 2019-2021.

20.6.OKRUGLI STO „AKTUELNA PITANJA ZA RUKOVODIOCE PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA“

Datum održavanja: 04. oktobra 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: rukovodioci provosudnih institucija;

Broj učesnika: 30

Cilj: Omogućiti razmjenu informacija između rukovodilaca pravosudnih institucija sa što više praktičnih primjera i dilema iz života, radi jedinstvenog postupanja i usaglašavanja prakse. Akcenat će biti stavljen na pitanja koja su predsjednici sudova i glavni tužioc i nominovali kroz anketu o njihovim potrebama za obukom.

Teme:

- zakoni o izvršenju krivičnih sankcija, sa posebnim osvrtom na veću primjenu izdržavanja pravomoćno izrečene kazne zatvora kao kućni zatvor sa elektronskim nadzorom;
- kako obezbjediti dosljednu primjenu pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju, pravilnika o načinu i uslovima čuvanja materijalnih dokaza, načina, postupka i rokova uništavanja pravomoćno oduzetih dokaza, i drugih pravnih propisa i akata;
- problemi u primjeni propisa u slučaju neusklađenosti odredaba

Metod obuke: predstavljanje slučajeva iz prakse, diskusija;

Moderatori: prema dogovoru sa CEST-ovima i PKBD

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u F BiH, RS i Pravosudne komisije BD BiH.

20.7. SEMINAR: „IZGRADNJA LIDERSKIH I UPRAVLJAČKIH KAPACITETA U PRAVOSUDNIM INSTITUCIJAMA“

Odlukom o odobravanju programa početne obuke i stručnog usavršavanja za 2023. godinu broj: 07-13-3-72/2023 od 17.01.2023. godine VSTV BiH, navedeni seminar je obavezan za nove rukovodioce pravosudnih institucija koji to nisu prošli prethodnih godina.

Datum održavanja: biće naknadno utvrđen

Trajanje: 2 dana;

Ciljna grupa: predsjednici sudova/glavni tužioci, zamjenici glavnih tužilaca, predsjednici sudskih i tužilačkih odjeljenja, sekretari sudova/tužilaštava

Vrsta obuke: Obuka je obavezna za nove rukovodioce i nove sekretare sudova / tužilaštava.

Broj učesnika: 30;

Teme: Proces poslovnog planiranja uključujući sistem finansijskog upravljanja i kontrole, te planiranje i izradu prijedloga budžeta i rebalansa budžeta;

Izrada Planova rješavanja predmeta (godišnjih i kvartalnih), te njihove realizacije i provodjenja eventualnih mjera od strane rukovodilaca, u

Slučaju neprovođenja tih Planova ili odstupanja od istih;

Izrada i realizacija godišnjih Programa rada;

Izrada i praćenje provedbe planova integriteta;

Predstavljanje HRMIS sistema za upravljanje ljudskim resursima u sudovima i tužilaštvima.

Cilj: Razviti vještine liderstva, planiranja i upravljanja, te upoznati rukovodioce i sekretare pravosudnih institucija o prednostima korištenja HRMIS sistema

Metod obuke: kombinacija prezentacije, praktičnog rada i diskusije;

Edukatori: rukovodioci pravosudnih institucije, IKT stručnjaci VSTV-a, te sekretari aktivno uključeni u korištenju HRMIS sistema

RAZVOJ SISTEMA MENTORSTVA U SUDOVIMA I TUŽILAŠTVIMA

20.8. KONFERENCIJA KONSULTATIVNIH TUŽILACA

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 17. novembra 2023. godine

Trajanje: 1 dan;

Ciljna grupa: konsultativni tužioci;

Broj učesnika: u skladu sa prostornim kapacitetima

Teme: Izazovi u radu sa novoimenovanim tužiocima – razmjena iskustava;

Primjena smjernica za rad konsultativnih tužilaca;

Način izvještavanja o radu i identifikacija tema za dalje obuke novoimenovanih tužilaca;

Cilj: razmjeniti iskustva u radu konsultativnih tužilaca sa novoimenovanim tužiocima, identifikovati dobre i loše prakse, kako odgovoriti na izazove u radu sa novoimenovanim tužiocima, te kako unaprijediti ovaj proces;

Metod: kombinacija prezentacije, praktičnog rada i diskusije;

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u F BiH, RS i Pravosudne komisije BD BiH.

20.9. RADIONICE ZA SUDIJE MENTORE

Trajanje: 5 dana za tri modula, i to :

Modul 1: Obuka za sudije mentore (opći dio),

Modul 2: Obuka za sudije mentore (vještine vođenja ročišta/rasprave – metoda video snimanja) i

Modul 3: Dan sudija mentora.

Broj radionica: po potrebi

Ciljna grupa: sudije mentori koji su odlukom predsjednika suda imenovani na listu mentora

Cilj: Obučiti novoimenovane sudije mentore za pravilno provođenje programa mentorstva, uvažavajući sve osobenosti sudijske funkcije, s fokusom na nezavisnost i samostalnost

Broj učesnika: 12

Teme:

Modul 1: OBUKA ZA SUDIJE MENTORE (OPĆI DIO)

Šta čini dobrog mentora;

Uloga i položaj sudije mentora i mentorisanog - novoimenovanog sudije/stručnog saradnika;

Filozofija učenja i različite metode učenja;

Šta čini stimulirajuće okruženje za učenje;

Vještine podučavanja;

Kako se nositi s otporom;

Vještine pružanja povratnih informacija (feedback);

Promatranje – razlika između činjenica i mišljenja;

Razlike između vrednovanja i procjene;

Pravilnik o mentorstvu za novoimenovane sudije i stručne saradnike koje imenuje VSTV BiH;

Okvirni program mentorstva:

a) organizacija posla;

b) sudijske vještine pripreme i održavanja ročišta;

c) tehnike izrade sudske odluke

d) upoznavanje sa stavovima sudske prakse.

MODUL 2: OBUKA ZA SUDIJE MENTORE (VJEŠTINE VOĐENJA ROČIŠTA/RASPRAVE – METODA VIDEO SNIMANJA)

Verbalna i neverbalna komunikacija u sudnici

Moć samouvida

Uloga mentora u realizaciji metode video snimanja

Pravila pružanja povratnih informacija

Kako primijeniti metodu (tok postupka) – praktična vježba

MODUL 3: DAN SUDIJA MENTORA

Iskustva u provođenju programa mentorstva;

Utjecaj na kvalitet rada novoimenovanih;

Kako se nositi s otporom novoimenovanih za prihvatanje sugestija mentora;

Granice u mentorskom odnosu;

Mišljenje o napretku novoimenovanog – kako biti objektivan

Metod: interakcija, predavanje, prezentacije, timske vježbe

Materijal: materijali razvijeni od strane edukatora (prezentacije, testovi, interaktivni materijali), Pravilnik o mentorstvu za novoimenovane sudije i stručne saradnike koje imenuje VSTV BiH sa Okvirnim programom mentorstva

Edukatori: edukatori CEST-ova koji su prošli edukaciju edukatora u okviru Projekta unapređenja kvaliteta pravosuđa

21. POSEBNE TEME:

21.1. SEMINAR: „SIGURNOST NOSITELJA PRAVOSUDNIH FUNKCIJA“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 28. aprila 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Ciljna grupa: sudije i tužioci

Planirani broj učesnika: 40

Teme:

- Sigurnost i zaštita sudija, tužitelja, članova njihovih porodica
- Zaštita svjedoka pred pravosudnim institucijama u Bosni i Hercegovini (zaštita svjedoka pod prijetnjom, ugroženih svjedoka i svjedoka sa punim mjerama zaštite (anonimnih svjedoka)

Cilj: Analiziranje ove teme je od velikog značaja za stvaranje većeg stepena sigurnosnog ambijenta u radu pravosudnih institucija i nositelja pravosudnih funkcija, kao i nezavisnost, nepristrasnost i efikasan rad pravosuđa u cjelini

Metod: interaktivna obuka

Edukativni materijali: Materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatori: edukatori angažovani od strane CEST-a

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u F BiH, RS i Pravosudne komisije BD BiH u saradnji sa Sudskom policijom F BiH.

21.2. MATRA PROJEKAT - OBUKA: „RAZMJENA ISKUSTAVA O PRAVOSUDNOJ ETICI, INTEGRITETU I PROCEDURALNOJ EFIKASNOSTI IZMEĐU PREDSTAVNIKA PRAVOSUĐA BOSNE I HERCEGOVINE, CRNE GORE I SRBIJE“

Mjesto i datum održavanja: biće naknadno definisano

Trajanje: 3X1 dan

Ciljna grupa: sudije i tužioci

Planirani broj učesnika: 5

Teme:

- Stručna efikasnost;
- Etika i integritet;
- Unapređenje vještina i integriteta unutar pravosudnih institucija

Metod: interaktivna obuka

Edukativni materijali: Materijali razvijeni od strane edukatora

Aktivnost će biti realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u F BiH, RS i Pravosudne komisije BD BiH pri realizaciji MATRA PROJEKTA „Razmjena iskustava o pravosudnoj etici, integritetu i proceduralnoj efikasnosti između predstavnika pravosuđa Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Srbije.

Napomena: Na navedenu aktivnost će se pozivati učesnici putem posebnog poziva institucijama, pojedinačna prijava učesnika nije moguća.

21.3. RADIONICA: JAVNI NASTUP PRED KAMERAMA I PUBLIKOM

Mjesto održavanja: Sarajevo ili Igman

Trajanje: 2 dana

Datum održavanja: 18. i 19. maj 2023. godine

Ciljna grupa: Glasnogovornici/službenici za odnose s javnošću partnerskih sudova i tužilaštava USAID-ovog projekta Pravosuđe protiv korupcije (sa sjedištem u Sarajevu, Banja Luci, Zenicu, Bihaću, Mostaru i Tuzli).

Planirani broj učesnika: 30

Teme:

- Priprema za javni nastup, sa fokusom na krizne situacije
- Vježbe za samopouzdanje i pravilan govor tijela
- Praktični rad učesnika pred kamerom
- Mediji i pravosuđe: zajedno u borbi protiv korupcije? (panel diskusija)

Metod: interaktivna obuka

Edukativni materijali: Materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatori: edukatori angažovani od strane CEST-a

Aktivnost će biti realizirana kao zajednička aktivnost CEST FBiH, CEST RS i USAID-ovog projekta “Pravosuđe protiv korupcije u BiH” i Udruženja glasnogovornika tužilaštava u BiH za partnerske sudove i tužilaštva koji imaju sjedište u Zenici, Sarajevu, Mostaru, Banja Luci, Bihaću i Tuzli, te članove Udruženja glasnogovornika u F BiH.

21.4. RADIONICA: KRIZNA KOMUNIKACIJA U SUDOVIMA I TUŽILAŠTVIMA

Mjesto održavanja: Igman

Trajanje: 1 dan

Datum održavanja: 27.01.2023. godine

Ciljna grupa: Glasnogovornici/službenici za odnose s javnošću, sudije i tužioci partnerskih sudova i tužilaštava USAID-ovog projekta Pravosuđe protiv korupcije (sa sjedištem u Sarajevu, Banja Luci, Zenicu, Bihaću, Mostaru i Tuzli).

Planirani broj učesnika: 30

Teme:

- Kako graditi produktivne odnose sa novinarima, naročito u kriznim situacijama?
- Istraživačko novinarstvo kao alat u borbi protiv korupcije
- Korištenje društvenih mreža u pravosuđu u kriznim situacijama
- Implikacije roda u pravosuđu BiH/Kreiranje rodno osjetljivih poruka

Aktivnost će biti realizirana kao zajednička aktivnost CEST FBiH, CEST RS i USAID-ovog projekta "Pravosuđe protiv korupcije u BiH" za partnerske sudove i tužilaštva Projekta koji imaju sjedište u Zenici, Sarajevu, Mostaru, Banja Luci, Bihaću i Tuzli.

21.5. RADIONICA: RETORIČKE VJEŽBE

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 03. april 2023. godine

Trajanje: 1 dan

Broj učesnika: Maksimalno 20

Ciljna grupa: tužioci i sudije

Teme:

- Analiza stanja, potreba i očekivanja učesnika- interaktivni razgovor
- Retorika, retoričke vještine, tehnike
- Vještine komunikacije za bolju efikasnost
- Analiza ishoda, refleksija

Metod: diskusija, interaktivna radionice, razmjena iskustava

Edukativni materijali: Materijali razvijeni od strane edukatora

Edukatori: edukatori angažovani od strane CEST-a

21.6.RADIONICA: „TEHNIKE RJEŠAVANJA STRESNIH SITUACIJA U RADU“

Mjesto održavanja:	Sarajevo
Trajanje:	2 dana
Datumi održavanja:	06. i 07. marta 2023. godine 04. i 05. decembra 2023. godine
Ciljna grupa:	sudije i tužioci
Planiran broj učesnika:	35

Teme:

- Stres i strategije prevladavanja
- Upravljanje stresom
- Sindrom profesionalnog sagorijevanja u pravosuđu i kako se zaštititi
- Ličnost i menadžment, sposobnosti i osobine menadžera, karakteristike perfekcionista, strah od promjena, otvorenost ka novim izazovima, kolektivna kreativnost
- “Mobing” - uzroci pojave mobinga, vrste i stepen reakcije na mobing, ciljevi, karakteristike i posljedice mobinga

Cilj radionice: Cilj radionice je upoznati nosioce pravosudnih funkcija sa strategijama prevladavanja stresa kojem su svakodnevno izloženi, kao i načinima upravljanja stresom.

Metod: interaktivni

Edukativni materijal: radovi edukatora

Edukatori: edukatori CEST-a FBiH

21.7. RADIONICA: KAKO PREPOZNATI STRES I NOSITI SE NA PRIRODAN NAČIN SA ISTIM."

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 28. marta 2023. godine

Trajanje: 1 dan:

Broj učesnika: Maksimalno 30

Teme predavanja:

- Uticaj stresa na mentalno zdravlje i privatni život službenika policije, tužitelja i sudija
- Bitnost razgovora o stresnim događajima sa užom zajednicom i zdravstvenim osobljem
- Trauma i njen efekat na mentalno zdravlje
- Navike koje mogu pomoći i prevenirati posljedice stresa
- Djeljenje iskustava i razgovor o istima

Cilj:

Osvjestiti službenike, tužitelje i sudije o stresu i njegovom uticaju na zdravlje. Upoznati ih i detaljnije im približiti termine: Stresni sindrom, trauma, transgeneracijska trauma, stres i slično. Indirektno, ove radionice će pojačati i humanizaciju rada ovih službenika.

Metod: predavanja, diskusija, interaktivne radionice, razmjena iskustava

21.8. SEMINAR „JASAN I UBJEDLJIV NASTUP U SUDNICI I TUŽILAŠTVU KAO I U KONTAKTU SA MEDIJIMA⁹“

Mjesto i datum održavanja: Sarajevo, 16. i 17. oktobra 2023. godine
Banjaluka, 03. i 04. maja 2023. godine

Trajanje: 2 dana

Ciljna grupa: Glavni tužioci, tužioci, predsjednici sudova sudije, potparoli i glasnogovornici koji nisu ranije prisustvovali navedenoj temi

Planiran broj

učesnika: 16 po seminaru

Teme:

- **Praktičan trening o osnovnim medijskim i komunikacijskim veštinama:**

9

Ovaj seminar odvija se u okviru MATRA programa “Jačanje medijskih sloboda” koji Holandski Helsinški Komitet i Free Press Unlimited sprovode zajedno sa svojim partnerima Centrima za edukaciju sudova i tužilaštava kao i Novinarskim asocijacijama iz Bosne i Hercegovine, Severne Makedonije i Srbije kao i Holadnskim centrom za edukaciju sudova i tužilaštava (Studiecentrum Rechtspleging, SSR), Kancelarijom Tužilaštva, Holandije, (Openbaar Ministerie, OM).

- Pro-aktivna komunikacija pravosudnih organa sa medijima i javnostima;
- Jačanje poštovanja pravosudnih organa i integriteta pravosuđa kroz javne nastupe;
- Pripreme i realizacija medijskih nastupa s fokusom na odabir i prenos informacija koje su značajne za medije, naročito kod slučajeva od velike važnosti za javnost;
- Organizacija različitih inicijativa u cilju jačanja nezavisnosti pravosuđa i povećanja poverenja kod građana i medijskih predstavnika u pravosuđe.

- **Znanje i vještine korištenja društvenih mreža i njihov komunikacijski doprinos**

- Produbljeno razumevanje značaja kontinuiranog i blagovremenog obaveštavanja javnosti i medija o radu pravosuđa i o važnim postupcima;
  - Znanje i veštine komunikacije sa građanima i medijima na društvenim mrežama, kao i preko privatnih naloga;
- Praktični saveti i iskustva upravljanja stranicama na društvenim mrežama.

Ciljevi seminara:

Unaprijediti znanja i vještine sudija i tužilaca, te glasnogovornika u sudovima i tužilaštvima u komunikaciji i saradnji sa medijama. Praktična podrška u implementaciji Komunikacijske strategije VTSV-a BiH 2022-2025.

Upoznati učesnike sa ključnim metodama i tehnikama u komunikaciji u tužilaštvima s medijima.

Identificirati, prezentirati i koristiti ključne elemente javnog nastupa

Metod: interaktivni, radionice i simulacije

Edukativni materijal: materijal razvijen od strane edukatora

Edukatori: edukatori CEST-a FBiH, CEST RS i predstavnici Akademije za edukaciju sudija i tužioca iz Holandije (SSR)

Napomena: aktivnost će bit realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH i Republici Srpskoj

21.9. NAPREDNA OBUKA „ENGLISKI JEZIK ZA PRAVNIKE“

Mjesto održavanja:	Sarajevo
Trajanje:	2 dana
Datum održavanja:	23. i 24. novembra 2023. godine
Ciljna grupa:	sudije i tužioci koji su već na komunikacijskom nivou engleskog jezika
Planiran broj učesnika:	30
Cilj seminara:	unapređenje znanja stručnog pravnog engleskog jezika
Metod:	predavanja i vježbe
Edukativni materijal:	radovi edukatora
Edukatori:	edukatori CEST-a FBiH

22. EDUKACIJA EDUKATORA

Edukacija edukatora namijenjena je isključivo edukatorima Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine i Centra za edukaciju sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj.

Obaveze edukatora obuhvataju učešće u ovom obliku stručnog usavršavanja te se učestvovanje na ovim obukama uračunava u obavezne dane edukacije.

Program početne obuke i program stručnog usavršavanja u 2023. godini realizovat će se po temama razrađenim po pravnim oblastima. U tom smislu, neophodno je vršiti obuku sudija/tužilaca i drugih pravnih eksperata usmjereno na pitanja iz odgovarajuće pravne oblasti, kao i metodologije prenošenja znanja odraslima i učenja na daljinu. Obukom manjih grupa stručnjaka, koji će kasnije edukovati učesnike seminara, povećava se efekat date obuke. Edukatori trebaju imati specijalne vještine i više stručnosti u relevantnoj pravnoj oblasti.

Centri za edukaciju sudija i tužilaca organizovat će obuke za edukatore u 2023. godini u skladu sa potrebama realizacije Programa početne obuke i programa stručnog usavršavanja. Obuke edukacije edukatora iz različitih oblasti biće održavane tokom cijele godine. Neke od predviđenih će biti navedene u programu, a neke će se realizirati tokom cijele godine.

22.1. TEMA: „EDUKACIJA EDUKATORA IZ OBLASTI KORUPCIJE“

Mjesto održavanja: Po dogovoru

Trajanje obuke: 3 dana

Vrijeme održavanja: 10.-12. maja 2023. godina

Ciljna grupa: tužioci, sudije i ovlaštena službena lica koji su prošli specijalističku obuku iz oblasti korupcije i dobili certifikate

Cilj obuke: Unapređenje znanja i vještina za provođenje internih edukacija u matičnim institucijama iz oblasti korupcije

Edukativni materijal: Materijali edukatora

Organizatori obuke: Projekat jačanja tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa VSTS BiH, Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca RS i Centar za edukaciju sudija i tužilaca F BiH

22.2. TEMA: „EDUKACIJA EDUKATORA IZ OBLASTI PRIVREDNOG I ORGANIZOVANOG KRIMINALA“

Mjesto održavanja: biće naknadno utvrđeno

Trajanje obuke: 3 dana

Datum održavanja: 17.-19. maja 2023. godina

Ciljna grupa: tužioci, sudije i ovlaštena službena lica koji su prošli specijalističku obuku iz oblasti privrednog i organizovanog kriminala i dobili certifikate

Cilj obuke: Unapređenje znanja i vještina za provođenje internih edukacija u matičnim institucijama iz oblasti privrednog i organizovanog kriminala

Edukativni materijal: Materijali edukatora

Organizatori obuke: Projekat jačanja tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa VSTS BiH, Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca RS i Centar za edukaciju sudija i tužilaca FBiH

22.3. TEMA: „EDUKACIJA EDUKATORA IZ OBLASTI VISOKOTEHNOLOŠKOG/KIBERNETIČKOG KRIMINALA“

Mjesto održavanja: biće naknadno utvrđeno

Trajanje obuke: 3 dana

Datum održavanja: 24. – 26. maja 2023. godina

Ciljna grupa: tužioci, sudije i ovlaštena službena lica koji su prošli specijalističku obuku iz oblasti visokotehnološkog/kibernetičkog kriminala i dobili certifikate

Cilj obuke: Unapređenje znanja i vještina za provođenje internih edukacija u matičnim institucijama iz oblasti visokotehnološkog/kibernetičkog kriminala

Edukativni materijal: Materijali edukatora

Organizatori obuke: Projekat jačanja tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa VSTS BiH, Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca RS i Centar za edukaciju sudija i tužilaca FBiH

23. UČENJE NA DALJINU/E-UČENJE

Evropski program edukacije o ljudskim pravima za pravne stručnjake (HELP) podržava države članice Vijeća Evrope u provedbi Evropske konvencije o ljudskim pravima na nacionalnoj razini, u skladu s Preporukom Komiteta ministara (2004.) 4, Deklaracijom iz Interlakena iz 2010., Deklaracijom iz Brightona iz 2012. i Deklaracijom iz Brisela iz 2015. godine i to jačanjem sposobnosti sudija, tužilaca i advokata u svih 47 država članica da primjenjuju Konvenciju u svom svakodnevnom radu.

U okviru zajedničke inicijative Evropske unije i Vijeća Evrope planirano je održavanje nekoliko online obuka putem HELP platforme iz različitih pravih oblasti.

23.1. E-UČENJE: „UVOD U EVROPSKU KONVENCIJU O LJUDSKIM PRAVIMA“

Trajanje: 6 sati

Mjesto: online

datum održavanja pripremnog sastanka: biće naknadno dogovoren

Ciljna grupa: novoimenovani sudije i tužioci, stručni saradnici i savjetnici

Metod: elektronsko učenje na daljinu uz tutora u trajanju od 6 sati.

Eduikator: HELP tutor (edukator Vijeća Evrope iz Bosne i Hercegovine/Centra za edukaciju sudija i tužilaca)

Aktivnosti se realiziraju u okviru zajedničkog Programa Evropske unije i Vijeća Evrope “HELP in the Western Balkans”

23.2. E-UČENJE: „ZAŠTITA PODATAKA I PRAVO NA PRIVATNOST“

Trajanje: 4 sedmice, prva polovina 2023. godine

Mjesto: online obuka

Datum održavanja pripremnog sastanka: datum će biti naknadno određen o čemu će blagovremeno biti obaviješteni prijavljeni učesnici.

Ciljna grupa: sudije i tužioci, stručni saradnici i savjetnici, pripravnici.

Metod: elektronsko učenje na daljinu uz tutora u trajanju od 4 sedmice.

Edukator: HELP tutor (edukator Vijeća Evrope iz Bosne i Hercegovine/Centra za edukaciju sudija i tužilaca)

23.3.E-UČENJE: „MEĐUNARODNA SARADNJA U KRIVIČNIM STVARIMA“

Trajanje: 4 sedmice, druga polovina 2023. godine

Mjesto: online obuka

Datum održavanja pripremnog sastanka: datum će biti naknadno određen o čemu će blagovremeno biti obaviješteni prijavljeni učesnici.

Ciljna grupa: sudije i tužioci, stručni saradnici i savjetnici, pripravnici.

Metod: elektronsko učenje na daljinu uz tutora u trajanju od 4 sedmice.

Edukator: HELP tutor (edukator Vijeća Evrope iz Bosne i Hercegovine/Centra za edukaciju sudija i tužilaca)

23.4.E-UČENJE: „FARMACEUTSKI KRIMINAL I KONVENCIJA MEDICRIME“

Trajanje: 6 sedmica

Mjesto: online obuka

Datum održavanja pripremnog sastanka: datum će biti naknadno određen o čemu će blagovremeno biti obaviješteni prijavljeni učesnici.

Ciljna grupa:

Metod:

Edukator: HELP tutor (edukator Vijeća Evrope iz Bosne i Hercegovine/Centra za edukaciju sudija i tužilaca)

23.5. E-UČENJE: „TRGOVINA LJUDIMA“

Trajanje: 10 sedmica, u periodu mart -juli 2023. godine

Mjesto: online

Datum održavanja pripremnog sastanka: mart 2023.godine

Sastanak se održava u cilju upućivanja polaznika i registracije na HELP platformu Vijeća Evrope za edukaciju iz ljudskih prava pravnih stručnjaka.

Ciljna grupa: sudije i tužioci, stručni saradnici i savjetnici, inspektori rada

Metod: elektronsko učenje na daljinu uz tutora u trajanju do 10 sedmica.

Edukator: HELP tutor (edukator Vijeća Evrope iz Bosne i Hercegovine/Centra za edukaciju sudija i tužilaca)

Aktivnosti se realiziraju u okviru projekta "Jačanje odgovora na trgovinu ljudima i zaštita žrtava trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini" a provodi ga Vijeće Evrope

23.6.E-UČENJE: „ OSNOVNA OBUKA O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI “

Trajanje: 140 minuta, u periodu januar - decembar 2023

Mjesto: online obuka

Datum održavanja pripremnog sastanka: datum će biti naknadno određen o čemu će blagovremeno biti obaviješteni prijavljeni učesnici.

Ciljna grupa: sudije, tužioci kao i svi zaposleni u pravosuđu, uključujući nesudsko osoblje.

Metod: elektronsko učenje na daljinu, koje se sastoji od tri modula, a učesnicima će biti ponuđeni materijali za dalje čitanje, prezentacije sa temama kursa, kao i pitanja za provjeru znanja u okviru svakog modula.

Ciljevi osnovnog online treninga o rodnoj ravnopravnosti:

1. Upoznavanje učesnika/ca s osnovnim pojmovima rodne ravnopravnosti – definisanje pojmova pol i rod, kao i razlike između ovih pojmova; definisanje i objašnjenje pojmova rodnih uloga, rodnih identiteta, seksualne orijentacije i razgraničenje između ovih pojmova;
2. Omogućavanje dubljeg razumijevanja koncepta rodne ravnopravnosti, razloga zbog kojih je rodna ravnopravnost važna tema, odnosno kako se ovaj princip ostvaruje u praksi i do kakvih posljedica dovodi:
3. Upoznavanje učesnika/ca s rodnim stereotipima i predrasudama, kao uzrocima diskriminacije žena. Predstavljeni su statistički podaci o tome kako žive žene i muškarci u BiH (zvanične državne statistike), koji su upoređeni sa stavovima koji o tome postoje u BiH društvu. Cilj je da učesnici/ ce steknu znanja o tome kako rodni stereotipi i predrasude utiču na svakodnevni život žena i muškaraca u BiH;
4. Upoznavanje učesnika/ca s pojmom diskriminacije, posebno s diskriminacijom žena; razgraničavanje pojmova diskriminacije, seksualnog uznemiravanja i mobinga;

5. Upoznavanje učesnika/ca s osnovnim pojmovima i podacima o nasilju prema ženama.

Edukatore: sudije i voditelji online modula AIRE Centra

Aktivnost je planirana u okviru saradnje sa AIRE Centrom iz Londona

23.7. ONLINE OBUKA: SLOBODA IZRAŽAVANJA I KORIŠTENJE DRUŠTVENIH MREŽA

Datum održavanja: više naknadno dogoovren

Ciljna grupa: tužioci, sudije i ovlaštena službena

Edukativni materijal: Materijali edukatora

Teme:

- pojasniti granicu između dozvoljenog i nedozvoljenog u oblasti slobode mišljenja i izražavanja s posebnim osvrtom na istupanje na društvenim mrežama
-
- sudske prakse ESLJP o slobodi mišljenja i izražavanja i korištenju društvenih mreža

Napomena: aktivnost će bit realizovana kao zajednička aktivnost entitetskih centara za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH i Republici Srpskoj

23. EVROPSKA MREŽA ZA EDUKACIJU PRAVOSUĐA/EUROPEAN JUDICIAL TRAINING NETWORK (EJTN)

Evropska mreža za edukaciju pravosuđa (EJTN) predstavlja platformu i promotora obuke i razmjene iskustava između nosilaca pravosudnih funkcija u Evropi. EJTN zastupa interese preko 120 000 evropskih sudija, tužilaca te edukatora širom Evrope. Osnovana 2000. godine, sa oblastima interesovanja u građanskom, krivičnom i privrednom pravu, te jezičkim obukama i obukama o socijalnim pitanjima.

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH status posmatrača stekao je 2010. godine, ali je saradnja intenzivirana tek 2016. godine.

Sudije i tužioci, stručni saradnici i savjetnici u sudovima i tužilaštvima u Bosni i Hercegovini, mogu uzeti učešće na sljedećim obukama:

- Kontinuirana obuka (online seminari) u skladu sa Godišnjim programom obuke EJTN-a koji se objavljuje na web stranici: <https://ejtn.eu/en/Catalogue/EJTNS-searchable-database/>.

- Studijske posjete (online) koje se organizuju za grupu učesnika različitih nacionalnosti Sudu Evropske unije (CJEU), Evropskom sudu za ljudska prava (ECtHR), Eurojustu, institucijama EU-a u Briselu, Agenciji Evropske unije za temeljna prava (FRA) i Haškoj konferenciji o međunarodnom privatnom pravu (HCCH), čime se korisnicima pruža uvid u funkcionisanje i postupke institucija domaćina.
- AIAKOS program (online) nudi jedinstvenu platformu za razmjenu iskustava budućim sudijama i tužiocima kako bi naučili i razmijenili mišljenja o različitim nacionalnim pravosudnim sistemima, potaknuli međusobno povjerenje i podigli njihovu svijest o evropskoj dimenziji njihova (budućeg) rada. Učešće u navedenom programu mogu uzeti stručni savjetnici i saradnici, te sudije i tužioci sa najviše dvije godine rada na poziciji sudije ili tužioca.

Prijave na navedene obuke se vrše isključivo putem Centra za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH. Uslov za učešće je dobro poznavanje engleskog, njemačkog ili francuskog jezika obzirom da se od učesnika očekuje aktivno učešće u obukama, te prezentaciji nacionalne sudske prakse.

24. STUDIJSKE POSJETE I SEMINARI KOJI SE ODRŽAVAJU U INOZEMSTVU

U 2023. godini Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine imat će mogućnost da određeni broj sudija i tužilaca pozove na seminare koji će se održati u saradnji s partnerskim pravosudnim akademijama i organizacijama u inostranstvu.

Sudije i tužioci će o konkretnim aktivnostima biti obaviješteni prije održavanja studijskih posjeta i seminara, kada Centar bude raspolagao konkretnim informacijama.

Prisustvo ovakvim edukacijama biće priznato kao obavezno stručno usavršavanje.

**25. SAVJETOVANJA U SARADNJI CENTRA ZA EDUKACIJU SUDIJA I
TUŽILACA U FEDERACIJI BiH**

Međunarodno Savjetovanje iz građanske oblasti	Tradicionalno savjetovanje iz građanske oblasti u organizaciji Sveučilišta u Mostaru	Prema prijavama organizatoru	2 dana	Neum juni
Međunarodni naučni skup dani porodičnog prava	Savjetovanje iz porodičnog prava u organizaciji Pravnog fakulteta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru	Prema prijavama organizatoru	2 dana	Mostar

25. 1. ZAJEDNIČKE AKTIVNOSTI CENTARA ZA EDUKACIJU SUDIJA I TUŽILACA U FEDERACIJI BiH, REPUBLICI SRPSKOJ I PRAVOSUDNE KOMISIJE BRČKO DISTRIKTA BiH u 2023. GODINI

Zajedničke aktivnosti Centara za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH pored tradicionalnih stručnih savjetovanja sudija i tužilaca i naučnih skupova, su sve aktivnosti u saradnji sa Projektima VSTV BiH, USAID-a, OSCE-a, UNICEF-a, Vijeća Evrope, The Aire Centra, OPDAT-a, UNDOC, koje su kao takve i predložene i u kojima Centri učestvuju prethodnih godina te nastavak saradnje planiraju i tokom 2023. godine.

ZAJEDNIČKA SAVJETOVANJA

AKTIVNOST	TEME/CILJ AKTIVNOSTI	CILNA GRUPA I BROJ UČESNIKA	TRAJANJE	MJESTO ODRŽAVANJA I DATUM
XX Isavjetovanje iz krivične oblasti	Tradicionalno savjetovanje iz krivične oblasti u organizaciji Udruženja sudija/sudaca u Federaciji BiH, zajedno sa Udruženjem sudija BiH, Udruženjem sudija RS, centrima za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji BiH i RS, Udruženjem tužilaca BiH, Udruženjem tužitelja/tužilaca FBiH, Udruženjem tužilaca RS, advokatskim komorama FBiH i RS, te Pravosudnom komisijom Brčko distrikta BiH	Prema prijavama organizatoru	3 dana	Neum juni 2023
Oktobarski pravnički dani	Savjetovanje u organizaciji Udruženja pravnika Republike Srpske i Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci	Prema prijavama organizatoru	2 dana	Banja Luka oktobar 2023
XVII savjetovanje iz građanske oblasti	Tradicionalno savjetovanje iz građanske oblasti u organizaciji Udruženja sudija/sudaca u Republici Srpskoj	Prema prijavama organizatoru	3 dana	Jahorina oktobar 2023
XVI savjetovanje tužilaca u Bosni i Hercegovini	Tradicionalno savjetovanje tužilaca u organizaciji i o trošku Udruženja tužitelja/tužilaca Federacije Bosne i Hercegovine	Prema prijavama organizatoru	3 dana	Neum septembar 2023
VI Savjetovanje iz prekršajne oblasti	Uduženje sudija Republike Srpske i Federacije BiH	Prema prijavama organizatoru	2 dana	Bijeljina maj2023

PRIJAVNI OBRASCI ZA 2023. GODINU

- 1. Prijavni obrazac za sudije;**
- 2. Prijavni obrazac za tužioce;**
- 3. Prijavni obrazac opći za sve;**
- 4. Prijavni obrazac za početnu obuku stručnih saradnika;**
- 5. Prijavni obrazac za obuku pripravnika**

**PRIJAVNI LIST ZA SEMINARE IZ PROGRAMA STRUČNOG USAVRŠAVANJA
U 2023. GODINI – ZA SUDIJE**

Ime i prezime sudije:	Ime jednog roditelja:	Datum rođenja:	Mjesto rođenja:
Referat/predmet na kojem sudija radi:			
SUD:	ADRESA SUDA:		
Kontakt osoba suda:	Telefon:	Fax:	E-mail adresa:

U 2023. godini predsjednik suda prijavljuje

_____ sudiju na sljedeće aktivnosti:

Br.	Naziv aktivnosti	Trajanje	Mjesto i vrijeme održavanja

Predsjednik

suda

NAPOMENA:

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine omogućit će svim sudijama i tužiocima da ispune svoje zakonske obaveze minimum 3 dana obavezne edukacije.

Predsjednici suda i glavni tužiocima raspoređuju sudije i tužioce na seminare, ali mogu odrediti i osobu iz svog suda/tužilaštva koja će kontaktirati sa Centrom za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Prijave sudija i tužilaca bez autorizacije predsjednika suda/glavnog tužioca neće biti razmatrane.

**PRIJAVNI LIST ZA SEMINARE IZ PROGRAMA STRUČNOG USAVRŠAVANJA
U 2023. GODINI – ZA TUŽIOCE**

Ime i prezime tužioca:	Ime jednog roditelja:	Datum rođenja:	Mjesto rođenja:
Referat/predmet na kojem tužilac radi:			
TUŽILAŠTVO:	ADRESA SUDA:		
Kontakt osoba tužilaštva:	Telefon:	Fax:	E-mail adresa:

U 2023. godini glavni tužilac prijavljuje

_____ tužioca na sljedeće aktivnosti:

Br.	Naziv aktivnosti	Trajanje	Mjesto i vrijeme održavanja

Glavni tužilac

NAPOMENA:

Centar za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine omogućit će svim tužiocima da ispune svoje zakonske obaveze minimum 3 dana obavezne edukacije. Glavni tužiocu raspoređuju tužioce na seminare, ali mogu odrediti i osobu iz svog suda/tužilaštva koja će kontaktirati sa Centrom za edukaciju sudija i tužilaca u Federaciji Bosne i Hercegovine. Prijave sudija i tužilaca bez autorizacije glavnog tužioca neće biti razmatrane.

**PRIJAVNI LIST ZA SEMINARE IZ PROGRAMA STRUČNOG USAVRŠAVANJA
U 2023. GODINI**

Ime i prezime:	Ime jednog roditelja:	Datum rođenja:	Mjesto rođenja:
Referat/predmet na kojem radi:			
SUD/TUŽILAŠTVO:	ADRESA:		
Kontakt osoba:	Telefon:	Fax:	E-mail adresa:

U 2023. godini predsjednik suda/glavni tužilac prijavljuje

_____ na sljedeće aktivnosti:

Br.	Naziv aktivnosti	Trajanje	Mjesto i vrijeme održavanja

Predsjednik suda/glavni tužilac

NAPOMENA:

Prijave bez autorizacije predsjednika suda/glavnog tužioca neće biti razmatrane.

**PRIJAVNI LIST ZA SEMINARE IZ PROGRAMA POČETNE OBUKE U 2023. GODINI – ZA
STRUČNE SARADNIKE I SAVJETNIKE**

Ime i prezime polaznika:	Ime jednog roditelja:	Datum rođenja:	Mjesto rođenja:
Status polaznika: <ul style="list-style-type: none"> • Stručni savjetnik • Stručni saradnik			
SUD/TUŽILAŠTVO:	ADRESA SUDA/TUŽILAŠTVA:		
Kontakt osoba suda/tužilaštva:	Telefon:	Fax:	E-mail adresa:

U 2023. godini predsjednik suda / glavni tužilac prijavljuje
_____ : za učešće u Programu početne obuke:

- 1. godina
- 2. godina
- 3. godina

Predsjednik

suda/glavni tužilac

NAPOMENA:

U skladu sa zakonima o centrima za edukaciju sudija i tužilaca Federacije BiH i Republike Srpske, prema uputstvima i pod nadzorom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća/savjeta BiH, a na osnovu odobrenog trogodišnjeg programa, centri organizuju početnu obuku za osobe koje se namjeravaju baviti profesijom sudije ili tužioca. Polaznicima koji uspješno završe program početne obuke centri dodjeljuju Uvjerenje o završenoj početnoj obuci. Ovaj program predviđa provođenje obuke kroz 4 modula na godišnjem nivou, što u trogodišnjem periodu znači da će stručnim saradnicima biti pružena obuka iz 12 modula.

PRIJAVNI LIST ZA SEMINARE - OBUKA ZA PRIPRAVNIKE

Ime i prezime pripravnika:	Ime jednog roditelja:	Datum rođenja:	Mjesto rođenja:
SUD/TUŽILAŠTVO:	ADRESA SUDA/TUŽILAŠTVA:		
Kontakt osoba suda/tužilaštva:	Telefon:	Fax:	E-mail adresa:

U 2023. godini predsjednik suda / glavni tužilac prijavljuje
_____ : za učešće u obuci pripravnika:

- ETIČKI STANDARDI NOSILACA PRAVOSUDNIH FUNKCIJA
- IZABRANE TEME IZ KRIVIČNE OBLASTI
- IZABRANE TEME IZ GRAĐANSKE OBLASTI
- OBUKA ZA PRIPRAVNIKE U SUDOVIMA- PROJEKAT UNAPREĐENJA EFIKASNOSTI SUDOVA

suda/glavni tužilac

Predsjednik

NAPOMENA:

Prijave bez autorizacije predsjednika suda/glavnog tužioca neće biti razmatrane.